

KÖZBESZERZÉSEK TANÁCSA

J/2607.

B E S Z Á M O L Ó

az Országgyűlés részére

**a Közbeszerzések Tanácsának a közbeszerzések tisztaságával és
átláthatóságával kapcsolatos tapasztalatairól, valamint
a 2002. január 1. - december 31. közötti időszakban végzett
tevékenységéről**

Budapest, 2003. április

TARTALOMJEGYZÉK

Összefoglaló.....	1.oldal
I. A közbeszerzések tisztaságával és átláthatóságával kapcsolatos tapasztalatok.....	9. oldal
II. A Közbeszerzések Tanácsának tevékenysége a beszámolási időszakban.....	20. oldal
III. A Közbeszerzési Döntőbizottság tevékenysége a beszámolási időszakban.....	37. oldal

Melléklet:

A közbeszerzési eljárások statisztikája, a jogorvoslati eljárások, bírságok és bírósági felülvizsgálatok statisztikája

Összefoglaló

A közbeszerzésekről szóló 1995. évi XL. törvény (a továbbiakban: Kbt.) 15. § (2) bekezdése szerint **a Közbeszerzések Tanácsa évente számot ad az Országgyűlésnek a közbeszerzések tisztaságával és átláthatóságával kapcsolatos tapasztalatairól, valamint saját tevékenységéről.**

A Tanács a 2002. január 1. - december 31. közötti időszakra vonatkozó **Beszámolóját** a következőkben terjeszti elő.

A közbeszerzés – lényegét tekintve – Magyarországon is közpénzekből eszközölt, vagy kizárólagosan gyakorolt közszolgáltatás ellátása érdekében történő, szigorúan szabályozott beszerzést jelent. A közbeszerzés célja a nyilvános versenyeztetés, ahol a nyilvános jelleg érvényre juttatja az átláthatóságot és az ellenőrizhetőséget, az esélyegyenlőség alapján történő versenyeztetés pedig biztosítja a közpénzek takarékos felhasználását. A jelenleg hatályos közbeszerzési törvény tartalmazza a hazai termelés védelmének célját, az ennek alapján megfogalmazott piacvédelmi klauzulák azonban csak az ún. átmeneti időszakban alkalmazhatók.

Az 1960-as évek óta világméretben tapasztalható a közbeszerzések jelentőségének felértékelődése, súlyának növekedése. Az állam szolgáltató funkcióinak előtérbe kerülése, a piaccgazdasági körülmények, az általánossá váló versenyhelyzet, a közpénzek elköltése feletti hatékony ellenőrzés követelménye mintegy kikényszerítették a versenyeztetés alapján történő szerződés odaítélést és ezt a folyamatot a világkereskedelem globalizálódása és liberalizálódása tovább erősítette. A versenyeztetés révén elért megtakarítás mérsékelte az államháztartás hiányát, az adófizető pedig azt érezhette, hogy a nyilvánosság és ellenőrizhetőség révén közreműködésével döntenek adóbefizetésének felhasználásáról.

A közbeszerzések összértéke Magyarországon 2002-ben 804,6 milliárd Ft-ot tett ki, szemben a 2001. évi 606,9 milliárd Ft-tal. Ez **32,6 %-os növekedést** jelent és a hazai GDP kb. 5 %-át teszi ki.

A magyar közbeszerzési gyakorlat jelentős eredménye, hogy a közbeszerzési eljárások számát és összértékét tekintve **a nyílt eljárások részesedése egyaránt 80 % körüli**. A Kbt-ben rögzített alapelvek – úgymint az esélyegyenlőség, a nyilvános, tisztességes verseny, a nemzeti elbánás, a közpénzekből történő hatékony gazdálkodás – érvényesülése ugyanis leginkább a nyílt eljárások kiírásával biztosítható. A nyílt eljárások alakulását az Európai Bizottság is rendszeresen figyelemmel kíséri Országjelentéseiben.

A **meghívásos eljárások** alkalmazása a hazai közbeszerzési gyakorlatban továbbra is **kivételesnek** tekinthető. A **tárgyalásos eljárások részesedése csökkent** 2001-hez viszonyítva, különösen a közbeszerzések összértékéből való részesedés tekintetében (27 %-ról 20 %-ra). Ezen belül a hirdetmény közzététele nélkül indított tárgyalásos eljárások részesedése a közbeszerzések összértékéhez viszonyítva nem éri el a 8 %-ot sem (2001-ben még több mint 14 % volt a részesedés, de a korábbi években előfordult már 25 % feletti mutató is). Ez összefügg az ilyen típusú eljárásokkal kapcsolatos előzetes döntőbizottsági kontroll működésével.

Megállapítható tehát, hogy a 2002. év statisztikai adatai szerint a tárgyalásos eljárások lényegében a jogszabály adta kereteken belül maradnak. E körben kiírásuk indokoltnak minősíthető, hiszen – a közösségi joganyaggal szinte teljes mértékben megegyezően előírt esetekben – más típusú eljárás alkalmazása éppen a közbeszerzések hatékonysága ellen hatna, vagy ellehetetleníthetné az ajánlatkérő működését (pl. rendkívüli sürgősség, vagy rendkívül kedvező beszerzési feltételek rövid idejű fennállása esetén).

A közbeszerzési jogszabályalkotás területén a **2002. júniusában** elfogadott módosítással **a törvény alanyi hatályának kibővítésére került sor**. A törvénymódosítást - amely a Magyar Fejlesztési Bank Részvénytársaságot és azon gazdálkodó szervezeteket, amelyekben az MFB Rt. külön jogszabályban meghatározott ellenőrző részesedéssel rendelkezik, közbeszerzési eljárás kiírására kötelezte - az Európai Bizottság 2002. október 9-én nyilvánosságra hozott Országértékelésében már pozitív fejleményként értékelte: „Előrelépés állapítható meg az autópálya építési beszerzésekre vonatkozó szabályozás elfogadására tekintettel.” Emellett ugyanakkor hangsúlyozta a jelentés azt is, hogy : "Különös erőfeszítést igényel a közbeszerzéssel kapcsolatos jogszabályok elfogadása és annak biztosítása, hogy mind a jog, mind a gyakorlat összhangba kerüljön a Közösség normáival."

2002-ben megkezdődött a közpénzek felhasználásával és a köztulajdon használatának nyilvánosságával, átláthatóbbá tételével és ellenőrzésének bővítésével összefüggő egyes jogszabályok módosítása. Ez érinti a közbeszerzési szabályozást is. Elfogadása esetén a Kbt. alanyi hatálya a közjogi szervezetekkel bővíthet.

Az Európai Unióhoz történő csatlakozásig meg kell teremteni a közösségi közbeszerzési joggal teljesen összeegyeztethető magyar szabályozást. (A fokozatos jogközelítés elve alapján a jelenlegi Kbt. nagymértékben, de nem teljesen áll összhangban a közösségi követelményekkel.) Az új szabályozásnak eleget kell tennie a WTO Kormányzati Beszerzésekről szóló Megállapodásában (GPA) foglaltaknak is (miután a GPA követelményei a közösségi irányelvekbe is beépítésre kerültek, az irányelvek szerinti harmonizáció egyben a GPA-hoz való csatlakozás feltételeinek megteremtését is jelenti). A Kbt. átfogó felülvizsgálatát indokolja a megalkotás, illetve a módosítások óta felmerült problémák kezelésének igénye, a tapasztalatok hasznosításának szükségessége is.

A Közbeszerzések Tanácsa még 2002. márciusában megküldte törvénymódosítási javaslatait az Igazságügyi Minisztériumnak. A javaslatok általános elvi alapvetéseket is tartalmaznak, vagyis a Tanács ismertette álláspontját a törvény egyes, alapvető koncepcionális kérdéskörei tekintetében. A javaslatokat a 2001. évről szóló országgyűlési beszámolóhoz csatoltuk. 2002. őszén az IM által készített munkaanyag alapján megkezdődött az átfogó felülvizsgálat koncepcionális témaköreinek (pl. alanyi hatály, értékhatárok, jogorvoslat, ellenőrzés, stb.) vitája.

A teljes jogharmonizációt megvalósító jogszabály elkészítésének fontosságát az Európai Bizottság Országértékelése is hangsúlyozta. A Bizottság képviselői a csatlakozás előtt álló országok számára szervezett közbeszerzési tárgyú megbeszéléseken egyértelműen jelezték, hogy a jogszabály mielőbbi elfogadását kiemelkedően fontosnak tartják. Ezt követően kerülhet csak sor a közbeszerzésekben résztvevő szervezetek felkészítésére az új törvény megfelelő alkalmazására. Ez a közbeszerzési törvényben foglaltak végrehajtásáért felelős szervezetekre jelentős többletfeladatokat ró, emellett az új szabályozás – az irányelvekből adódóan – előreláthatólag bővíti majd a Közbeszerzések Tanácsának hatáskörét is.

Az Európai Bizottság a közbeszerzésekért felelős szervezetek jelentős feladataként tartja és kéri számon a közbeszerzési politika kialakításában való aktív szerepvállalást, a jogorvoslati rendszer működtetését, az ellenőrzésben való részvételt, a közbeszerzésekkel összefüggő statisztikák, nyilvántartások vezetését, s a közbeszerzésekben résztvevő szervezetek támogatását, pl. standard dokumentációs rendszerek és kapcsolódó iránymutatások rendelkezésre bocsátásával, illetve azzal, hogy e szervezetek választ kaphatnak az eljárásokkal összefüggő kérdéseikre. **A Közbeszerzések Tanácsa e feladatok döntő részét már jelenleg is ellátja**, mint az a **Beszámoló** további fejezeteiből is megállapítható.

A közép-kelet-európai csatlakozás előtt álló országok – Csehország kivételével – szintén önálló közbeszerzési hivatalokat hoztak létre a közbeszerzésekkel összefüggő feladatok ellátására.

2002-ben az Európai Unióban is folytatódott a közbeszerzési irányelvek módosítására irányuló munka. A Tanácsban, valamint az Európai Parlamentben folytatott egyeztetések eredményeként jelentős változások következtek be az irányelv-tervezetekben. Egyrészt számos ponton módosultak az Európai Bizottság által előterjesztettekhez képest, másrészt új rendelkezésekkel is bővültek. Pontos megfogalmazást nyertek például az értékhatárookra vonatkozó javaslatok és a keret-megállapodások megkötésére vonatkozó feltételek is. Utóbbi kapcsán kiemelendő, hogy a tervezetek szerint az ajánlatkérő a keret-megállapodás maximum négyéves időtartama alatt nem jogosult az alapul szolgáló feltételek módosítására. A keret-megállapodás létrejöhet egy ajánlattevővel, vagy több ajánlattevő részvételével is, de ez nem jelentheti azt, hogy a konkrét beszerzéseket több ajánlattevő megosztva teljesíthetné. A keret-megállapodáson belül megvalósított valamennyi beszerzésnek ugyanis csak egy nyertese lehet. Ennek kiválasztása történhet a megállapodásban részletezett újraversenyeztetéssel vagy anélkül, ha a keret-megállapodás megkötésének alapjául szolgáló közbeszerzési eljárás során rögzítették a szerződés odaítélésének feltételeit.

A tervezetek tematikai bővülése elsősorban az elektronikus közbeszerzések kérdésköre kapcsán következett be. Az eredeti javaslatban csak az elektronikus közzétételhez, valamint az ajánlatkérési dokumentáció elektronikus formában történő rendelkezésre bocsátásához fűztek határidő kedvezményeket.

Ehhez képest az újabb változat már szól a dinamikus beszerzési rendszer intézményéről (amely lényegében a többszereplős keret-megállapodás elektronikus megfelelője, ugyanis az ajánlattevők első ízben a rendszerbe való bekerülésük során mérettetnek meg, majd ezt követően az egyes konkrét beszerzésekre kell ajánlatot adniuk), illetve az elektronikus aukcióról, amely az ajánlatok adásának és elbírálásának tisztán elektronikus formája. Hangsúlyozni szükséges, hogy az elektronikus közbeszerzés nem különálló jogintézményként jelenik meg a tervezetben, hanem pragmatikus módon, mint a beszerzés elektronikus támogatására hivatott lehetőség van jelen.

A tervezetek valamennyi új eljárási formánál rögzítik, hogy azok alkalmazására csak a verseny teljes körű biztosításával kerülhet sor, tehát nem használhatóak fel a verseny korlátozására, vagy megakadályozására. **A Közösség továbbra sem támogatja a közbeszerzési szabályozás szigorának enyhítését; az új, rugalmasabb eszközök bevezetésével a közbeszerzések hatékonyságának növelésére és a jogalkalmazók munkájának megkönnyítésére törekednek.**

Az irányelv-tervezetek elfogadása – a jelenlegi becslések szerint – leghamarabb 2003. közepére várható. Ez a nemzeti joganyagba történő átültetésre meghatározott több mint másfél éves időtartamot figyelembe véve azt jelenti, hogy alkalmazásuk csak 2005. első hónapjaitól kezdve lesz kötelező. A Bizottság a tervezett módosításoknak a harmonizációt megvalósító jogszabályba történő beépítésére nem lát módot, így átvételükre csak csatlakozásunkat követően, újabb törvénymódosítás keretében lesz majd lehetőség.

A közbeszerzések tisztaságával és átláthatóságával kapcsolatos tapasztalatokat a Beszámoló I. fejezete összegzi. Megállapítható, hogy a közbeszerzésekkel kapcsolatban időről időre felmerülnek visszaélésekre és a beszerzések tisztaságát sértő és veszélyeztető cselekményekre utaló jelek, amelyek oly mértékben torzíthatják el a közbeszerzési pályázatok eredményeit, hogy a pénzügyi források adta lehetőségekhez képest alacsonyabb minőségű infrastruktúra-fejlesztés, szolgáltatás valósul meg. Az viszont jelentős mértékben a közbeszerzési törvény létének köszönhető, hogy a korrupciógyanús ügyek egyáltalán ismertté válhatnak. Önmagában azonban egyetlen jogszabály sem lehet alkalmas arra – legyen bármilyen jól átgondolt és hatékony is –, hogy megakadályozza a helytelen gyakorlat kialakulását. Ehhez a jogalkalmazók megfelelő hozzáállására, illetve felkészítésére van szükség.

Az Állami Számvevőszék "A korrupció elleni küzdelem a számvevőszéki közreműködés bemutatásán keresztül" című tanulmányában megállapította, hogy a közbeszerzési törvény megfelelően működik, és az előforduló hibák elsősorban a jogalkalmazók felkészületlenségére, szemléleti okokra, csoportérdekek hatékony érvényesítésére, az átláthatósággal szembeni ellenérdekeltségre vezethetők vissza.

A közbeszerzések értéke az 1996. évi indulástól folyamatos növekedés mellett 2002-re több mint ötszörösére nőtt. Az eljárások nyilvánossága javult, a nyílt eljárások képezik az összes eljárás négyötödét. Az eljárásokat lefolytató önkormányzatok és intézményeik, a központi költségvetési szervek részesedése egyaránt bővült. A kis- és középvállalkozások számára is szélesebb lehetőségek nyíltak arra, hogy a közpénzekből megrendelésekhez jussanak. Az államháztartás működéséhez kapcsolódó beruházásoknak, szolgáltatásoknak mind nagyobb területeit érinti a közbeszerzési rendszer. 2002-ben több mint 4200 közbeszerzési eljárást folytattak le, s több mint 800 milliárd Ft (közel 3,3 milliárd Euró) közpénzről döntöttek ily módon.

A nyilvánosság biztosításának „klasszikus” eszköztára egyre inkább új elemekkel gazdagodik. A közbeszerzés a napi politika, valamint a média figyelmének középpontjába került. A közvélemény ilyen széleskörű és rendszeres tájékoztatását a közbeszerzések társadalmi elfogadtatásának és a Kbt.-ben alapelveként megjelölt nyilvános ellenőrzés elősegítéséért is értékelhetjük, bár a vélemények jelentős részében a közbeszerzési törvényt ért észrevételek, kifogások nem megalapozottak.

A Közbeszerzések Tanácsa a korrupció elleni hatékony fellépés érdekében elkerülhetetlennek tartja az ellenőrzés kiszélesítését, illetve erősítését is.

A Tanács közbeszerzési törvényben meghatározott feladatainak teljesítéséről a Beszámoló II. fejezete ad számot.

A Tanács 2002-ben a Kbt. átfogó módosításához javaslatot továbbított az Igazságügyi Minisztériumnak és részt vett a módosítások koncepcionális kérdésköreinek vitájában. Jogszabály-tervezeteket véleményezett, és ajánlások, elnöki tájékoztatók, valamint állásfoglalások kiadásával segítette a közbeszerzési eljárásokban résztvevők munkáját.

A Közbeszerzések Tanácsa oktatási programja keretében folytatta az önkormányzati tisztségviselők képzését, neves hazai és külföldi előadók részvételével országos közbeszerzési konferenciát szervezett és a Budapesti Gazdasági Főiskolával együttműködve a megfelelő színvonalú közbeszerzési szakember-képzés elősegítése érdekében közbeszerzési tanfolyamokat indított. Munkatársai előadóként részt vettek a más szervezetek által meghirdetett konferenciákon, szemináriumokon is. A közbeszerzési törvényben meghatározott célok hatékony érvényesítése érdekében a Közbeszerzések Tanácsa hosszabb távon szükségesnek látja a közbeszerzési feladatok ellátásának szakképesítéshez kötését.

A Tanács 2002-ben is összeállította a minősített ajánlattevők jegyzékét, gondoskodott hivatalos lapja, a Közbeszerzési Értesítő rendszeres, heti megjelentetéséről és alkalmazta a Közbeszerzési Értesítőben megjelenő hirdetmények vizsgálata kapcsán indítandó jogorvoslati eljárásokra vonatkozó eljárásrendjét. Nyilvántartást vezetett a közbeszerzésekről, továbbá a közbeszerzési eljárásokkal összefüggésben indult jogorvoslatokról, melyeket a **Beszámolóhoz** csatolunk.

A Tanács 2002-ben is intenzív nemzetközi kapcsolatokat tartott fenn. Megfigyelőként jelen volt az Unió Tanácsának Közbeszerzési Tanácsadó Bizottsága és a WTO Kormányzati Beszerzések Bizottságának ülésein, részt vett a Belső Piaci Főigazgatóság és az Európai Közigazgatási Intézet térségünk számára szervezett rendezvényein és kiemelt figyelmet fordított a közép-kelet-európai országok társszervezeteivel történő kapcsolattartásra is.

Az Európai Bizottság Országjelentésében elismerte, hogy: "Adminisztratív kapacitás tekintetében megerősítették a Közbeszerzések Tanácsát, valamint a Közbeszerzési Döntőbizottságot." Rögzítette továbbá, hogy: "Amint azt a 2001. évi jelentés megjegyzi, Magyarország már létrehozta azokat a testületeket, amelyek a közösségi jog átvételéhez szükségesek (...) azonban további megerősítésre van szükség ahhoz, hogy ezek a testületek megfelelően elláthassák feladatukat." A Közbeszerzések Tanácsa apparátusának létszáma 2002-ben két fővel 54 főre nőtt.

A Közbeszerzési Döntőbizottság 2002. évi tevékenységét, tapasztalatait a Beszámoló III. fejezete tartalmazza.

A Közbeszerzési Döntőbizottság előtti eljárások száma 2002-ben 791 volt, szemben a 2001. évi 830-cal. A közbeszerzési eljárások növekedése mellett bekövetkezett kismértékű csökkenés feltehetően összefüggésben van egyrészt azzal, hogy a törvény alkalmazásában javulás következett be, másrészt valószínűsíthetően az igazgatási-szolgáltatási díj 2002. január 1-jétől hatályos emelésére vezethető vissza. A díj mértéke az 1996. óta érvényes 30.000 Ft-ról 150.000 Ft-ra nőtt, éppen a megalapozatlan kérelmek visszaszorítása érdekében.

2002-ben hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárások indítása kapcsán 673 esetben tájékoztatták a Döntőbizottság elnökét, aki a rendelkezésére bocsátott iratok alapján 138 esetben kezdeményezett hivatalból jogorvoslati eljárást. Mindkét szám kisebb csökkenést mutat 2001-hez képest (742 tájékoztatás, 152 jogorvoslati kezdeményezés). Ezzel összefüggésben utalunk az előzőekben leírtakra, miszerint az ajánlatkérők egyre inkább csak a valóban indokolt esetben döntenek hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárás alkalmazása mellett.

Jelentős növekedést mutat ugyanakkor a Közbeszerzések Tanácsának tagjai által hivatalból kezdeményezett jogorvoslati eljárások száma (67 a 2001. évi 28-cal szemben). A kezdeményezések sajátossága hogy számos esetben hozzájárultak a közbeszerzési törvény jogalkalmazási nehézségeket felvető rendelkezéseinek tisztázásához is.

A közbeszerzési jogorvoslati rendszer továbbra is hatékonyan működik, hiszen – mint az a jogorvoslati kérelmek száma is érzékelteti – a közbeszerzési eljárások résztvevői a Döntőbizottság eljárása útján elérhetőnek látják a közbeszerzési eljárásokban jelentkező jogsértések gyors és hatékony kiküszöbölését, amely szintén hozzájárul az átláthatóság növeléséhez. A döntőbizottsági jogorvoslat az ellenőrzésnek a közbeszerzési rendszeren belül működő, az eljárások folyamatában megvalósuló egyetlen állandó formája. A Közbeszerzési Döntőbizottság tevékenysége segíti a közbeszerzési piac résztvevői körében a jogkövető magatartás és szemlélet kialakulását.

A Közbeszerzések Tanácsa az elkövetkező időszakban az alábbi feladatok teljesítésére fordít kiemelt figyelmet:

- a harmonizált közbeszerzési joganyag gyakorlati alkalmazásának előkészítése és elősegítése;
- a közbeszerzési oktatás és képzés erősítése, különös tekintettel az akkreditált rendszerű oktatási formák alkalmazására;
- a közbeszerzések elektronikus támogatásának előmozdítása.

I.

A közbeszerzések tisztaságával és átláthatóságával kapcsolatos tapasztalatok

1. 2002-ben az ajánlatkérők **4243 közbeszerzési eljárást** folytattak le, ami a 2001. évi 3846 eljárással szemben **10,3 %-os növekedést jelent**. Az eljárások típusa szerinti részletezés:

eljárás-típus	2001. év		2002. év	
	eljárások száma	%	eljárások száma	%
nyílt eljárás	2983	77,6	3432	80,9
meghívásos eljárás	67	1,7	40	0,9
tárgyalásos eljárás	796	20,7	771	18,2
- ebből:				
hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás	507	13,2	473	11,1

Az egyes eljárási típusokat tekintve megállapítható, hogy a 2002. évben lefolytatott közbeszerzési eljárásokon belül az előző évhez képest tovább nőtt a nyílt eljárások részaránya, míg a tárgyalásos eljárásoké csökkent. A meghívásos eljárások száma továbbra is rendkívül alacsony.

A nyílt eljárások számának előző évhez viszonyított 15 %-os növekedése és 80 %-ot meghaladó részaránya kedvező eredményként értékelhető, hiszen ez az eljárástípus biztosítja a legnagyobb nyilvánosságot a közpénzek hatékony és átlátható felhasználása tekintetében. A tárgyalásos eljárások részaránya csökkent az előző évhez képest és ezt teljes egészében a hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárások számának csökkenése eredményezte. Ez arra enged következtetni, hogy az ajánlatkérők egyre inkább csak indokolt esetben határoznak ilyen típusú eljárás alkalmazása mellett. Ez a változás elsősorban annak a törvényi előírásnak tudható be, mely szerint a Közbeszerzési Döntőbizottság elnökét tájékoztatni kell a hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás megindításáról, aki vizsgálata alapján hivatalból jogorvoslati eljárást kezdeményezhet.

A közbeszerzések összértéke 2002. évben 804,6 milliárd forintot tett ki a 2001. évi 606,9 milliárd forintra szemben, ami 32,6 %-os növekedést jelent. Az érték tekintetében az eljárások megoszlása a következők szerint alakult (milliárd forintban kifejezve):

eljárás-típus	2001. év		2002. év	
	eljárások értéke	%	eljárások értéke	%
nyílt eljárás	428,0	70,5	637,0	79,1
meghívásos eljárás	15,4	2,5	3,6	0,5
tárgyalásos eljárás	163,5	27,0	164,0	20,4

- ebből:

hirdetmény nélküli

tárgyalásos eljárás	86,9	14,3	61,3	7,6
----------------------------	------	------	------	-----

A közbeszerzések számát és értékét összevetve megállapítható, hogy 2001-hez képest 2002-ben a közbeszerzések értékének dinamikája lényegesen meghaladja a közbeszerzések számának emelkedését, ami a közbeszerzési piac bővülésén túl azt is jelenti, hogy jelentősen nőtt az egy közbeszerzési eljárásra jutó összeg nagysága is.

A közbeszerzési piac bővülését az eljárástípus megválasztásának kedvező irányú változása kísérte. **A nyílt eljárások értékének 2001. évhez viszonyított 49 %-os növekedése** még a közbeszerzések összértékének dinamikáját is jelentősen meghaladja. A nyílt eljárások közel 80 %-os részaránya csak igen kevés EU-tagországra jellemző mutató és lényegesen meghaladja az uniós átlagot (kb. 55 %).

A meghívásos eljárások részaránya szinte jelentéktelen, a közbeszerzések összértékének alig 0,5 %-át érte el.

A hatályos Kbt. a meghívásos eljárás szabályait a közösségi irányelveknél jóval szigorúbban szabályozza. A közösségi irányelvek szerint, ha a tárgyalásos eljárás alkalmazási feltételei nem állnak fenn, az ajánlatkérő választhat a nyílt, vagy meghívásos eljárás alkalmazása között. A meghívásos eljárásban csak azok tehetnek ajánlatot, akiket az ajánlatkérő ajánlattételre felhív. A Kbt. szerint viszont a verseny korlátozása nem múlhat kizárólag az ajánlatkérő diszkrecionális döntésén, ezért a Kbt. meghatározta azokat a feltételeket, amelyek esetén az ajánlatkérő meghívásos eljárást alkalmazhat.

Ezek a következők: a) csak korlátozott számú ajánlattevő alkalmas a szerződés teljesítésére a közbeszerzés tárgyának sajátos természete miatt, vagy b) a közbeszerzés tárgyára figyelemmel, a minősített ajánlattevők jegyzéke alapján legalább öt ajánlattételre alkalmas minősített ajánlattevő van.

A szigorúbb feltételrendszer eleve magyarázat lehet a meghívásos eljárás csekély arányára, emellett az ajánlatkérők feltehetően hosszadalmasnak és komplikáltnak ítélik a kötelezően kétfordulós meghívásos eljárást az előminősítés nélküli nyílt eljáráshoz képest.

Felvetődik tehát ezen eljárásfajta szabályozásának – a közösségi joggal összhangban álló – újragondolása. Ezzel összefüggésben felmerülhet az is, hogy a minősített ajánlattevők jegyzékén való szereplés az alkalmasság vélelmét eredményezze, azaz ne legyen szükséges minden egyes eljárásban igazolni alkalmasságukat.

A tárgyalásos eljárások 2002. évi összértéke nagyjából a megelőző évi szinten alakult, ugyanakkor **részaránya a közbeszerzés összértékén belül jelentősen csökkent** és a 2001. évi 27 %-hoz képest alig haladja meg a 20 %-ot.

A tárgyalásos eljárásokon belül a hirdetmény közzétételével indulóak még biztosítanak bizonyos szintű nyilvánosságot, **azonban** a verseny és átláthatóság jóval kisebb mértékben érvényesül, mint a nyílt eljárások esetében. A hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárásokban azonban csak korlátozottan jut érvényre a Kbt.-ben deklarált esélyegyenlőség, nyilvánosság és a verseny biztosításának elve. Elsősorban a korábbi évek gyakorlati tapasztalata mutatta azt, hogy az ajánlatkérők akkor is élni kívántak ezzel a kivételes lehetőséggel, amikor annak törvényi feltételei nem álltak fenn.

A tárgyalásos – és ezen belül a hirdetmény nélküli tárgyalásos – eljárások alkalmazása természetesen lehet jogszerű is, sőt, egyes speciális esetekben a beszerzést tekintve az egyetlen célravezető módszer. Ezt a gyakorlatot az EU-direktívák is lehetővé teszik. A gondot az jelentette, hogy az ajánlatkérők gyakran „kiskapuként”, a törvényi szigor alól való kibúvás eszközeként alkalmazták ezt az eljárási fajtát.

A tárgyalásos eljárások 2002. évi részarányának mérséklődése a hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárások értékének megelőző évihez viszonyított jelentős csökkenésére vezethető vissza. Megjegyzésre kívánkozik ugyanakkor, hogy a hirdetmény közzétételével induló tárgyalásos eljárások értéke növekedett 2001-hez viszonyítva. Az ajánlatkérők részéről mindig is tapasztalható egyszerűsítési törekvések mellett az okok közül nem zárható ki az a körülmény sem, hogy így elkerülhetik a hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás alkalmazásánál kötelezően előírt döntőbizottsági kontrollt. A hirdetmény közzétételével induló tárgyalásos eljárások iránti nagyobb figyelem viszont a Közbeszerzési Értesítő Szerkesztőbizottságára ró jelentősebb feladatokat, hiszen ezen eljárásfajta alkalmazásának igen szigorú törvényi feltételei vannak.

Hirdetménnyel, illetve hirdetmény nélkül induló tárgyalásos eljárást 2002-ben is leggyakrabban a központi költségvetési szervek alkalmaztak; előbbi típusnál az összértékből való részesedésük 62 %, míg utóbbinál 52 %.

A beszerzések tervezése kapcsán 2002-ben az előzetes összesített tájékoztatók közzétételében visszaesés volt tapasztalható. (2001-ben 133, 2002-ben 108 előzetes tájékoztatót jelentettek meg az ajánlatkérők a törvényben előírt március 31-i határidőn belül.) Ez kedvezőtlen tendencia, mivel e hirdetmények megfelelő tartalommal történő közzététele jogszerűen biztosítana lehetőséget a közbeszerzési eljárások eljárási határidőinek jelentős lerövidítésére (ugyanakkor az ajánlatkérők gyakran kifogásolják a közbeszerzési eljárások időigényességét). Erre a Közbeszerzések Tanácsa elnöki tájékoztató közzététele útján hívja fel az ajánlatkérők figyelmét.

2. Az ajánlatkérők megoszlása és a beszerzés tárgyi besorolása szerinti kimutatásokat a mellékelt közbeszerzési statisztika tartalmazza. E statisztikai táblázatokból kitűnik, hogy a közfeladatot ellátó és finanszírozó államháztartási rendszeren belül a **központi kormányzati szervek és intézményeik, valamint a helyi önkormányzatok és intézményeik** által együttesen lebonyolított közbeszerzési eljárások száma és összértéke meghatározó; e két alrendszer **együttes részesedése az összes eljárás számából és értékéből 2002-ben elérte, illetve meghaladta a 70 %-ot.** A két alrendszer között 2001-hez képest arányeltolódás következett be, ugyanis a közbeszerzések értékét tekintve a központi kormányzati szervek és intézményeik részesedése 2002-ben 12 %-kal haladta meg az önkormányzatok és intézményeik hasonló arányszámát.

A közbeszerzési eljárások számát tekintve az önkormányzatok és intézményeik részesedése (43,8 %) a legmagasabb, majd a központi kormányzati szervek és intézményeik (25,7 %) és a közszolgáltatók (11,3 %) következnek.

A közbeszerzések értékét tekintve a központi kormányzati szervek és intézményeik beszerzéseinek értéke több mint duplájára emelkedett 2001-hez képest, az autópálya építésére kiírt pályázatok eredményeként. Ezen ajánlatkérői csoport részesedése a közbeszerzések összértékéből elérte a 43 %-ot, jelentősen meghaladva az önkormányzatok (31 %) és a közszolgáltatók (12,3 %) részesedését.

A közszolgáltatók által lebonyolított közbeszerzési eljárások összértéke 2002-ben 10 %-kal csökkent az előző évhez képest, részesedésük a közbeszerzések összértékéből évről-évre kevesebb. A közbeszerzések részletesebb statisztikáját áttekintve nem zárható ki, hogy egyes közszolgáltató szervezetek a Kbt. mellőzésével valósítják meg beszerzéseiket. E probléma megoldása rendkívül fontos és sürgős, hiszen a közszolgáltatók a közösségi közbeszerzési irányelvek hatálya alá tartozó szervezetek. A Közbeszerzések Tanácsa ezért levélben keresett meg néhány közszolgáltatót a tényleges beszerzési gyakorlat tisztázása érdekében.

A közbeszerzési eljárások tárgyát illetően az építési beruházások mind az eljárások számát (45,3 %), mind pedig a közbeszerzések összértékéből való részesedést (60 %) tekintve megelőzik az árubeszerzéseket és a szolgáltatás tárgyú beszerzéseket. Az árubeszerzések mintegy 25 %-kal, a szolgáltatások pedig 15 %-kal részesedtek 2002-ben a közbeszerzések összértékéből.

A közbeszerzési eljárások területi megoszlását tekintve a korábbi évekhez hasonlóan a **nagy számú ajánlatkérőt koncentráló Budapest a legjelentősebb tenderkiíró,** részesedése mind az eljárások számát, mind a beszerzési értéket tekintve nőtt az előző évhez képest. 2002-ben a fővárosi ajánlatkérők az előző évi 1982 közbeszerzési eljárással szemben 2126 eljárást folytattak le (az összes eljárás 50 %-a) 516 milliárd Ft értékben (a közbeszerzések összértékének 64 %-a). **A megyék sorrendjében 2001. évhez hasonlóan Borsod-Abaúj-Zemplén megye 223 közbeszerzési eljárással és 22,3 milliárd Ft beszerzési értékkel áll az első helyen.**

3. A kiemelt termékek **központosított közbeszerzéseivel** összefüggő feladatokat 2002-ben is a Miniszterelnökség Közbeszerzési és Gazdasági Igazgatósága szervezeti egységeként működő Közbeszerzési Igazgatóság látta el.

Az MGKI, mint kijelölt közbeszerző szervezet feladata a központosított közbeszerzés hatálya alá tartozó, valamint az ahhoz önként csatlakozó szervezeteknek az állami normatívákban meghatározott kiemelt termékekkel való folyamatos ellátásának biztosítása.

A központosított közbeszerzés keretszerződéseinek alapján lebonyolított 2002. évi összforgalom 82,6 milliárd Ft volt, amely a 2001. évi értéket (58,5 milliárd Ft) mintegy 29 %-kal haladta meg és a közbeszerzések összértékének 10,3 %-át képviselte.

Az összesített forgalom 2002-ben termékcsopontonként a következőképpen alakult (milliárd forintban kifejezve):

- informatika	49,8
- távközlés	3,3
- irodatechnika	1,9
- gépjármű	7,8
- üzemanyag	8,3
- bútorok	5,9
- papíráruk	3,1
- egészségügy	2,5

összesen: 82,6

A legnagyobb forgalom – a korábbi évekhez hasonlóan – az informatikai beszerzések területén bonyolódott (az összforgalom csaknem 60 %-a), jóllehet ennek dinamikája az elmúlt évben mérséklődött. A forgalom két termékcsoportot kivéve (üzemanyag és papíráruk) minden kategóriában nőtt. Továbbra is jelentős hányadot képvisel a központosított közbeszerzésekben a gépjármű és – aránycsökkenése ellenére is – az üzemanyag beszerzés.

A központosított közbeszerzés hatálya alá tartozó intézményi körön túl 2002-ben mintegy 450 intézmény (melynek 25 %-a önkormányzat volt) kapott lehetőséget a központosított közbeszerzéshez való csatlakozásra, mely elsősorban a távközlés, az informatika és a gépjármű-beszerzések vonatkozásában volt jellemző.

Az MKGI tapasztalatai szerint a központosított közbeszerzések során problémát okoz az, hogy a beszerzések nagysága meghatározása alapjául szolgáló előzetes igényfelmérésekre a szervezetek nem jelzik beszerzési szándékukat, vagy éppen ellenkezőleg, olyan bejelentések érkeznek, amelyek vonatkozásában, a későbbiekben nem érkezik megrendelés. További gondot jelent az év közben történő előirányzat-megállapítás, illetve átcsoportosítás is, amely előre nem kalkulált volumenekkel terheli a keretszerződéseket.

Az MKGI álláspontja szerint az országosan kiemelt termékekre vonatkozó állami normatívákról szóló 1077/2000. Kom.határozatban foglaltak már nincsenek összhangban a mai elvárásokkal, így az állami normatívák módosítását, valamint a termékkörök újragondolását szorgalmazzák.

4. A közbeszerzések révén elérhető **megtakarítások** mértéke sokat vitatott kérdés. Pontos kimutatás sem az Európai Unióban, sem Magyarországon nem létezik, esetenként becslések látnak napvilágot. Továbbra is fenntartható azonban az álláspont, miszerint **a közbeszerzési szabályozás általános elterjedtsége feltételezi annak hatékonyságát**, vagyis az alkalmazásából eredő megtakarítások jelentősebbek, mint a formalizált eljárások lebonyolításának költségigénye. A verseny összességében szükségszerűen alacsonyabb árakat és jobb minőséget eredményez.

A közbeszerzési piac folyamatosan növekszik, s emellett egyre élesebb a verseny is. 2002-ben egy közbeszerzési eljárásra átlag 8,3 ajánlat érkezett be, szemben a 2001. évi 5,4-el.

A megtakarítások közvetett formában, a közbeszerzési eljárások átláthatósága révén is jelentkezhetnek. A nyílt, tisztességes versenyt biztosító eljárásrend mérsékli ugyanis a korrupciós kockázatot és az azzal összefüggő költségeket, ami végső soron hozzájárul a közpénzek takarékos felhasználásához.

5. Mind hazai, mind integrációs szempontból kiemelten fontos kérdés a **kis- és középvállalkozások** fejlődésének támogatása, a közbeszerzési piacon való részvételük és megrendelésekhez jutásuk elősegítése. 2002-ben a mikro-, kis- és középvállalkozások 2788 közbeszerzési eljárást nyertek meg (az összes eljárás 65,7 %-át) 376,5 milliárd Ft értékben (a közbeszerzések összértékének 46,8 %-át). Mind a megnyert eljárások számát, mind pedig összértékét tekintve előrelépés mutatkozik 2001. évhez képest, bár az érték részaránya – a nem ehhez vállalkozáscsoporthoz tartozó autópálya tender jelentős értéke miatt – alacsonyabb, mint 2001-ben volt (59 %).

A megrendelések nyilvánosságra kerülésének biztosításával a közbeszerzési törvény léte már önmagában is elősegíti a mikro-, kis- és középvállalkozások üzlethez jutását, a szabályozás módosításai révén pedig az elmúlt években nyeresési esélyeik számos ponton tovább javultak.

A kis- és középvállalkozások közbeszerzési eljárásokban való részvételére kedvezően hat a nyílt eljárások arányának növekedése (2002-ben a nyílt eljárások számának 66 %-át, értékének 34 %-át nyerték el).

A hatályos Kbt. az ajánlatkérők által választható preferenciális szempontok között jelenleg megengedi, hogy az ajánlatkérő a felhívásában a kis- és középvállalkozások esélyeinek növelését célzó elbírálási részszerzőpontokat határozhat meg, illetve, hogy az egyébként egyenértékű ajánlatok közül a kis- és középvállalkozások ajánlatát részesítse előnyben. Ezekkel a lehetőségekkel az elmúlt évben elsősorban az önkormányzatok és intézményeik éltek, ami szintén elősegítette a kis- és középvállalkozások közpénzekből történő részesedését.

Az Európai Bizottság 1998. március 11-i közleménye értelmében a kis- és középvállalkozások bevonása érdekében hatékonyabb információs és technikai segítségnyújtási eszközöket kell alkalmazni.

Ebben elsősorban az Euro Info Központokra számíthatnak, amelyek rendszerint a tagállamok több városában is működnek. Az Euro Info Központok tájékoztatják az ajánlattevőket a közbeszerzésekről szóló alapvető tudnivalókról (irányelvekről, a kapcsolódó nemzeti szabályozásról, az Európai Unió Hivatalos Lapjában közzétett hirdetményeikről stb.). A Központok egy része ennél szélesebb körű információkkal is segíti a vállalkozásokat, mint például a Hivatalos Lap adatbázisában az érintett cégeknek megfelelő hirdetmények felkutatásával, oktatással, közbeszerzésekről készített tanulmányokkal, piaci információkkal stb. Az Euro Info Központok brüsszeli központi szervezete az Európai Bizottság Vállalkozási Főigazgatóságán belül található, amely bármely érdeklődő számára rendelkezésre bocsátja a központok teljes névsorát. (Az Euro Info Központ Hálózat Magyarországon is működik már és a fent felsorolt eszközökkel támogatja a magyar kis- és közép-vállalkozások bekapcsolódását – többek között – az európai uniós közbeszerzésekbe is). Emellett a vállalkozások segítségére lehetnek például az európai beszerzési szövetségek is.

Az Európai Parlament és a Tanács közbeszerzési irányelv-tervezetében foglaltak szerint a kis- és középvállalkozások közbeszerzési piacokhoz történő hozzáférése érdekében alvállalkozókkal összefüggő rendelkezéseket iktatnak be a közösségi szabályozásba is.

6. A **külföldi székhelyű ajánlattevők** 2002-ben 144 közbeszerzési eljárást nyertek (az összes eljárás 3,4 %-át) 27,5 milliárd Ft értékben, ami a közbeszerzések összértékének szintén 3,4 %-át jelenti. Mind a megnyert eljárások számát, mind pedig összértékét tekintve csökkenés tapasztalható 2001-hez képest (a vonatkozó mutatók 4,9 %, illetve 7,7 % voltak). A visszaesés különösen az érték tekintetében szembeötlő.

A külföldi székhelyű cégeken belül az EU országokbeli vállalkozások részesedése a megnyert tenderek összértékéből több mint 83 %, a CEFTA szállítóké 3,9 %, az EFTA szállítóké közel 7 %, míg az egyéb külföldi cégeké 6,3 % volt.

7. A Közbeszerzések Tanácsa kiemelkedően fontosnak tartja a **korrupció elleni küzdelmet**.

A Kbt. 2002. január 1-jén hatályba lépő módosítása révén a közbeszerzési eljárásokat lezáró szerződések is nyilvánossá váltak, azok tartalma közérdekű adatnak minősül. (Ez alól kizárólag az ajánlattevők által üzleti titoknak minősített, külön mellékletben csatolt információk képeznek kivételt. Ugyanakkor azt is rögzíti a törvény, hogy az ajánlattevő olyan adatot nem minősíthet üzleti titoknak, amelyet az ajánlatkérő az elbírálás során figyelembe vesz.) A módosítással a Bizottság Országértékelése is foglalkozott és megállapította, hogy a korrupcióellenes intézkedések vonatkozásában javultak a jogi keretek – többek között – a közbeszerzésekre vonatkozó törvénymódosítás elfogadásával.

A korrupció-ellenes intézkedések körében meg kell említeni azt is, hogy 2002-ben a **Kormány „üvegseb” programja** keretében megkezdődött a közpénzek felhasználásával és a köztulajdon használatának nyilvánosságával, átláthatóbbá tételével és ellenőrzésének bővítésével összefüggő egyes törvények módosítása is. A cél a közpénzek és a köztulajdon törvényes és ésszerű módon történő felhasználásával, működésével és ellenőrzésével összefüggő garanciarendszer erősítése. A törvényjavaslat kifejezetten a közbeszerzéseket érintő részeivel a **Beszámoló II. fejezetének 1. c) pontja** foglalkozik részletesebben.

Hangsúlyozni kell, hogy a jelenlegi Kbt. is megfelelő jogi kereteket teremt a közpénzek átlátható felhasználásához. A törvény szigorú összeférhetlenségi szabályokat fogalmaz meg és a Közbeszerzési Döntőbizottság az összeférhetlenségi feltételekkel összefüggő jogorvoslati ügyekben az esélyegyenlőség követelménye szempontjából is vizsgálja, hogy az egyes ajánlattevők nem jutottak-e többlet-információkhoz, és ezáltal versenyelőnyhöz a közbeszerzési eljárásokban. Megjegyezzük továbbá, hogy a Kbt. az eljárások nyilvánosságának biztosítása érdekében számos ponton szigorúbb feltételeket tartalmaz, mint a közösségi közbeszerzési joganyag. (Így például nálunk már az ajánlatok bontásakor nyilvánosan ismertetni kell az ajánlatok legfontosabb adatait - ajánlati ár, teljesítési határidő - és a bontásról készült jegyzőkönyvet öt munkanapon belül meg kell küldeni valamennyi ajánlattevőnek; az ajánlatkérő az eljárás eredményét nyilvánosan köteles kihirdetni a Kbt. 5. számú mellékletének megfelelő formában, részletesen indokolva döntését valamennyi ajánlattevő vonatkozásában.)

A jogi keretek finomítása elősegíti a Kbt.-ben meghatározott alapelvek érvényesítését, de emellett **fontos feladat a Kbt. jelenlegi szabályai alkalmazásának kikényszerítése, a jogalkalmazói szemlélet és a társadalmi hozzáállás folyamatos megváltoztatása.** Ezek alakításában igen fontos eszköz a közbeszerzési oktatás, képzés. A Tanács oktatási programjáról a **Beszámoló II. fejezet 8. pontja szól.**

A korrupció-ellenes küzdelem nélkülözhetetlen eszközének a közbeszerzések területén is a hatékony ellenőrzés tekinthető. A Tanácsnak ugyan nincs általános ellenőrzési jogosítványa, de a Kbt. számos olyan speciális rendelkezést tartalmaz, amely bizonyos tekintetben a Tanács által végzett ellenőrzésnek tekinthető. A Közbeszerzési Döntőbizottság által ellátott jogorvoslati munka az ellenőrzésnek a közbeszerzési rendszeren belül működő, az eljárások folyamatában megvalósuló egyetlen állandó formája és egyértelműen elősegíti a Kbt. betartását, következetes érvényre juttatását. Utalunk továbbá a Közbeszerzési Értesítő Szerkesztőbizottságának lektorálási tevékenységére, a Közbeszerzési Döntőbizottság elnökéhez a hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárások vizsgálata kapcsán telepített feladatkörre, illetve a Kbt.-ben biztosított hivatalból történő eljárás-kezdemenyezési lehetőségekre. Ezzel együtt a Közbeszerzések Tanácsa szükségesnek tartja a közbeszerzés folyamatába épített ellenőrzés erősítését. **Az ezzel kapcsolatos javaslatok a Beszámoló II. fejezetének 4. pontjában olvashatók.**

8. Az **elektronikus közbeszerzés** rendszerének koncepciójáról és a létrehozásával kapcsolatban szükséges intézkedésekről szóló 2146/2000. (VI. 30.) Korm. határozat (illetve az ezt módosító 2155/2001. (VI. 20.) Korm. határozat) meghatározta a rendszer elvi alapjait, illetve kijelölte az egyes feladatokért felelős szervezeteket. A Kormány a 2068/2002. (III.21.) Korm. határozattal az elektronikus közbeszerzési rendszer (a továbbiakban: EKR) kialakításával és folyamatos működtetésével a koncessziós törvény módosítása révén a Magyar Posta Rt.-t bízta meg. A 2146/2000. Korm. határozat által megállapított határidőket nem tartották be.

A 2002-ben született két kormányrendelet (a Miniszterelnöki Hivatalról szóló 148/2002. (VII. 1.), illetve az informatikai és hírközlési miniszter feladat- és hatásköréről szóló 141/2002. (VI. 28.) Korm.rendelet), a hatáskörök tekintetében érintette az EKR-t.

E kormányrendeletek értelmében a MEH-t vezető miniszter a kormányzati informatikával összefüggő feladatokat a KITKH-t kormány megbízottként vezető politikai államtitkár útján látja el, az EKR-t illetően a miniszter a kormány megbízott útján gondoskodik a kormányzati elektronikus közbeszerzés rendszerének megvalósításáról. Az informatikai és hírközlési miniszter pedig a jogszabály értelmében intézkedik az elektronikus közbeszerzés feltételrendszerének kidolgozásáról, illetve az elektronikus közbeszerzés útján beszerzett eszközök, szolgáltatások szakmai, minőségi, szabványosítási követelményeinek meghatározásáról.

A Közbeszerzések Tanácsa a Magyar Posta Rt. által kifejlesztett EKR-rel kapcsolatban csak a projekt megvalósításával megbízottak által 2002. év közepén átadott rendszerkoncepcióval rendelkezik. Ezen túlmenően azonban a Tanácsot a rendszer kialakításába, koncepciójának és megvalósításának kidolgozásába nem vonták be.

A Közbeszerzések Tanácsa legalább két ponton érintett az EKR-ben; egyrészt a hirdetmények közzététele, másrészt a jogorvoslat vonatkozásában. A Tanács belső fejlesztés eredményeként 2002. év végén elektronikus adatcsere-központ létrehozását kezdte meg a hirdetményekkel kapcsolatos információ-áramlás és a megjelentetés meggyorsítása érdekében. A rendszer működéséhez a jogi kereteket az új közbeszerzési törvényben, vagy a végrehajtási rendeletekben kell biztosítani. A jogorvoslat vonatkozásában azonban a Tanácsnak világosan kellene látnia az EKR működési mechanizmusát, hogy a Döntőbizottságnál esetlegesen szükséges technikai korszerűsítésre, valamint létszám- és feladatbővülésre megfelelően fel lehessen készülni.

Az e-közbeszerzés az Európai Unióban is nagy hangsúlyt kap. Az Európai Bizottság az e-közbeszerzéssel kapcsolatban a Közbeszerzési Tanácsadó Bizottság égisze alatt munkacsoport létrehozására tett javaslatot, miután a Bizottság álláspontja szerint az erőfeszítéseket most már elsősorban a végrehajtással összefüggő intézkedésekre kell összpontosítani. Közösségi szinten az e-közbeszerzés gyakorlati alkalmazására várhatóan az irányelv-módosítási csomag átültetésére meghatározott több mint másfél éves időtartam lejártát követően, azaz 2005. első hónapjaitól kezdve kerül majd sor.

A munkacsoport – melynek munkájában a szabályozás előkészítői és informatikai szakemberek is részt vesznek – fő feladata az elektronikus közbeszerzésre irányadó szabályok értelmezése, valamint a gyakorlati tapasztalatok alapján a lehetséges technikai akadályok azonosítása és elhárítása lesz. Az elérni kívánt célt jól működő európai uniós elektronikus közbeszerzési térség kialakításában foglalmazták meg. A munkacsoport üléseit a Közbeszerzési Tanácsadó Bizottság rendes üléseit követő napon tartja majd, s azokon a Bizottság tagjai mellett minden tagállamból egy-egy olyan informatikai szakértő vehet részt, aki országa elektronikus közbeszerzési gyakorlatával kapcsolatban széleskörű ismeretekkel rendelkezik és részt vesz az e-közbeszerzési projekteken is. A munkacsoport két évig működik, ülésein megfigyelőként a tagjelölt államok képviselői is jelen lehetnek.

II.

A Közbeszerzések Tanácsának tevékenysége a beszámolási időszakban

A Közbeszerzések Tanácsa feladat- és hatáskörét a Kbt. 15. §-a határozza meg. Ennek alapján 2002. folyamán a Tanács a következőket végezte el.

1. Jogszabályok módosításának kezdeményezése

- a) **A Tanács 2002-ben összeállította és továbbította az Igazságügyi Minisztériumnak törvénymódosítási javaslatait.** Ebben elsősorban a Kbt. gyakorlati alkalmazása során felmerült tapasztalatokat összegezte, de a konkrét javaslatokon túl - figyelembe véve az Európai Bizottság észrevételeit is - elvi alapvetéseket is megfogalmazott a közbeszerzési irányelvekből adódó legfontosabb jogharmonizációs kötelezettségek megjelölésével.

2002-ben megkezdődtek az Igazságügyi Minisztériumban a harmonizált közbeszerzési szabályozás megalkotásának előkészületei.

Az előkészítő munkálatok körében az IM az új közbeszerzési szabályozás legfontosabb koncepcionális kérdéseiről munkaanyagot állított össze, melynek megvitatására több értekezletet is tartott. A megbeszélések célja a közbeszerzési szabályozás irányainak kijelölése volt.

A koncepcionális kérdések körében számos olyan problémát emelt ki az IM, melyeket a Közbeszerzések Tanácsa is megjelölt elvi alapvetései körében.

A Közbeszerzések Tanácsa egyetért azzal, hogy a teljes jogharmonizációt megvalósító differenciáltabb közbeszerzési szabályozás egyetlen törvény keretei között valósuljon meg (tehát egy jogszabály-szövegben jelenjenek meg a kormányzati beszerzőkre és a közszolgáltatókra vonatkozó rendelkezések, továbbá a jogorvoslattal összefüggő előírások).

A Tanács a nemzeti közbeszerzési értékhatárok kisebb mértékű korrekcióját tartja indokoltnak, ugyanis csak ez biztosíthatja a Kbt.-ben meghatározott alapvető célok – úgymint a nyilvánosság, átláthatóság, verseny – megvalósulását.

A közbeszerzési szabályozás alanyi hatálya alá tartozó szervezeti kör meghatározását illetően a Tanács véleménye szerint a közösségi értékhatárokat elérő értékű, illetve az ezen értékhatárok alatti és az ún. nemzeti értékhatárokat elérő értékű beszerzések vonatkozásában a hatálynak alapvetően egybe kell esnie. Ellenkező esetben a jogalkalmazók számára nehézséget jelentene a szabályok értelmezése és a nem kellően egyértelmű szabályozás a megfelelő jogkövetést is megnehezítené. Ugyanakkor a Tanács továbbra is szükségesnek tartja a nemzeti értékhatárokat elérő beszerzések esetében a támogatásból megvalósított beszerzésekre vonatkozó szabályok módosítását, mivel a jelenlegi szabályozás következtében esetenként többszáz-millió forintnyi támogatásban részesített beszerzésekre sem kell alkalmazni a törvény szabályait.

A közösségi közbeszerzési irányelvek is meghatároznak kivételeket, ezek száma, illetve terjedelme azonban viszonylag szűk. Szükséges tehát a Kbt. alóli kivételeket összhangba hozni a közösségi joggal. A közbeszerzések területén Magyarország nem kért derogációt, így a jelenlegi preferenciális szabályokat 2004. február 1-jéig meg kell szüntetnünk, azaz a közösségi vállalkozások számára nemzeti elbánást kell biztosítanunk. (Az EFTÁ-val kötött Szabadkereskedelmi Megállapodás értelmében az EFTA-országok vonatkozásában 2003. június 30-ig esedékes közbeszerzési piacunk megnyitása.)

A koncepcionális kérdések közül a legösszetettebbnek az ellenőrzés kérdésköre tekinthető. Erről részletesebben a Közbeszerzések Tanácsának a közbeszerzési eljárások alapján kötött szerződések teljesítésének figyelemmel kísérésével összefüggő hatásköre kapcsán szólnunk.

- b) 2002-ben a Magyar Köztársaság 2001. és 2002. évi költségvetéséről szóló 2000. évi CXXXIII. törvényt módosító 2002. évi XXIII. törvény a Kbt. alanyi hatályát is módosította. A törvény hatálya alá került a Magyar Fejlesztési Bank Részvénytársaság, valamint azok a gazdálkodó szervezetek, amelyekben az MFB ellenőrző részesedéssel rendelkeznek. Ezzel összefüggésben pontosították a támogatás fogalmát is. A módosítást az **Európai Bizottság 2002. évi Országjelentésben a közbeszerzési szabályozás terén tett előrelépésként értékelte és kiemelte, hogy Magyarország ezáltal az autópálya-beszerzéseket a közbeszerzési törvény hatálya alá vonta.**
- c) **A Kormány „üvegseb” programja keretében** a Parlamenthez beterjesztett, a közpénzek felhasználásával és a köztulajdon használatának nyilvánosságával, átláthatóbbá tételével és ellenőrzésének bővítésével összefüggő egyes törvények módosításáról szóló törvényjavaslat a Kbt. alanyi hatályának további kiterjesztésére, valamint a Kormány kezességvállalása esetén a Kbt. alkalmazására vonatkozó szabályok módosítására is javaslatot tesz.

A törvényjavaslat értelmében **a Kbt. alanyi hatálya alá tartoznának** azon gazdálkodó szervezetek is, amelyek létesítő okiratuk szerint jogszabályban meghatározott állami vagy önkormányzati feladatot látnak el, feltéve, hogy valamely meghatározott szervezet (az államháztartás alrendszerei, köztestület, közalapítvány, ÁPV Rt.) irányítási jogokat gyakorol felettük, vagy működésüket többségében állami, vagy önkormányzati költségvetésből finanszírozzák. E rendelkezés alapja az európai közösségi jog szerinti **ún. közjogi szervezet** fogalma.

Így e módosítás előrelépést jelent hazánk közbeszerzési jogharmonizációs kötelezettségének teljesítésében is. Szintén a Kbt. alkalmazását érinti az a javaslat, amely a jelenlegi jogszabályi rendelkezéssel szemben (mely szerint a Kormány számára csak lehetőség, hogy az egyedi állami kezesség elvállalásakor a kezesség útján szerzett pénzeszközökből végrehajtott beszerzésekre elrendelje a Kbt. alkalmazását) kifejezetten meghatározza azokat az eseteket, amikor a Kormánynak kezességvállaló határozatban el kell rendelnie a közbeszerzési eljárás alkalmazását.

A módosítási javaslat elfogadása esetén azoknál – az egyébként a Kbt. tárgyi hatálya alá tartozó – beszerzéseknél, amelyeknek a pénzügyi terheit a Kormány készfizető kezességvállalással segíti, közbeszerzési eljárás kiírását kell elrendelni.

d) A közbeszerzési értékhatárokat az éves költségvetési törvény határozza meg.

da) A 2003. évre vonatkozó értékhatárok a Közbeszerzések Tanácsa javaslatának megfelelően alakultak:

- szolgáltatás-megrendelés:	10 millió Ft,
- árubeszerzés:	20 millió Ft,
- építési beruházás:	40 millió Ft.

Az előminősítés kötelező értékhatára nem változott, így 2003-ban is a 240 millió Ft-ot elérő, vagy meghaladó értékű építési beruházások esetén kell kötelezően előminősítési eljárást alkalmazniuk az ajánlatkérőknek. A közölt értékhatárok ÁFA nélkül értendők.

db) A Közbeszerzések Tanácsa a harmonizált közbeszerzési szabályozás koncepcionális kérdései körében javaslatot tett a csatlakozást követően érvényesítendő nemzeti közbeszerzési értékhatárookra is. A közösségi közbeszerzési értékhatárokhoz való igazodás nem zárja ki a nemzeti értékhatárok fenntartását. A közösségi jog alapján a tagállamoknak lehetősége van a közösségi értékhatárokat el nem érő beszerzések esetében ún. nemzeti értékhatárok alkalmazására, valamint az ehhez kapcsolódó részletes eljárási szabályrendszer kialakítására. A Római Szerződésben foglalt elveket (diszkrimináció tilalma, áruk, szolgáltatások, tőke, személyek szabad mozgására vonatkozó szabályok és elvek, stb.) ezen beszerzések szabályozása során is figyelembe kell vennünk.

A Tanács a javaslat kialakításánál több tényezőt vett figyelembe:

- a hazai közbeszerzési ismeretek és gyakorlat jelenlegi szintje, összességében az eddig kialakult közbeszerzési kultúra nem indokolja a közbeszerzési értékhatárok nagyobb léptékű korrekcióját;
- a jelenlegi értékhatárok valóban alacsonyabbak az Európai Unióban érvényesülő értékhatároknál, ám figyelembe véve, hogy a GPA (Government Procurement Agreement - Kormányzati Beszerzésekről szóló Megállapodás) hatálya alá tartozó beszerzők esetében (a közszolgáltatókat kivéve) az áru- és szolgáltatás-megrendelésekre kb. 130 ezer eurós küszöbérték érvényes (ez a jelenlegi árfolyamon számolva mintegy 32 millió Ft), az elmaradás nem túl jelentős. Értékhatáraink nagyobb mértékű emelése egyrészt feleslegessé tenné külön nemzeti szabályozás kialakítását, másrészt a beszerzések jelentős részét kivonná a Kbt. hatálya alól;
- a hazai közbeszerzésekben magas az értékhatár alatti beszerzések aránya (2002-ben az ajánlatkérők 797 esetében, az összes eljárás közel 19 %-ában írtak ki értékhatár alatti beszerzéseikre is közbeszerzési eljárást); ez több okra vezethető vissza:
 - az ajánlatkérő bizonytalan volt a közbeszerzés várható értékének becslését illetően,
 - a Kbt. biztosította lehetőséggel élve az ajánlatkérők az egyébként egybeszámítandó értékű beszerzéseket több közbeszerzési eljárásban valósították meg, s ennek következtében az egyes eljárásokban a beszerzés értéke külön-külön az értékhatár alatt maradt;
 - az ajánlatkérő közbeszerzési eljárást választott a beszerzés optimális megvalósítására.

Az előzőekben részletezett szempontok alapján a Tanács a harmonizált joganyaghoz a következő értékhatárok kialakításával értene egyet:

- szolgáltatás-megrendelés	15 millió Ft
- árubeszerzés	25 millió Ft
- építési beruházás	60 millió Ft
- az előminősítés kötelező értékhatára	300 millió Ft.

2. Jogszabály-tervezetek véleményezése

A Kbt. 15. § (1) bekezdés b) pontja értelmében a Közbeszerzések Tanácsa feladat- és hatáskörébe tartozik a közbeszerzésekkel és a Tanács működésével kapcsolatos jogszabálytervezetek véleményezése.

E rendelkezés 2002-ben az Igazságügyi Minisztérium és a Pénzügyminisztérium vonatkozásában érvényesült maradéktalanul. Más tárcák nem minden esetben küldték meg a közbeszerzéseket érintő törvényjavaslatokat, kormányrendelet- és miniszteri rendelet-tervezeteket véleményezésre.

Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások igénybevételének általános szabályairól szóló Korm.rendelet 2002. évi módosítása során sem helyezték hatályon kívül azt a rendelkezést, mely a rendeletben meghatározott támogatásból megvalósított beszerzéseket kiveszi a Kbt. hatálya alól. A Kbt. ezt a felmentést kizárólag 1999. végéig engedte alkalmazni. A problémát a Tanács még 2000-ben levélben jelezte a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztériumnak, továbbá utalt a jogsértő állapotra előző évi jelentésében is.

Az önkormányzati rendelet-tervezeteket még mindig kis számban (évente legfeljebb 10 esetben) véleményeztetik a Közbeszerzések Tanácsával az önkormányzatok, ugyanakkor a visszajelzések alapján valószínűsíthető, hogy ennél jóval nagyobb számban élnek a Kbt. 96. § (2) bekezdésében biztosított felhatalmazással és alkotnak közbeszerzési tárgyú önkormányzati rendeleteket. Előfordul, hogy hatályos rendeleteket küldenek értelmezés céljából, amire azonban a Tanács hatásköre már nem terjed ki.

3. Ajánlások kibocsátása, állásfoglalások készítése

a) **A Közbeszerzések Tanácsa** a Kbt. 15. § (1) bekezdés c) pontja szerint a közbeszerzésekkel kapcsolatos jogszabályok keretei között, azok végrehajtását elősegítő **ajánlásokat készíthet**.

2002-ben a **Tanács módosította 3/2001. számú ajánlását**, amely a közbeszerzési eljárásokban a Kbt. 43. § (4) bekezdésében biztosított hiánypótlás alkalmazásáról szól.

Emellett **1/2002. számon új ajánlást bocsátott ki a támogatásban részesített szervezetekre vonatkozó szabályok alkalmazásáról.** Az e tárgykörben érkezett írásbeli és szóbeli megkeresések nagy száma egyértelművé tette, hogy a Kbt. 2002. január 1-jétől hatályos módosítása ellenére a támogatásokkal kapcsolatos szabályozás értelmezése továbbra is nehézségeket okozott az érintett szervezeteknek. Az ajánlás kibocsátása hasznosnak bizonyult, mivel a témával kapcsolatos közvetlen megkeresések száma az ajánlás közzétételét követően jelentősen csökkent.

b) A Közbeszerzések Tanácsa elnöke tájékoztatót tehet közzé a Közbeszerzési Értesítőben a közbeszerzésekkel kapcsolatos gyakorlati tudnivalókról.

2002-ben a következő kérdéskörökben jelentek meg elnöki tájékoztatók: a 2002. évi közbeszerzési értékhatárok; a hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárások esetén a Közbeszerzési Döntőbizottsághoz eljuttatandó iratok; a hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárások esetén a döntőbizottsági tájékoztatás elmaradásának következményei; az előzetes összesített tájékoztatóhoz kapcsolódó határidő kedvezmények; a Kbt. 46. § szerinti hatósági igazolások; az ügyvédi tevékenység Kbt. szerinti megítélése; a nyertes ajánlattevők Kkvt. szerinti besorolása.

A Tanács ajánlásai és az elnöki tájékoztatók negyedévente megjelennek a Közbeszerzési Értesítőben, továbbá folyamatosan és térítésmentesen hozzáférhetők a Tanács Internetes honlapján.

c) A Közbeszerzések Tanácsához, illetve Titkárságához 2002-ben is több mint 300 írásbeli állásfoglalás-kérés érkezett. Változatlanul igen sok a telefonon történő megkeresések száma is; naponta átlagosan 30-50 ügyfél fordul törvényértelmezési kérdéseivel a Titkársághoz.

A megkeresések általános tapasztalata, hogy a közbeszerzési eljárásokban résztvevők a konkrét döntéseket többnyire át kívánják hárítani a Közbeszerzések Tanácsára.

Az állásfoglalások megfelelő felhasználása érdekében a Közbeszerzések Tanácsa éppen ezért minden esetben felhívja a jogalkalmazók figyelmét arra, hogy a Tanácsnak sem szóban, sem írásban nincs lehetősége konkrét ügyekben kötelező erejű állásfoglalások kiadására, hatásköre kizárólag az általános jogalkalmazási problémákat felvető kérdések megválaszolására terjed ki. Arról is tájékoztatást ad, hogy a közbeszerzési eljárásban valamennyi döntés joga és felelőssége kizárólag az ajánlatkérőt terheli.

Konkrét ügyben való döntésre kizárólag a Közbeszerzési Döntőbizottságnak és csak jogorvoslati eljárás keretében van lehetősége. A Tanács, illetve a Titkárság nem vállalkozhat a Döntőbizottság döntéseinek prejudikálására.

A Közbeszerzések Tanácsa a 2002. júniusi ülésén foglalkozott az állásfoglalások kiadásának kérdésével. Korábbi vonatkozó határozatát megerősítve úgy döntött, hogy a felmerült problémák ellenére a Titkárság ilyen jellegű tevékenységére szükség van, de az továbbra is csak az előzőekben meghatározott keretek között folytatható. Nem látott lehetőséget a Tanács arra sem, hogy konkrét megkeresés hiányában állásfoglalásokat bocsásson ki.

Az írásbeli állásfoglalás-kérések többnyire bonyolult, sokrétű problémákat vetnek fel. Több megkeresés érkezett például az összetett finanszírozási konstrukciók megítélését illetően (így több esetben vitatták a távhő-, illetve közvilágítás-korszerűsítésekből adódó megtakarításokból finanszírozott beszerzések esetében a tárgyi hatály alá tartozás, és ezen belül is a visszterhesség kérdését), illetve azzal kapcsolatban, hogy a Kbt. 32. § (2) bekezdése szerinti pénzügyi fedezet mely esetekben tekinthető rendelkezésre állónak. Gyakran okoz nehézséget a közbeszerzési eljárásokban résztvevőknek az összeférhetlenséggel kapcsolatos szabályok értelmezése és a Kbt. 59. § (2) – (5) bekezdésében rögzített előnyben részesítési szabályok alkalmazása is. Ez utóbbi kapcsán megállapítható, hogy érvényesítésére egyre többször kerül sor; az ajánlattevők mind gyakrabban csatolják a vonatkozó kamarai igazolást ajánlataikhoz.

4. A közbeszerzési eljárások alapján megkötött szerződések teljesítésének figyelemmel kísérése

A Kbt. 15. § (1) bekezdés d) pontja a Közbeszerzések Tanácsának feladatává teszi a Kbt. alapján kötött szerződések teljesítésének figyelemmel kísérését. Ennek teljesítéséhez azonban a Tanács egyrészt nem rendelkezik a szükséges személyi és tárgyi feltételekkel, másrészt a figyelemmel kísérés nem azonos az ellenőrzéssel.

A közbeszerzések megfelelő ellenőrzése az ellenőrzésért egyébként is felelős szervezetek (elsősorban az Állami Számvevőszék) és a belső intézményi ellenőrzés megerősítésével biztosítható. Ezáltal hatékony, folyamatba épített ellenőrzés valósítható meg, amely a beszerzéshez kapcsolódó valamennyi döntési fázisra kiterjed (tervezés, kiírás, elbírálás, szerződéskötés, teljesítés, esetleges szerződésmódosítás stb.). Az ilyen típusú ellenőrzés megfelelő lehet a Kbt. alkalmazását jogsértően mellőző esetek kiszűrésére is.

Jelenleg ugyanis a Kbt. mellőzésével összefüggő jogszabálysértések csak elvétve kerülnek felszínre, s a Kbt.-ben meghatározott kilencven napos objektív jogvesztő határidőre tekintettel az esetek többségében ekkor már nem is indítható jogorvoslati eljárás.

A harmonizált joganyag koncepcionális kérdésköreinek vitájánál felmerült a szerződések teljesítéséről közzétett hirdetmény útján megvalósuló utólagos ellenőrzés bevezetésének lehetősége is. Ennek keretében a szerződés teljesítéséről (beleértve az esetleges módosításokat is) készített hirdetményt a Közbeszerzési Értesítő Szerkesztőbizottságának kellene megküldeni közzététel céljából. Ebben az ajánlatkérő információt szolgáltatna a megvalósított beszerzés mennyiségéről, az ellenszolgáltatás összegéről, a teljesítési határidőről, valamint a teljesítésbe bevont alvállalkozókról. Amennyiben bármely tartalmi elem vonatkozásában az eredeti szerződéshez képest eltérés mutatkozna, annak okáról az ajánlatkérőnek részletes indokolást kellene adnia.

A hirdetményt a Szerkesztőbizottság csak formai szempontból vizsgálná, amely arra terjedne ki, hogy a tájékoztató minden pontja ki van-e töltve. A közzétett hirdetmény vonatkozásában a Kbt.-ben egyébként hivatalból történő jogorvoslati eljárás kezdeményezésére feljogosított személyek, illetve szervezetek hatósági eljárást kezdeményezhetnének, melynek részletes szabályait, továbbá az eljárást lefolytató testület által alkalmazható szankciók körét részletesen ki kellene munkálni. Az eljárás lefolytatása egy, a Közbeszerzési Döntőbizottsághoz hasonlóan a Közbeszerzések Tanácsa mellett működő revizori egység feladata lehetne. Ehhez természetesen biztosítani kell a szükséges személyi és tárgyi feltételeket.

Abban az esetben, ha a jogalkotó elegendőnek véli a folyamatba épített ellenőrzés erősítését és nem látja szükségesnek vagy megvalósíthatónak az utólagos ellenőrzés előzőekben vázolt formáját, a szerződés teljesítéséről szóló hirdetmény közzétételét akkor is indokoltnak tartjuk. A hirdetmények megjelentetése és az ehhez kapcsolódó nyilvánosság már önmagában is

jelentős visszatartó hatást fejthet ki a jogellenes szerződés-teljesítések, illetve szerződés-módosítások megakadályozása tekintetében.

A szerződés teljesítéséről szóló hirdetések közzététele révén a Tanács eleget tenne azon jogszabályi kötelezettségének, miszerint feladata a közbeszerzési eljárások alapján kötött szerződések figyelemmel kísérése. Emellett az ellenőrzést végző szervek a közzétett hirdetményeket munkájukban felhasználhatják.

5. A minősített ajánlattevők jegyzékének összeállítása

A Kbt. 15. § (1) bekezdés d) pontja értelmében a Közbeszerzések Tanácsa évente közzéteszi a Közbeszerzési Értesítőben a Kbt. 65. § (1) bekezdés b) pontja szerinti meghívásos eljárás alapjául szolgáló minősített ajánlattevők jegyzékét.

A Tanács a 2001-2002. évek tekintetében két évre szóló jegyzék összeállításáról döntött, azaz a 2001. évi listára felkerülők 2002-ben is szerepelhettek a minősített ajánlattevők jegyzékén. Ez a megoldás rekordszámú (összesen 246) minősített ajánlattevőt eredményezett.

Ennek ellenére a 2003. évet illetően a Tanács újra egy évre szóló jegyzék összeállítása mellett határozott. A közösségi irányelvekkel harmonizáló közbeszerzési joganyag megalkotása ugyanis módosíthatja a jegyzék összeállításának feltételeit, illetve annak gyakorlati alkalmazhatóságát is.

A 2002. októberében kiírt pályázat alapján a 2003. évi jegyzékre 206 pályázó került fel. A megelőző évek gyakorlatához hasonlóan a Tanács a minősített ajánlattevők jegyzékét a fő tevékenységi körök szerinti bontásban is közzétette.

A Tanács nyilvántartásából megállapítható, hogy **2002-ben az ajánlatkérők egyetlen esetben sem alkalmazták a meghívásos eljárás minősített ajánlattevők jegyzékén alapuló változatát.** (Mint arról az előzőekben már szó volt, a meghívásos eljárás másik változata is csak elvétve tűnik fel a közbeszerzések statisztikájában.)

Ehhez képest a jegyzék összeállítására kiírt pályázatokat évről-évre nagy érdeklődés kíséri. Feltehető, hogy e jegyzékre kerülés tekintetében az ajánlattevők részéről változatlanul presztízs-megfontolások dominálnak, egyfajta megmérettetésnek, teljesítmény-tesztnek tekintik az egyébként igen szigorú feltételeket támogató pályázatot.

Az ajánlatkérők érdektelenségében közrejátszhat az is, hogy a minősített ajánlattevők esetében sem mentesülnek az eljárásban az alkalmasság megvizsgálásának kötelezettsége alól. Emellett a jegyzék bizonyos tevékenységi körök tekintetében meglehetősen szűk, illetve az is elképzelhető, hogy az ajánlatkérő nem találja a listán az általa szívesen látott szállító partnert.

6. A Közbeszerzési Értesítő kiadása

A **Közbeszerzési Értesítő**, a Közbeszerzések Tanácsának hivatalos lapja 2002-ben is heti rendszerességgel, **51 számban jelent meg, összesen 14.600 oldalon.**

A megelőző években tapasztalt tendenciával szemben 2002-ben nem folytatódott a lap terjedelmének látványos növekedése (2001-ben az Értesítő 14.300 oldalon jelent meg). A lapkiadásból származó veszteségek csökkentése érdekében ugyanis a Tanács az Értesítő betűméretének csökkentése mellett döntött, ami 2002. közepétől közel 20 %-kal mérsékelte az oldalszámban mérhető terjedelmet.

A Tanács intézkedései ellenére az Értesítő előállítása 2002-ben is veszteségesnek bizonyult, amit a közzétételi díjbevételek többletéből kellett finanszírozni. A veszteség kialakulásában a nagy terjedelmen túl közrejátszott az is, hogy az előfizetői létszám – nem utolsósorban az Internetes hozzáférési lehetőség miatt – 2002-ben is csökkent. A költségnövekedésre az előfizetési díjak messze nem nyújtottak fedezetet (az éves előfizetési díj 69.000.- Ft volt, míg az áruspéldányok ára minden héten az adott szám terjedelme szerint alakult).

A **Közbeszerzési Értesítő** a papír formában történő megjelenés mellett 1998. óta – **térítésmentesen** – **az Interneten is hozzáférhető.** A folyamatban lévő közbeszerzési eljárások adatai mellett az érdeklődők 1998-ig visszamenőleg tájékozódhatnak a korábbi eljárásokról is, megtalálhatják a hatályos közbeszerzési szabályozást, a Közbeszerzések Tanácsa ajánlásait, a Tanács elnökének tájékoztatóit, a minősített ajánlattevők jegyzékét, a hirdetések kitöltéséhez készített részletes kitöltési útmutatót, valamint a Közbeszerzések Tanácsa által 2000-ben elkészített standard dokumentációs rendszert és eljárási irányelveket.

2002. végétől a Tanács honlapján (www.kozbeszerzes.hu) lehetőség nyílt kulcsszavas keresésre is. Jelentősen bővült az Internetes felhasználók köre. Míg 2001-ben a honlapot hetente átlagosan mindössze 150-200 felhasználó kereste fel, addig 2002-ben a saját IP-címmel rendelkező felhasználók száma 3500-4000-re emelkedett. A heti átlagos, az aktuális lapszámot érintő letöltések száma szinte minden héten meghaladta a 10000-et.

A hirdetések megjelentetésének gyorsítása érdekében az információs társadalom létrehozására irányuló célkitűzések megvalósítására is tekintettel, a **Közbeszerzések Tanácsa elektronikus adatszere-központ megvalósításáról határozott**. A fejlesztés eredményeképpen 2003. második felétől **gyorsulhat a hirdetések közzététele**. A program megvalósítása során a Tanács külön figyelmet fordít a biztonság követelményére és a hirdetésekkel összefüggésben induló jogorvoslati eljárások során a Közbeszerzési Döntőbizottság által felhasználható elektronikus dokumentációs háttértár létrehozására.

7. A közbeszerzési eljárásokban résztvevők oktatása, továbbképzése

A Kbt. a Közbeszerzések Tanácsa feladatává teszi a közbeszerzésekben résztvevők oktatását és továbbképzését. A megfelelő színvonalú képzés hozzájárulhat a közbeszerzések hatékonyabbá tételéhez, a korrupció mérsékléséhez, valamint a jogsértések számának csökkenéséhez.

A Tanács a törvény hatályba lépése óta aktív kezdeményezőként lépett fel e területen, hiszen a törvény gyakorlati alkalmazásának első tapasztalatai ennél a szervezetnél halmozódtak fel, így a szakmai közvélemény is elsősorban a Közbeszerzések Tanácsától várta a sokasodó kérdések megválaszolását, illetve tágabb értelemben a közbeszerzési ismeretek szervezett oktatását.

A **Tanács** oktatási tevékenysége keretében 2002. február 18-19-én kétnapos közbeszerzési szakmai **konferenciát szervezett „Közbeszerzések a XXI. század elején” címmel**. A konferencia neves hazai és külföldi előadók közreműködésével fórumot teremtett az ajánlatkérők és ajánlattevők tapasztalatcseréjéhez.

A Tanács 2002-ben is **folytatta az önkormányzati tisztségviselők oktatását**. Erre – a korábbi évek gyakorlatának megfelelően – kétnapos, konzultációval egybekötött előadásokon került sor. A rendezvények címzettjei elsősorban a közbeszerzésekben már kellő jártasságot szerzett személyek voltak, az előadók pedig főképpen a Közbeszerzések Tanácsa apparátusából kerültek ki.

2002. elején a **Tanács közbeszerzési szakértő képzés indításáról határozott, amit a közbeszerzési ügyintéző szakképesítésnek az Országos Képzési Jegyzékbe (OKJ) történő akkreditáltatása, valamint posztgraduális közbeszerzési szakember-képzés elindítása követ majd.** Mivel a feladat sokrétű, a Tanács a megvalósításához felsősokú oktatási tanintézmény bevonását tartotta szükségesnek.

2002. novemberében – a jelentős érdeklődésre tekintettel – a Budapesti Gazdasági Főiskola és a Közbeszerzések Tanácsa szervezésében három tanfolyam indult a közbeszerzési szakemberek képzésére. A tanfolyamok egyenként 72 órásak, a 30 órás ún. alapozó modult a közbeszerzési modul követi. Az alapozó modul azokra a pénzügyi, államháztartási, jogi ismeretekre összpontosít, amelyek a közbeszerzési eljárások hatékony lebonyolításához szükségesek (pl. gazdasági-pénzügyi alkalmasság előírása, igazolása, a közbeszerzési eljárást lezáró szerződéstervezet elkészítése), míg a közbeszerzési modulban a közbeszerzési szakismeretek átfogó áttekintése a cél.

A Közbeszerzések Tanácsa mellett számos más szervezet szervez közbeszerzési tárgyú előadásokat, konzultációkat, tanfolyamokat. Ezekben a Közbeszerzések Tanácsa, illetve az apparátus tagjai is részt vesznek előadóként.

8. Kapcsolattartás más államok közbeszerzési szervezeteivel és a nemzetközi szervezetekkel

2002-ben is folytatódtak a kétoldalú rendszeres konzultációk a közép-kelet-európai országok közbeszerzési szervezeteivel.

A Közbeszerzések Tanácsa képviseltette magát az Európai Közigazgatási Intézet (EIPA) által Maastrichtban szervezett közbeszerzési tárgyú rendezvényeken. A 2002. márciusi szeminárium a közösségi közbeszerzési irányelvek lényegének bemutatását célozta a tipikus jogalkalmazási kérdéseket, a végrehajtással kapcsolatos problémákat és a legújabb bírósági gyakorlatot alapul véve. Emellett tájékoztatást adtak az Európai Unió közbeszerzési rendszerének háttéréről és alapjairól, továbbá a közelmúlt eredményeiről és a közeljövőben tervezett intézkedésekről. A júliusi konferencián a közbeszerzések elektronikus támogatásának kérdésköre került megvitatásra egyes tagállamok vonatkozó gyakorlatának bemutatásával.

2002. decemberében a résztvevők a közbeszerzési jogalkotás fejleményeiről és az Európai Bíróság esetjogáról kaphattak részletes tájékoztatást.

2002. májusától a Közbeszerzések Tanácsa is részt vehet – megfigyelői státuszban – a Közbeszerzési Tanácsadó Bizottság (Advisory Committee on Public Procurement, ACPP) ülésein. A Tanácsadó Bizottság feladata egyrészt a közbeszerzési acquis végrehajtásához szükséges meghatározott intézkedések előkészítése, megvitatása, illetve jóváhagyása, másrészt az ülések fórumot teremtenek a Bizottság tagjai számára (akik egyébként a tagállamok képviselői) a rendszeres információ- és tapasztalat-cserére. A Bizottság napirendjén szerepelnek többek közt pl. a közbeszerzési irányelvek módosítására vonatkozó európai bizottsági javaslatok, a közbeszerzési statisztikák készítésének probléma-köre, a közbeszerzéseket érintő nemzetközi szervezetekben (így pl. a WTO Kormányzati Beszerzések Bizottságában) elért eredményekről szóló beszámolók, valamint az Európai Bíróság közbeszerzési tárgyú ítéleteinek megvitatása, illetve azok hatásának vizsgálata a jogalkalmazás szempontjából. A Bizottság munkacsoportokat is működtethet; 2002. decemberében például elektronikus közbeszerzéssel foglalkozó munkacsoport megalakításáról határoztak. A csatlakozás előtt álló országok a munkacsoportok tevékenységét is figyelemmel kísérhetik.

A Tanács 2002-ben is részt vett – szintén megfigyelői státuszban – a Világkereskedelmi Szervezet Kormányzati Beszerzések Bizottságának munkájában. A Bizottság tevékenysége 2002-ben elsősorban a WTO Kormányzati Beszerzésekről szóló Megállapodásának (Government Procurement Agreement; GPA) felülvizsgálatára, illetve a Megállapodáshoz újonnan csatlakozó országokkal a csatlakozási tárgyalások lefolytatására irányult. Magyarország 2001. vége óta lehet jelen a Bizottság ülésein, de a GPA-hez történő csatlakozásra várhatóan – az Európai Unió által első ízben 2002. májusában közölt elvárásoknak megfelelően – csak az Unióba történő belépésünket követően, az EU bővítésben érintett többi országgal egyidejűleg kerülhet sor.

2002. folyamán a WTO szemináriumot is szervezett a GPA-hez való csatlakozás kérdéseiről azon WTO tagok számára, amelyek már megkezdték a Megállapodáshoz való csatlakozásról szóló tárgyalásokat, illetve azoknak, amelyek megfigyelő státuszban vesznek részt a Kormányzati Beszerzések Bizottsága munkájában. A szeminárium célja az volt, hogy megalapozza a résztvevők ismereteit a GPA alapkonceptióját, alapelveit és a tagok kötelezettségeit illetően.

Az Európai Bizottság Technikai Segítségnyújtási Információcsere Hivatala (TAIEX) a csatlakozásra készülő államok számára szervezett konzultációval egybekötött szemináriumot, a közérdek körébe eső szolgáltatásokkal összefüggő szabályozás ismertetésére, ideértve annak közbeszerzési vonatkozását is.

A Közbeszerzések Tanácsa – az Igazságügyi Minisztériummal együttműködve – 2002-ben is felülvizsgálta és aktualizálta az Európai Unió Közösségi Víványainak (acquis communautaire) átvételéről szóló Nemzeti Program (ANP) „Közbeszerzés” című fejezetét és beszámolót készített az ANP 2001. évi feladatainak végrehajtásáról. A tagállamként való működés szervezeti és személyi feltételeinek megteremtését célzó kormányzati program (TMP) összeállításához a Tanács kidolgozta a saját apparátusára vonatkozó részt.

9. A Közbeszerzési Értesítőben megjelenő hirdetmények vizsgálata kapcsán indított jogorvoslati eljárások

A Közbeszerzések Tanácsának feladata a Közbeszerzési Értesítőben megjelenő hirdetmények vizsgálata kapcsán jogorvoslati eljárások kezdeményezése az erre kidolgozott eljárásrend alapján.

2002-ben a Közbeszerzési Értesítő Szerkesztőbizottsága tizenöt esetben indítványozta a Közbeszerzések Tanácsa tagjainál jogorvoslati eljárások kezdeményezését azon hirdetményekkel kapcsolatban, amelyek a jogi lektorálási folyamat eredményeképpen megjegyzéssel jelentek meg a Közbeszerzési Értesítőben.

Az indítványok viszonylag alacsony számát az magyarázza, hogy a Szerkesztőbizottság hiánypótlásra felszólító levelét követően az ajánlatkérők rendszerint a közbeszerzési jogszabályoknak megfelelően javítják hirdetményeiket. (Ebben szerepe lehet annak is, hogy a Tanács eljárásrendje kellő súlyt ad a Szerkesztőbizottság hiánypótlási felhívásaiban foglaltaknak, illetve a hirdetményekhez fűződő megjegyzéseinek.) 2002-ben a Közbeszerzések Tanácsa tagjai a Szerkesztőbizottság indítványai alapján minden esetben indokoltnak látták a jogorvoslati eljárás kezdeményezését.

2002. folyamán az indítványok szinte kivétel nélkül az elbírálási szempontrendszerrel összefüggésben előírtak jogszerűségét kérdőjelezték meg. Ennek az a magyarázata, hogy az összességében legelőnyösebb ajánlat kiválasztásához meghatározott részszempontokkal összefüggő törvényi követelmények megnehezítik a Kbt.-nek megfelelő elbírálási szempontrendszer összeállítását. Ennek megoldása érdekében a Tanács az Igazságügyi Minisztériumhoz eljuttatott módosítási javaslatai között jelezte e szabályok kiigazításának szükségességét.

A jogorvoslati kezdeményezési eljárásrenddel „fajsúlyosabbá” tett szerkesztőbizottsági jogi lektorálási tevékenység pozitívumaként értékelhető, hogy az ajánlatkérők mind formai, mind tartalmi szempontból egyre korrektebb hirdetményeket küldenek közzététel céljából.

A Közbeszerzések Tanácsának tagjai természetesen az eljárásrenden kívül is kezdeményeztek hivatalból jogorvoslati eljárásokat; erről a **Beszámoló III. fejezete** szól részletesebben.

10. A közbeszerzésekről szóló nyilvántartások vezetése

A Közbeszerzések Tanácsa a Kbt. 15. § (1) bekezdés 1) pontja értelmében nyilvántartást vezet a közbeszerzésekről. **A statisztikai kimutatásokat a Tanács a Beszámolóhoz mellékeli.**

A statisztikai adatgyűjtést az Európai Bizottság közbeszerzési politikáért felelős szervezete fontos feladatának tartja számon. A megfelelő statisztikák különösen a WTO Kormányzati Beszerzésekről szóló Megállapodása szempontjából is jelentősek.

A Tanács statisztikai programja az újabb lekérdezési lehetőségekkel 2002-ben is bővült. A statisztikai rendszer jelentősebb mértékű változtatására a harmonizált közbeszerzési szabályozásban foglaltak alapján kerül majd sor.

11. A Szervezet működésének feladatai

a) A **Közbeszerzések Tanácsa 2002-ben** a megelőző év végén elfogadott munkaterve szerinti rendben **hét alkalommal ülésezett** (a Kbt. évente minimum négy ülést ír elő).

A Kbt-ben meghatározott feladataival összefüggésben a Tanács saját tagjaiból álló állandó munkabizottságokat működtet, illetve egyes feladatok ellátására ad hoc munkacsoportokat hoz létre.

A Tanács 2002-ben is korszerűsítette belső gazdálkodási, illetve a működését érintő egyéb szabályzatait.

- b) A Tanács feladatát képezi a Közbeszerzési Döntőbizottság létszámának megállapítása.

Az Európai Bizottság 2002. évi Országjelentésében elismerte, hogy a közbeszerzések területén az adminisztratív kapacitás megerősödött, de jelezte, hogy további erőfeszítésre van még e tekintetben szükség.

2002-ben a Közbeszerzési Döntőbizottság létszáma 19 fő volt. A jogorvoslati eljárások száma 2000. évtől kezdve ugrásszerűen megnövekedett, ezzel egyidejűleg az egyes ügyek egyre bonyolultabbá, összetettebbé váltak. A hatékony és főleg gyors jogorvoslat viszont változatlanul alapkövetelmény maradt; ehhez kellett igazítani legalább a minimálisan szükséges szinten a létszámot.

A Tanács a törvénymódosítási javaslatai között is megfogalmazta azt a véleményét, hogy a magas szakmai követelmények és a köztisztviselői törvény szabályainál szigorúbb összeférhetlenségi szabályokra tekintettel indokoltnak tartja a Kbt. itt dolgozók bérezésére vonatkozó rendelkezéseinek áttekintését.

- c) A Közbeszerzések Tanácsa 2002. március 28-i ülésén fogadta el a 2001. évi gazdálkodásáról szóló beszámolót és a 2002. évi elemi költségvetését.

2002-ben a Közbeszerzések Tanácsa költségvetésének támogatási előirányzata – a Nemzeti Programban 2002. évre előirányzott intézményfejlesztési feladatokra tekintettel, valamint a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény módosításából adódóan – a 2001. évi 88,8 millió forinttal szemben 124,0 millió forintra növekedett.

Az így 455,9 millió forintra módosult működési kiadási előirányzatnak ez így is csupán 27 %-át jelentette, ennek megfelelően a működési költségek 73 %-át továbbra is saját bevételekből fedeztük.

A bevételi előirányzat döntő részét a Közbeszerzési Értesítőben történő közzétételekből származó díjbevétel képezi. Ebben a tekintetben sem módosult tehát a Tanács korábbi évekre is jellemző saját bevételi struktúrája. E mellett a Tanács bevételét képezi a Közbeszerzési Döntőbizottság által kiszabott bírság 25 %-a, valamint a jogorvoslati eljárásokért fizetendő igazgatási-szolgáltatási díj is, amelyet a kérelmezők a Közbeszerzések Tanácsa Államkincstárnál vezetett számlájára fizetnek be.

A Tanács apparátusánál a teljes munkaidőben foglalkoztatottak létszáma 2002. év végén 54 fő volt.

III.

A Közbeszerzési Döntőbizottság tevékenysége a beszámolási időszakban

1. Jogorvoslati eljárások

Mint arra a **Beszámoló** korábbi fejezeteiben is utaltunk, a közbeszerzések az érdeklődés előterébe kerültek, ami az ajánlatkérőket fokozottan jogkövető magatartásra ösztönzi. Ugyanakkor az ajánlattevők egyre kritikusan figyelik a közbeszerzési eljárásokat, azok valamennyi mozzanatát. A közfigyelem szerves részévé vált a közpénzek elköltésének teljes folyamata, és az azzal kapcsolatos ellenőrzés.

A Döntőbizottság a közbeszerzési piac résztvevői számára iránymutató döntésekkel segíti a közbeszerzési törvényben meghatározott célok megvalósulását. A döntések többsége azon túl, hogy a jogvitát lezárja, a törvény rendelkezései alapján az egységes jogértelmezést is szolgálja.

Mivel a döntőbizottsági határozatok a Közbeszerzési Értesítőben közzétételre kerülnek, a közbeszerzési piac résztvevőinek módjuk van a követendő joggyakorlatot, és a jogalkalmazás főbb irányait is megismerni. A gyakorlatban mind az ajánlatkérők, mind az ajánlattevők szem előtt tartják a Döntőbizottság döntéseit.

A jogorvoslati eljárások száma a 2001. évihez képest **némi csökkenést mutat** (a beszámolási időszakban 791 volt a 2001. évi 830-cal szemben).

A jogorvoslati eljárások számának kismértékű csökkenését több tényező együttesen magyarázhatja. Tény, hogy 2002. január 1-jétől **számottevően emelkedett a jogorvoslati eljárások megindításakor fizetendő igazgatási-szolgáltatási díj** (30.000 forintról 150.000 forintra), ugyanakkor ezzel párhuzamosan **nőtt a hivatalból kezdeményezett jogorvoslati eljárások száma** (2001-ben 28, 2002-ben 67), mivel az ajánlattevők gyakrabban fordultak panaszaikkal közvetlenül a KT tagjaihoz.

A jogorvoslati eljárások változatlanul magas fajlagos száma elsősorban a közbeszerzések számának és értékének növekedésével, valamint a versenytársak közötti jelentős piaci versennyel hozható összefüggésbe.

Vitathatatlan, hogy a **tanácstagi kezdeményezések is hatékony eszközei a közbeszerzések felügyeletének**, továbbá hozzájárulhatnak számos jogalkalmazási nehézséget felvető kérdéskör tisztázásához. A hivatalból történő kezdeményezések számának növekedése kétség kívül a törvény céljainak érvényesülését szolgálja, teljesítve azt a jogalkotói szándékot is, hogy a közérdek védelme a közbeszerzések területén megvalósuljon.

Változatlanul nagy számban – 138 esetben, a 2001. évihez hasonlóan az összes jogorvoslati eljárás 20,5 %-ában – **indított hivatalból jogorvoslati eljárást a Döntőbizottság elnöke**. A Döntőbizottság elnökéhez érkezett hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárással kapcsolatos tájékoztatások alapján az eljárások számának csökkenése tapasztalható. (2001-ben ez a szám 742, 2002-ben 673 volt).

A Döntőbizottság elnöke által hivatalból kezdeményezett 138 jogorvoslati eljárásból 30 esetben (az ezzel összefüggő jogviták 22%-ában) állapított meg jogsértést a Döntőbizottság. Az ajánlati felhívás visszavonása miatt 36 alkalommal, 69 esetben jogsértés hiányában került megszüntetésre a jogorvoslati eljárás.

A hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárások körében jelentősen nőtt az ajánlati felhívás visszavonása vagy módosítása miatt megszüntetett eljárások száma. Az ajánlati felhívás visszavonása gyakran azért történik meg, mert az ajánlatkérő a jogorvoslati eljárás megindulását követően haladéktalanul megtett intézkedésével elkerülheti a kötelezően alkalmazandó bírságot.

A hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárás indításával egyidejűleg az ajánlatkérőnek tájékoztatást kell adnia a választott eljárást megalapozó körülményekről, továbbá meg kell küldenie az ajánlati felhívást is.

A Döntőbizottság elnöke részéről abban az esetben kerül sor az eljárás megindítására, ha a tájékoztatás alapján feltételezhető a jogsértés. A hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárások későbbi menetéről – a tárgyalások lefolytatása, ajánlatok értékelése, az eljárást lezáró döntés – a Döntőbizottság elnöke ugyanakkor nem rendelkezik további információval, tehát nem bír arról tudomással, hogy a közbeszerzési eljárás egyéb mozzanatai jogszerűek voltak-e. Mindezekből az is következik, hogy **a hirdetmény közzététele nélküli eljárások jogszerűségének teljes körű vizsgálata ezen jogintézmény keretében nem lehetséges.**

A mintegy három éve hatályban lévő törvényi rendelkezés ellenére igen sok esetben nyújtanak elégtelen tartalmú tájékoztatást az ajánlatkérők a Döntőbizottság elnöke számára, ami miatt szükségessé válik a jogorvoslati eljárás hivatalbóli kezdeményezése. Ennek során kerülnek tisztázásra a kötelező tájékoztatás körébe eső kérdések. Az is számos esetben tapasztalható, hogy a jogi szabályozás helytelen értelmezése vezet a törvénytörtő módon alkalmazott hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárás megindításához.

Miután a 2002. évi törvénymódosítás nem érintette a hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárások rendszerét, ismételten hangsúlyozni kell, hogy az egységes jogalkalmazás érdekében **szükségesnek mutatkozik** ezen – a Kbt. szerint kivételesen alkalmazható – **eljárások vonatkozásában a világos, egyértelműen értelmezhető jogi keretek meghatározása.**

A jogalkalmazók körében még mindig nem egyértelmű a rendkívüli sürgősség vis-maior jellege és rendre a vizsgálat során derül ki, hogy a rendkívüli sürgősség az előkészítés hiányosságaira, pontatlanságaira vezethető vissza. A hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárások számának csökkenése jelzi, hogy a **jogintézmény bevezetése elérte a törvényalkotói célt, azaz a hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárások alkalmazására kisebb számban kerül sor.**

A hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárások vonatkozásában egyes fogalmak egyértelmű jogi szabályozásának hiánya problémát jelent az eljárások alkalmazhatósága megállapításánál. A jogkövető magatartás megvalósulását ugyanis nehezíti a tárgyalásos eljárás körében szereplő alapfogalmak (bővítés, kicserélés, kizárólagos jogok) konkrét meghatározásának hiánya. A jogi szabályozás bizonytalanságának felismerése egyes ajánlatkérők és ajánlattevők részéről egyre nagyobb számban vezethet visszaélésekhez.

a) **Beszerezők szerint**

A jogorvoslati eljárások beszerzők szerinti arányát vizsgálva megállapítható, hogy a számadatok a korábbiakhoz képest kis mértékben változtak, de a kialakult tendenciák megmaradtak.

Az önkormányzatok és intézményeik közbeszerzési eljárása ellen benyújtott jogorvoslati kérelmek aránya a legmagasabb, szám szerint 379 volt, ami az összes jogorvoslati eljárás 48 %-át jelenti.

Az elmúlt évekhez hasonlóan **kiemelkedően nagy számban érintettek az önkormányzatok víziközmű** (szennyvízcsatorna és szennyvíztisztító telep) **tárgyú közbeszerzései a jogorvoslati eljárásokban.** Ezeknél a beszerzéseknél gyakori, hogy a közbeszerzési eljárás egyes fázisait érintően újabb és újabb jogviták alakulnak ki.

Az ajánlatkérői döntéseket ezekben az eljárásokban az átlagosnál is nagyobb számban vitatják, **miután jellemzően nagy értékű beruházásokról van szó.** A beszerzések értéke gyakran eléri, vagy meghaladja a 240 millió forintos előminősítési értékhatárt, így az ajánlatkérő csak kétszakaszos eljárás keretében dönthet a nyertes kiválasztásáról. Ezen közbeszerzési eljárásoknál gyakori, hogy a közbeszerzés teljes folyamatát végigkísérik a jogviták.

Ez a folyamat már a felhívás jogszerűségének megkérdőjelezésével indul, és érintheti a résztvevők pénzügyi, gazdasági és műszaki alkalmasságának vizsgálatát, és befejezésként a nyertesre vonatkozó eljárást lezáró döntést, esetleg az ismételten hozott döntést is.

Nőtt a központi költségvetési szervek közbeszerzései ellen indult jogorvoslati eljárások száma, hiszen a 2001. évi 77 eljárással szemben (9,3 %) a tárgyévben ez a szám 122-re emelkedett, ami az összes jogorvoslati eljárás 15,4 %-át teszi ki.

A közhasznú társaságok elleni jogorvoslatok száma némi csökkenést mutat, mert a 2001-ben lefolytatott 55 eljárás (6,6 %) a beszámolás évében 34 volt (4,3 %).

A támogatásban részesített szervezetek körében jelentősen csökkent a közbeszerzési eljárások száma (a 2002. évi 318 eljárást követően 2002-ben 246 eljárásra került sor). Ennek oka a 2002. január 1-jén hatályba lépett törvénymódosításban jelölhető meg, amely a támogatásban részesített szervezetekre vonatkozó szabályokat oly módon enyhítette, hogy az értékhatárokat jelentősen meghaladó beszerzések a támogatás arányára figyelemmel kikerülhettek a törvény hatálya alól. Így – mint arra a **Beszámoló** korábbi fejezeteiben is utaltunk – **jogszerűen többszázmilliós beszerzések esetén sem volt szükség a közbeszerzési törvény szerinti pályáztatás lefolytatására. Megfontolandó, hogy a törvényalkotói szándékkal egybeesik-e az így kialakult joggyakorlat, biztosítható-e a beszerzéseknél a közpénzek felhasználása átláthatóságának széleskörű, nyilvános ellenőrizhetősége.**

b) Eljárási típusok szerint

A Döntőbizottsághoz 2002. évben benyújtott jogorvoslati kérelmek többsége (558 kérelem; 70,5 %) a nyílt eljárások ellen indult. A tárgyalásos eljárások miatt indított jogviták száma összesen 117, ez 25,4%-nak felel meg.

c) Jogkövetkezmények szerint

A Kbt. 88. §-a szerinti jogkövetkezményeket annak figyelembevételével alkalmazhatja a Döntőbizottság, hogy a megtámadott közbeszerzési eljárás a jogvita időszakában milyen stádiumban van.

A jogkövetkezmények választása a jogvitát elbíráló Döntőbizottság mérlegelésébe tartozó kérdés. **A 2002. január 1-jén hatályba lépett törvénymódosítást követően jogsértés megállapítása esetén a bíróság kiszabását illetően a mérlegelés lehetősége nem illeti meg a hatóságot, a bírságolás kötelező.**

Leginkább a közbeszerzési eljárást lezáró szerződés megkötése előtt alkalmazható jogkövetkezmények alkalmasak arra, hogy reparálják az ajánlatkérő törvénysértő közbeszerzési eljárását és a jogorvoslat gyors és hatékony eszközével a közbeszerzési eljárás jogszerű befejezését biztosítsák.

A Döntőbizottság jogszabálysértés esetén a következő döntéseket hozhatja:

- megállapíthatja a jogsértés tényét,
- megsemmisítheti az ajánlatkérő bármely döntését,
- felhívhatja a jogsértés okozóját a törvény szabályainak megfelelő eljárásra, illetőleg
- az ajánlatkérő döntésének meghozatalát feltételhez kötheti,
- a jogsértés megállapítása mellett minden esetben kötelező bírság alkalmazása,
- a jogsértés megállapítása esetén kötelezni kell a jogsértőt az eljárási díj és a költségek viselésére.

A törvény rendelkezései szerint bírságot kell alkalmazni mind a jogsértésért felelős ajánlatkérő szervezettel, illetőleg a nyilvánvaló jogsértés ismeretében szerződést kötő szervezettel, mind pedig a szervezettel jogviszonyban álló – jogsértő döntésért felelős – természetes személlyel szemben is.

A bírság mértéke az ajánlatkérő szervezettel szemben a közbeszerzés értékének legfeljebb 30 %-a, míg a legalacsonyabb kiszabható összeg a jogsértő cselekmény elkövetésének időpontjában hatályos költségvetési törvényben meghatározott összeg, azaz a beszámolási időszakban 1 milliárd forint.

A természetes személyekkel szemben kiszabható legalacsonyabb összegű bírság 2002. évben 100.000 forint volt.

A bírság, mint kötelező jogkövetkezmény a jogsértés megállapítása esetében – függetlenül a jogsértés jellegétől, súlyától – nem mellőzhető és csak az összegét tekintve képezheti mérlegelés tárgyát.

Ennek alapján a Döntőbizottság akkor is köteles a bírságot kiszabni, ha reparálható a jogsértés, vagy a jogsértés csekély súlyú (a döntésekre kihatással nem bíró eljárási hibák), amikor esetleg még a legkisebb összegű bírság sem áll arányban a jogsértés súlyával.

A kötelező bírság bevezetését megelőző években általános tapasztalat volt, hogy az ajánlatkérők a jogorvoslati eljárás megindulására tekintettel önként, saját hatáskörben halasztották el a szerződés megkötését. 2002. január 1-je óta az ajánlatkérők az elkerülhetetlen bírság szankció tudatában már nem érdekeltek abban, hogy a szerződés ne kerüljön megkötésre, így a jogorvoslati eljárásban a reparáció már nem biztosítható.

A kérelmet benyújtók célja többnyire az, hogy a jogorvoslat eredményeként törvényes keretek között folyó közbeszerzési eljárásban továbbra is részt vegyenek. Előbbiek miatt ritkán kérik a jogorvoslati kérelemben a jogsértő bírságolását, ugyanis nem ehhez fűződik érdekük. Ehelyett a jogsértés megállapítása mellett a kifogásolt ajánlatkérői döntés megsemmisítését kérik, bízva abban, hogy még elnyerhetik a szerződést.

A Döntőbizottság a döntés megsemmisítése alkalmazásával biztosítja a lehetőséget a közbeszerzési eljárás jogszerű folytatására, az eljárást lezáró újabb döntés meghozatalára. Az ajánlatkérő dönthet úgy is, hogy eláll beszerzési szándékától; ekkor az eljárást eredménytelenné kell nyilvánítani. A gyakorlat ugyanakkor azt mutatja, hogy az ajánlatkérők gyakran élnek az újraértékelés és döntés lehetőségével, elkerülve ezzel a közbeszerzési eljárás megismétlését.

A közbeszerzési eljárások jogszabályoknak megfelelő mederbe terelését elősegítő jogintézmény az ideiglenes intézkedés. A hatóság ezt elsősorban akkor alkalmazhatja, ha a rendelkezésére álló iratokból alappal feltételezhető, hogy a közbeszerzések tisztasága sérült, vagy ennek veszélye fennáll. Célja a jogsértés megszüntetése, illetőleg újabb jogsértések elkövetésének megelőzése. A Döntőbizottság mérlegeli az intézkedés hatását a közbeszerzési eljárásban résztvevők jogaira, jogos érdekeire tekintettel.

Figyelemmel a kötelező bírságolás követelményére, az ajánlatkérők önkéntes jogkövető magatartására kevésbé lehet számítani. Csak az ideiglenes intézkedés biztosítja a lehetőséget arra, hogy az ajánlatkérők jogkövető magatartást tanúsítsanak.

Az ideiglenes intézkedés jogintézménye egyrészt arra szolgáló hatékony eszköz, hogy az ajánlatkérők eljárása jogszerű döntéshez vezessen, másrészt az ajánlattevők vonatkozásában lehetőséget teremtsen a közbeszerzési eljárás további szakaszában való részvételre. A kérelmezők jogorvoslati kérelmükben szinte kivétel nélkül kezdeményezik ideiglenes intézkedés alkalmazását is.

Az ideiglenes intézkedések száma a 2001. évi 59-hez képest jelentős növekedést mutat, mivel 2002-ben 177 alkalommal került sor elrendelésére. A számbeli adatok jelentős emelkedése az alábbiakkal van összefüggésben.

A kérelmezők a vélt jogsértés tudomásra jutásától számított nagyon rövid időn belül, nem ritkán már a tudomásra jutás napján benyújtják a jogorvoslati kérelmet a Döntőbizottsághoz. Ennek következtében a szerződés megkötése megakadályozható, illetve az eljárás felfüggesztése miatt az ajánlatkérő el sem juthat a közbeszerzési eljárást lezáró döntésig.

A már ismertetett jogkövetkezmények között szerepel az igazgatási szolgáltatási díj viseléséről történő rendelkezés, amely a kérelemre indult eljárások esetében biztosítja, hogy a költségeket a jogsértő, vagy az alaptalan kérelmet benyújtó kérelmező viselje. Ugyanakkor az egyre nagyobb számú hivatalból kezdeményezett jogorvoslati eljárásra tekintettel indokoltnak látszik, hogy ezen ügyekben is - jogsértés megállapítása esetén - a jogsértő kötelezhető legyen az igazgatási szolgáltatási díj utólagos megfizetésére.

2. A Kbt. megsértett rendelkezései

A Döntőbizottság a jogorvoslati eljárások során hozott marasztaló határozataiban a legkülönbébb jogsértéseket állapítja meg.

A közbeszerzési eljárások mellőzésével megvalósuló jogsértés miatt indult jogorvoslati eljárások tapasztalatai megegyeznek a korábbi évekével. A beszámolási időszakban a közbeszerzési eljárás mellőzése miatt mindössze két esetben került megállapításra a jogsértés ténye. Feltételezhető ugyanakkor, hogy e jogsértésre ennél jóval gyakrabban kerül sor, de a területre nyilvánvalóan jellemző látenciára tekintettel ezek nem kerülnek a Közbeszerzési Döntőbizottság látóterébe.

A közbeszerzési eljárás mellőzése súlyos jogsértésnek minősül, amelyhez a 2002. január 1-jétől hatályos közbeszerzési törvény kivételesen szigorú szankciót fűzött. A minimálisan kiszabható bírság kétszeresét köteles a hatóság ilyen jogsértés megállapítása esetén alkalmazni. Az egyértelmű, határozott törvényalkotói szándék érvényesülését továbbra is nehezíti, hogy a jogvesztő határidőkön belül ezek észlelésére, illetve eljárás indítására nem kerül sor. Ennek magyarázata, hogy a közbeszerzési eljárás mellőzésével megkötött szerződésekről csak a szerződő felek bírnak tudomással és az érdeküket is az szolgálja, hogy ezekben az esetekben ne érvényesüljön a nyilvánosság kontrollja. Ezek a szerződések az ellenőrzést végző szervezetek előtt is csak akkor válnak ismertté, amikor már idő múlás miatt nem kezdeményezhetik eredményesen a Döntőbizottság eljárását.

Feltételezhetően a közbeszerzési eljárások mellőzéséhez vezethet az is, hogy az ajánlatkérők számára továbbra is nagy problémát jelent beszerzésük becsült értékének meghatározása során az egybeszámítási szabályok értelmezése. E téren az ajánlatkérők egy része megfelelő közbeszerzési gyakorlat hiányában változatlanul nem képes helyesen alkalmazni a szabályokat, más részük viszont éppen a szabályozás adta lehetőségekkel élve értelmezi számára kedvezően a törvényi rendelkezéseket és mellőzi a kötelező versenyeztetést.

A közbeszerzési eljárások mellőzését eredményezheti a keretszerződések jogszabálysértő alkalmazása is. A keretszerződések tartalmát és feltételeit a közbeszerzési törvény külön nem szabályozza és az ajánlatkérők ezeket felhasználhatják arra, hogy a keretszerződésre hivatkozással új beszerzési igényeket realizáljanak közbeszerzési eljárás mellőzésével.

Változatlanul feltételezhető, hogy a közbeszerzési eljárás mellőzésére oly módon is sor kerül, hogy a korábban megkötött szerződések módosítása ürügyén új beszerzési igényt elégít ki az ajánlatkérő. Ebben mindaddig talán nem várható változás, amíg a törvény a szerződés módosítására vonatkozó részletszabályokra nem nyújt iránymutatást a jogalkalmazók számára.

Kiemeljük, hogy az előzőekben felvázolt esetkörökről konkrét adataink nincsenek, a döntőbizottsági eljárások kapcsán csupán valószínűsíthetők ezek előfordulása.

A Döntőbizottság tizenhat esetben állapította meg az esélyegyenlőség, a verseny tisztasága és a nyilvánosság alapelveinek megsértése miatt jogsértést. Mivel ezen esetekben a cselekmény a Kbt. konkrét rendelkezéseibe nem volt ütköztethető, ezért generálklauzulaként vált szükségessé a fenti alapelvek sérelmének kimondása. Alapelvei rendelkezések, megsértése következhet be például abban az esetben, amikor az eljárásban résztvevő ajánlattevők, vagy alvállalkozók az összeférhetetlenség szabályaiba nem ütköző, vagy nem ütköztethető, de egyébként a versenytársak esélyeit sértő módon vesznek részt a közbeszerzési eljárásban.

Gyakori az alapelvek megsértésének megállapítása a tárgyalásos eljárások esetében, mivel ezek tekintetében a Kbt. konkrét rendelkezéseket nem tartalmaz, így a közbeszerzési eljárás résztvevőinek magatartása számos esetben csak az alapelvek szempontjából ítéltető meg.

Továbbra is jellemző a részvételi- és az ajánlati felhívás, illetve a dokumentáció tartalmát vitató jogorvoslati eljárások magas száma.

Ezen eljárásokban tapasztalható volt az ajánlatkérőknek az a gyakorlata, hogy az alkalmasság igazolására kért adatokkal, dokumentumokkal összefüggésben következetesen nem állapítottak meg alkalmatlansági szempontokat. Ugyanakkor az alkalmasság igazolására kért dokumentumok, illetve nyilatkozatok előírása csak azzal indokolható, ha ezeket az ajánlatkérő az ajánlattevők alkalmasságának megítélése körében ténylegesen figyelembe kívánja venni.

Magas a megállapított jogsértések száma az érvényesség – érvénytelenség körében. A jogviták nagy számát az magyarázza, hogy az ajánlattevők számára az érvénytelenség megállapítása – ha annak jogszabályi alapja nem áll fenn – a lehető legnagyobb jogsérelemmel jár. Az érvénytelen ajánlat benyújtója ugyanis az eljárás további részében nem vehet részt, így az eljárás nyertese sem lehet.

A leggyakoribb jogsértés évről-évre a Kbt-nek az eljárást lezáró döntés meghozatalához fűződő szabályainak – az 55. § (6) bekezdésének és az 59. § (1) bekezdésének – megsértése. A törvényi szabályozás szerint kétféle szempont közül választhat az ajánlatkérő az ajánlatok összehasonlítása során:

- a legalacsonyabb összegű ellenszolgáltatás, minden egyéb szempont mellőzésével, vagy

- az összességében legelőnyösebb ajánlat megítélésére szolgáló, a közbeszerzés tárgyával szembeni követelményekre, az ellenszolgáltatás mértékére és a teljesítés egyéb körülményeire vonatkozó összetett szempont.

Az utóbbi szempontot illetően a törvény 2002. január 1-jétől hatályos módosítása az összességében legelőnyösebb ajánlat megítélésére szolgáló részszerzőpontok, valamint a pontozásos értékelésnél alkalmazott módszer követelményei tekintetében egyértelműbb és részletesebb szabályokat tartalmaz.

E módosítás alkalmazásával kapcsolatosan az ajánlatkérői gyakorlat kezdetben még bizonytalanságokat tükrözött, amit az is jelez, hogy a hasonló tárgykörben 2002-ben megállapított jogsértések száma (18) az előző évekhez képest jelentősen növekedett.

Tipikus esete a fentebb vázolt jogsértés előfordulásának, amikor a két szakaszból álló eljárásoknál az ajánlattevők számára közvetlenül megküldött ajánlati felhívásra vonatkozóan semmiféle kontroll nem érvényesül. Számos esetben helytelenül jelent meg az így meghatározott elbírálási részszerzőpontok között az alkalmassági igazolási módok valamelyike. Előfordultak olyan esetek is, hogy az ajánlati felhívásban meghatározott részszerzőpontokat az ajánlatkérő csak a dokumentációban bontotta további alszerzőpontokra, az alszerzőpontokkal összefüggésben nem határozott meg súlyszámokat, egyes részszerzőpontok nem voltak összefüggésben a beszerzés tárgyával, vagy nem voltak gazdaságilag értékelhető tényezők.

Továbbra is magas az ajánlatok értékelésével kapcsolatos jogsértések száma (57). A 2002. január 1-jétől hatályos, értékeléssel kapcsolatos szabályozás lényegesen pontosabb és részletesebb előírást tartalmaz annak érdekében, hogy az ajánlatkérők objektívebb értékelést végezhesenek. A jogszabályi követelmények szerint az értékelést minden részszerzőpontra ugyanazzal a felhívásban előre meghatározott módszerrel kell elvégezni, és a legjobb ajánlati tartalmi elemre maximális pontszámot kell adni. E szabályok ellenére az ajánlatkérők a felhívásban gyakran csak általánosságban fogalmazzák meg az alkalmazandó módszert, a felhívásban tett előírást konkrét tartalommal (műveletsorral) csak a tényleges értékelés során töltik ki. Az így végzett értékelés sokszor ellentétes az ajánlati felhívás tartalmával.

Ismétlődően visszatérő jogsértő magatartás, hogy továbbra sem kerül sor a maximális pontszám kiosztására, valamint az egyes részszempontok vonatkozásában eltérő bírálati módszer kerül alkalmazásra a felhívásban nem kellő pontossággal meghatározott módszer (pl. „arányosság”) miatt. Előfordult, hogy az ajánlatkérő gazdaságilag nem értékelhető, általánosság szintjén megfogalmazott részszempontok alapján a felhívásban kifejezetten nem kért, de számára kedvező ajánlattevői felajánlásokat is értékelt.

Változatlanul nagy számban (48 esetben) fordult elő az az ajánlatkérői magatartás, mely szerint nem a jogszabálynak megfelelően előre meghatározott szempont szerint kiválasztott ajánlat benyújtóját hirdették ki nyertesként az eljárás befejezésekor.

A jelentősen megemelt igazgatási szolgáltatási díj ellenére lényeges változás nem történt az előző időszakhoz képest az elutasított kérelmek vonatkozásában. Kifejezetten megalapozatlanság okán 2001-ben 225 esetben, 2002-ben pedig 229 esetben került elutasításra a jogorvoslati kérelem. Az egyéb okból történt elutasítások száma is csak minimális eltérést mutat a korábbi beszámolási időszakhoz képest.

A beszámolási időszakban a határozatokban alkalmazott jogkövetkezmények megoszlása megközelítette az egyharmad-egyharmad arányt a megszüntetett eljárások, az elutasítást tartalmazó határozatok, illetőleg a jogsértések megállapításával záruló eljárások tekintetében. Tapasztalható, hogy a jogorvoslati eljárások megszüntetésére vonatkozó határozatok számának aránya az összes eljárások számához viszonyítva némileg emelkedett.

E növekedés oka feltehetően az, hogy az ajánlatkérők – amennyiben a jogorvoslati eljárás során még erre lehetőségük van – a kötelező bírság szankció elkerülése érdekében önmaguk korrigálják a részvételi-, illetve ajánlati felhívásokban felismert jogsértő előírásaikat. Így a hatóságnak a továbbiakban nem volt oka a felhívás jogszerűségének vizsgálatára, figyelemmel az önkéntes korrekcióra.

A kérelmek megalapozatlansága arra vezethető vissza, hogy az ajánlatkérők egyre gyakorlottabban folytatják eljárásaikat, míg az ajánlattevők a számukra kedvezőtlen ajánlatkérői döntéseket nem fogadják el és élni kívánnak azzal a lehetőséggel, melyet a jogorvoslat megnyit számukra. Ugyanakkor a jogorvoslati eljárásban az ajánlattevők olyan mélyebb ismereteket szereznek a lefolytatott közbeszerzési eljárásról, amely számukra is egyértelművé teszi, hogy az általuk feltételezett jogsértésekre nem került sor.

3. Bírság

Mint arról korábban már szóltunk, a Kbt. 88. § (1) bekezdés f) pontja értelmében a Döntőbizottság jogsértés megállapítása esetén köteles bírságot kiszabni.

A Kbt. szabályozása kógens jelleggel mondja ezt ki a 2002. január 1-je után megkezdett közbeszerzési eljárásokkal kapcsolatos jogviták esetén. Mint arra már utaltunk a **bírság, mint jogkövetkezmény alkalmazása a jogsértés megállapításakor – függetlenül a jogsértés jellegétől, súlyától és egyéb feltételektől – nem mellőzhető és nem képezheti mérlegelés tárgyát.**

A bírsággal sújthatók személyi körét az alábbiak szerint határozza meg a törvény.

Bírságot kell kiszabni a törvény szabályait megszegő, illetőleg a nyilvánvaló jogsértés ismeretében szerződést kötő szervezettel és a jogsértésért, illetve a szerződéskötésért felelős személlyel, illetőleg szervezettel jogviszonyban álló, a jogsértésért felelős személlyel és szervezettel szemben.

A fenti törvényi szabályozásból következik az a törvényalkotói cél, hogy a bírságot mind természetes személyekkel, mind szervezetekkel szemben ki kell szabni. A bírság kiszabása az idézettek értelmében nem csak egy személlyel, hanem mindenkivel és minden szervezettel szemben alkalmazandó, amennyiben felelőssége a jogsértés tekintetében megállapítható.

A felelősség megállapíthatósága érdekében kötelezően előírja a Kbt. 31. § (6) bekezdése a 2002. január 1-jétől indult eljárásokban a közbeszerzési eljárás megkezdésekor az ún. „felelősségi rend” elkészítését: „Az ajánlatkérő legkésőbb a közbeszerzési eljárás előkészítése során köteles meghatározni a közbeszerzési eljárásának belső felelősségi rendjét, a nevében eljáró, illetőleg az eljárásba bevont személyek (szervezetek) felelősségi körét.”

Ezek a rendelkezések kétségtelenül azt szolgálják, hogy a közbeszerzési eljárás során hozott valamennyi döntés ellenőrizhető legyen, a döntések mögött minden esetben a személyes felelősség megállapítására sor kerüljön és így a törvény megsértése esetén megfelelő szankció alkalmazhatóvá váljon.

Az előre tisztázott és rögzített személyi felelősségi rend tudatában az ajánlatkérői oldalon a döntésre feljogosított személyektől nagyobb mértékben lehet számítani fegyelmezett és jogkövető magatartásra.

A felelősségi renddel összefüggő törvényi szabályozás ellenére az tapasztalható, hogy a közbeszerzési eljárásban az eljárást lezáró döntést bizottságokhoz telepítik, ezáltal a személyes felelősség megállapítása továbbra is lehetetlen.

Előbbiekén túlmenően a közbeszerzési eljárásokban szükséges közbenső döntések vonatkozásában az ajánlatkérők többnyire mellőzik a felelősségi rend kialakítását.

Ez utóbbinak azért van különös jelentősége, mert a közbeszerzési eljárás döntések láncolata, amelyben bármely jogsértő döntés esetén a természetes személlyel szembeni bírság alkalmazását a Kbt. a Döntőbizottság számára kötelezővé teszi.

Fentiekre tekintettel a jogsértés megállapítása mellett nem minden esetben kerülhet sor a természetes személyek bírságolására.

A Döntőbizottság a Kbt. 88. § (5) bekezdése alapján a bírság mértékének megállapításakor minden esetben figyelembe vette az eset összes körülményeit, így különösen a közbeszerzés tárgyát és értékét, a jogsérelem súlyát, a közbeszerzési törvénybe ütköző magatartás ismételt tanúsítását.

A Döntőbizottság 2001. évben 221.500.000- Ft-ot, 2002. évben 310.900.000- Ft-ot, 40 %-kal több bírságot szabott ki.

A bírság összegének jelentős növekedése alapvetően a jogsértés megállapítása esetén kötelező bírság jogintézményének bevezetésével magyarázható.

4. A bírósági felülvizsgálat tapasztalatai

A Döntőbizottság határozata ellen a Kbt. 89. § (1) bekezdése értelmében fellebbezésnek nincs helye, az érdemi határozat felülvizsgálatát a bíróságtól lehet kérni. A határozatok felülvizsgálatát a kizárólagos illetékességgel rendelkező Fővárosi Bíróság végzi és az elsőfokú bíróság döntése ellen a Legfelsőbb Bírósághoz lehetett fellebbezést benyújtani. 2003. évtől az elsőfokú bírósági határozatok felülvizsgálatát a Fővárosi Ítéltábláktól lehet kérni.

2002-ben a Döntőbizottság határozatainak 21 %-át - 166-ot - támadták meg bíróság előtt. Ez az arány az elmúlt években változó volt: 2000-ben 18,0 % és 2001-ben 14,5 %.

A keresetek arányának hullámzó változása azzal magyarázható, hogy a közbeszerzési törvény módosításai miatt a jogalkalmazóknak bizonyos átmeneti időre volt szükségük ahhoz, hogy megfelelő biztonsággal alkalmazzák a megváltozott normákat, és a jogbizonytalanságot követően állandósuljon a joggyakorlat. Míg 2000. évben a keresetek magasabb arányára az 1999. szeptember 1-jétől hatályos átfogó törvénymódosítás volt hatással, addig 2001-ben a keresetek arányának kedvező alakulása a már kialakult egységes joggyakorlat eredménye. **A beszámolási időszakban némileg ismét megemelkedett a keresettel támadott határozatok aránya, amely szintén egy új, 2002. január 1-jén hatályba lépett törvénymódosítással – elsősorban a kötelező bírság előírásával – van összefüggésben.**

A keresetet benyújtó fél elsődlegesen azt kéri a bíróságtól, hogy mellőzze a jogszabálysértés megállapítását, mert ebben az esetben a bírságot, mint szankciót is elkerülheti. Egyéb, különösen a minimumnál magasabb bírságot kiszabó határozatok esetében az elmarasztaltak azért is a bírósághoz fordulnak, hogy a bírság összegének mérséklését elérjék. Ez utóbbi esetekben a jogsértés megtörténtét nem is vitatják, leggyakrabban a bírság összegének csökkentése érdekében a gazdálkodási nehézségekre és a fizetéseképtelenségre hivatkoznak.

A bírósági felülvizsgálat iránti kereset benyújtása – amennyiben a felperes a végrehajtás felfüggesztését is kéri – időlegesen mentesíti az elmarasztalt szervezetet a bírság befizetésének teljesítése alól. Ezekben az esetekben csak a jogerős bírósági döntést követően kell a bírság összegét megfizetni.

A jogorvoslati kérelmet elutasító határozatokat is egyre nagyobb számban támadják meg a bíróság előtt a kérelmezők, azzal a nyilvánvaló szándékkal, hogy a közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt folyamatban lévő perrel egyidejűleg a polgári bíróság előtt is pert indítsanak szerződés semmiségének megállapítása iránt. A felek úgy ítélik meg, hogy nagyobb esélye van a polgári per sikerének, ha a közigazgatási bíróság előtt folyamatban lévő perben számukra kedvező, jogerős döntés születik.

A törvény egyes rendelkezéseinek értelmezése minden évben újabb és újabb problémákat vet fel, ebből következően egyfajta jogbizonytalanság érzékelhető, amelynek feloldására elengedhetetlenül szükséges egy gyorsabb, a jogértelmezést rövidtávon is tisztázó bírósági eljárás. A közbeszerzési ügyek bíróságnál történő felülvizsgálata évről évre gyorsul azáltal, hogy újabb bírói tanácsok kerülnek felállításra, ez a folyamat nagy valószínűséggel folytatódik az Ítéletábrák működésének beindulásával.

A Kbt. 91. § (4) bekezdése deklarálja, hogy a közbeszerzési ügyeket a bíróságnak soron kívül kell elbírálnia. Ez annyiban érvényesül a gyakorlatban, hogy a perek soron kívül kitűzésre kerülnek, azonban amennyiben mindkét fokú bíróság eljár a perben, úgy annak átlagos időtartama közel két év.

A beszámolási időszakban ugyanakkor még tapasztalható a bíróságok nagyfokú leterheltsége, holott a jogalkalmazóknak méltányolható érdeke fűződik ahhoz, hogy a perek által érintett ügyek mielőbb lezáruljanak. Ez hozzájárulhatna ahhoz, hogy egységes joggyakorlat valósuljon meg, ami a jogbiztonságot szolgálná.

A jogerős döntőbizottsági határozatok és bírósági ítéletek – a Közbeszerzési Értesítőben történő közzétételre tekintettel – fokozatosan beépülnek a közbeszerzési piac résztvevőinek napi gyakorlatába.

A Közbeszerzések Tanácsa kéri az Országgyűlést, hogy fogadja el a **2002. január 1. – december 31.** közötti időszakról szóló **Beszámolóját.**

Budapest, 2003. április 10.

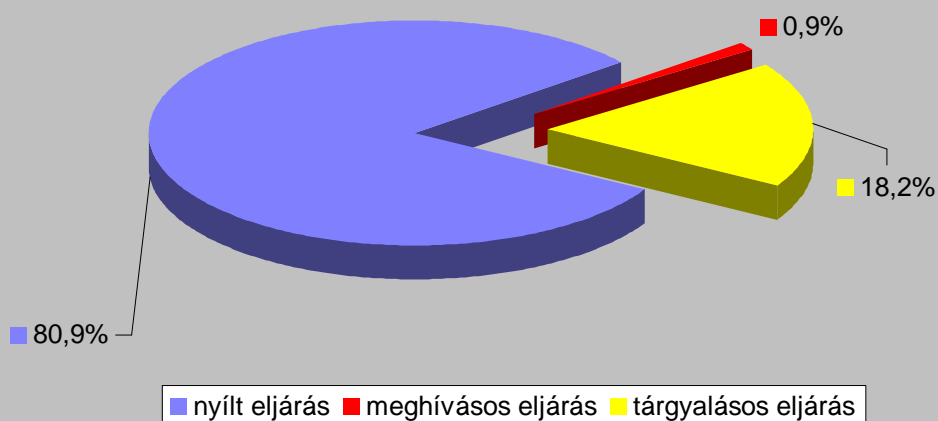
Berényi Lajos
elnök

A közbeszerzések statisztikai adatai az eljárások típusa szerint

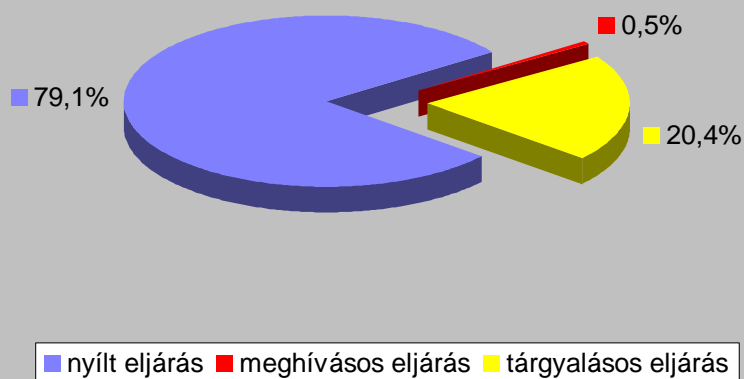
Vizsgált időszak: 2002.01.01.- 2002.12.31.

Eljárások típusa	Eljárások száma	Beszerezés értéke
nyílt eljárás	3 432	637 024 270 566 Ft
meghívásos eljárás	40	3 640 036 825 Ft
tárgyalásos eljárás	771	163 978 694 643 Ft
Összesen:	4 243	804 643 002 034 Ft

eljárások számának megoszlása

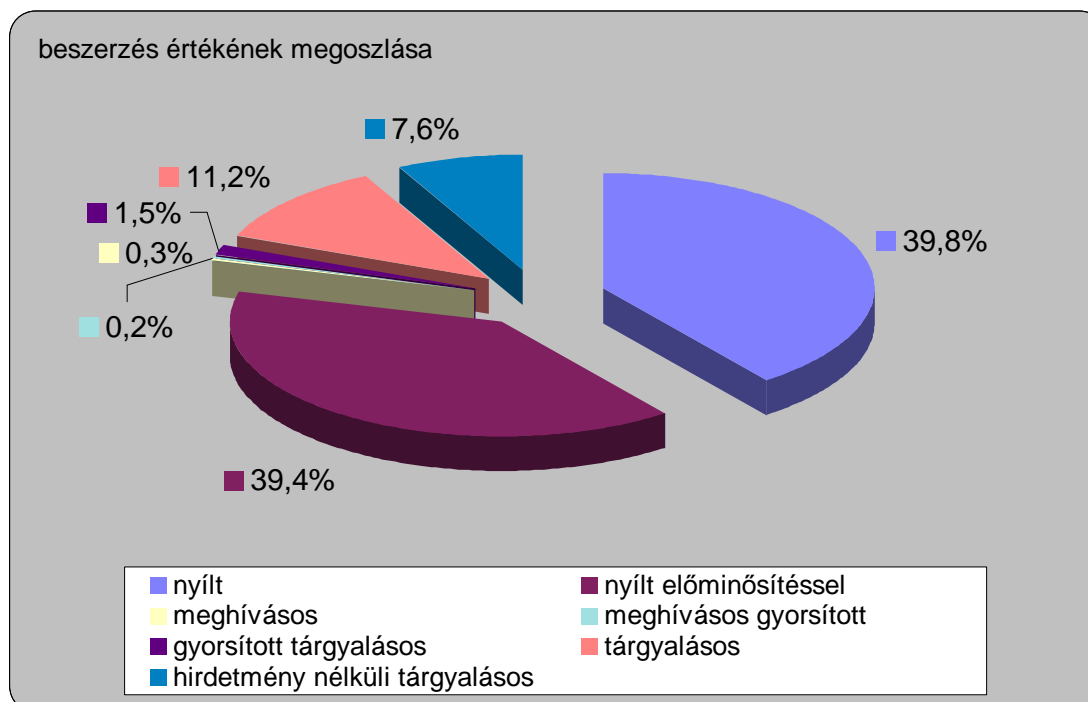
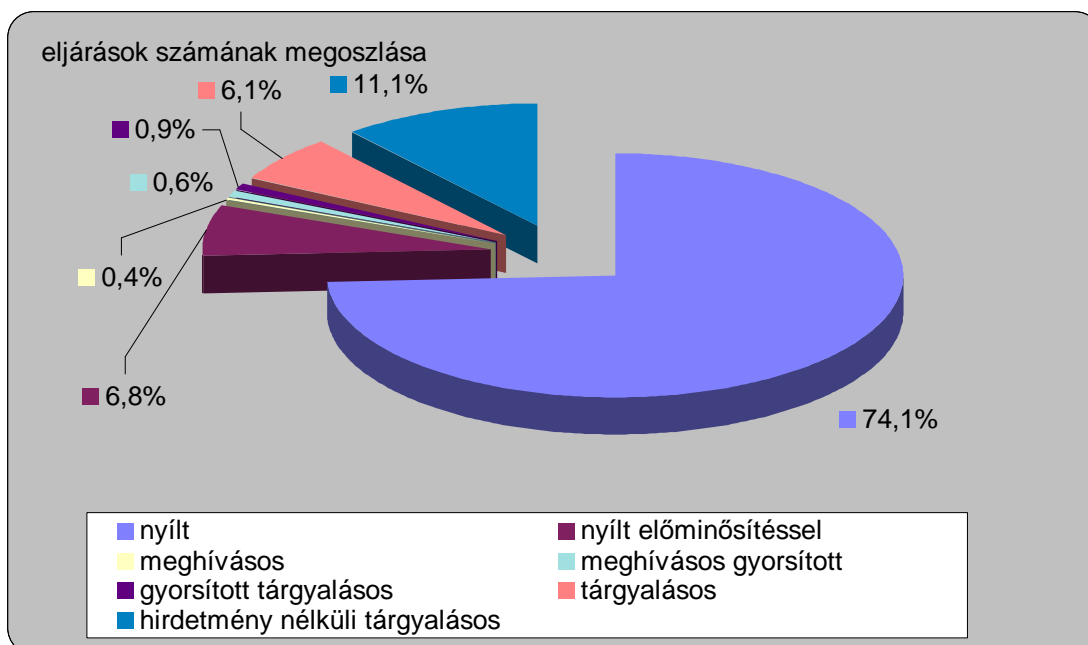
beszerzés értékének megoszlása

A közbeszerzési eljárások száma és értéke az eljárások típusa szerint

Vizsgált időszak: 2002.01.01.- 2002.12.31.

Eljárások típusa	Eljárások száma	Beszerezés értéke
nyílt	3 146	320 086 947 732 Ft
nyílt előminősítéssel	286	316 937 322 834 Ft
meghívásos	15	2 259 052 199 Ft
meghívásos gyorsított	25	1 380 984 626 Ft
gyorsított tárgyalásos	38	11 993 667 683 Ft
tárgyalásos	260	90 709 956 174 Ft
hirdetmény nélküli tárgyalásos	473	61 275 070 786 Ft
Összesen:	4 243	804 643 002 034 Ft

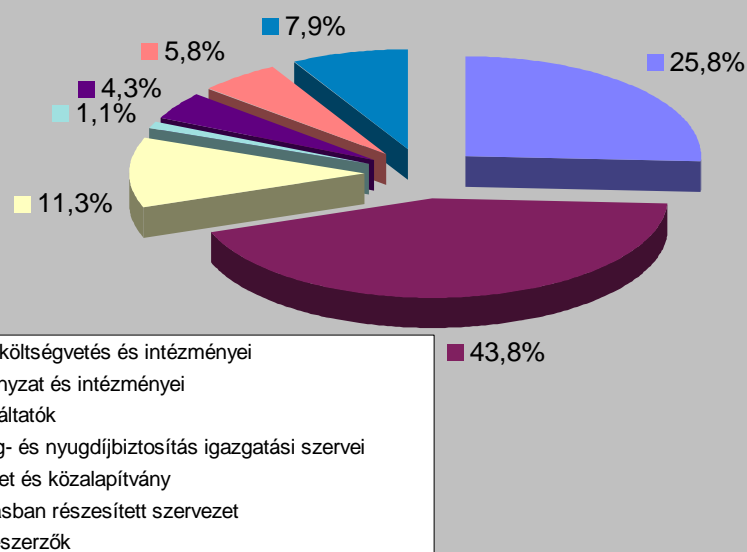

A közbeszerzési eljárások száma és értéke az ajánlatkérők besorolása szerint

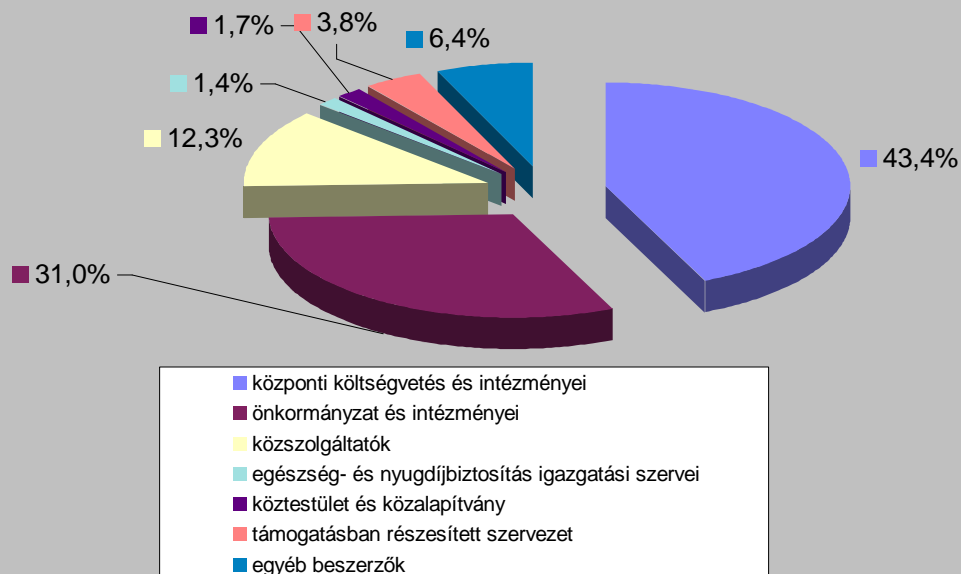
Vizsgált időszak: 2002.01.01.- 2002.12.31.

Ajánlatkérők besorolása	Eljárások száma	Beszerezés értéke
központi költségvetés és intézményei	1 092	349 192 375 052 Ft
önkormányzat és intézményei	1 857	249 522 274 104 Ft
közszolgáltatók	481	98 688 240 302 Ft
egészség- és nyugdíjbiztosítás igazgatási szervei	46	11 394 093 582 Ft
köztestület és közalapítvány	184	13 577 140 069 Ft
támogatásban részesített szervezet	246	30 467 049 997 Ft
egyéb beszerzők	337	51 801 828 928 Ft
Összesen:	4 243	804 643 002 034 Ft

eljárások számának megoszlása

beszerzés értékének megoszlása

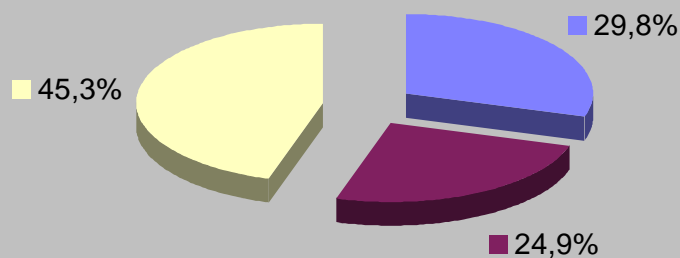

A közbeszerzési eljárások száma és értéke a beszerzés tárgya szerint

Vizsgált időszak: 2002.01.01.- 2002.12.31.

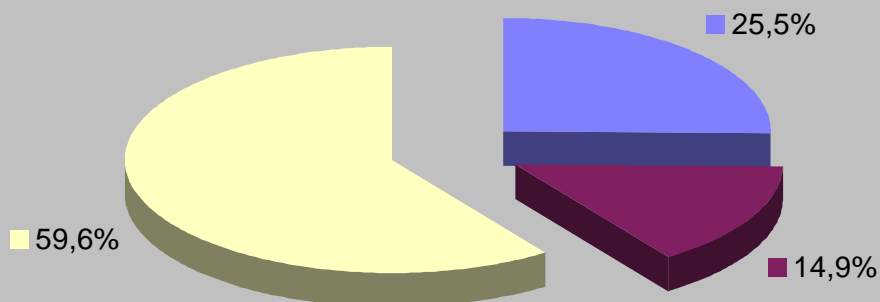
Beszerzés tárgya	Eljárások száma	Beszerzés értéke
Árubeszerzés	1 264	204 428 707 854 Ft
Szolgáltatás	1 057	120 259 114 641 Ft
Építési beruházás	1 922	479 955 179 539 Ft
Összesen:	4 243	804 643 002 034 Ft

eljárások számának megoszlása

■ Árubeszerzés ■ Szolgáltatás ■ Építési beruházás

beszerzés értékének megoszlása

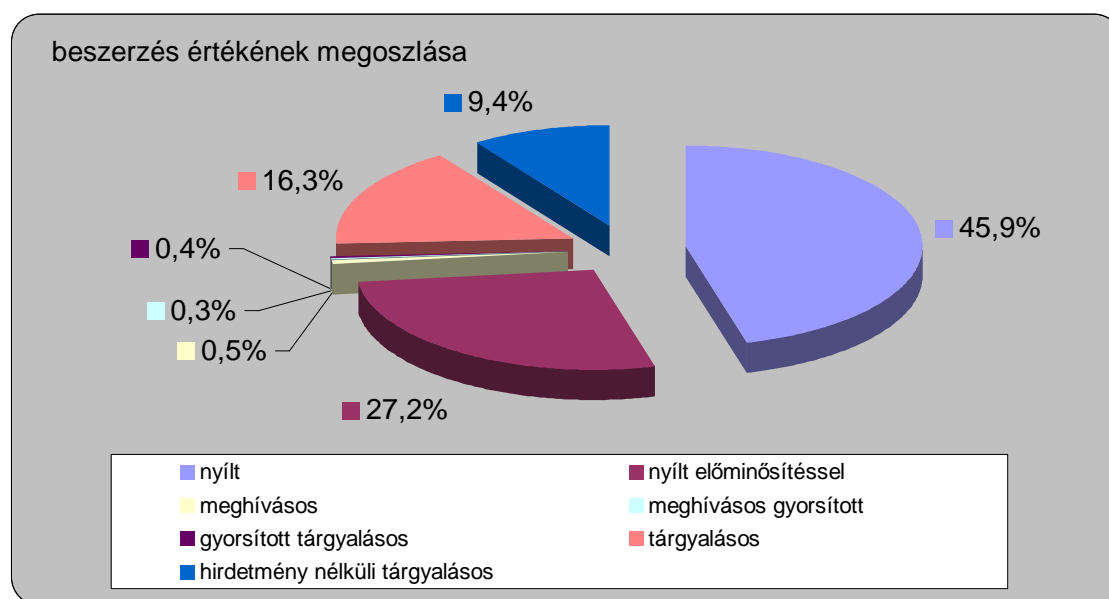
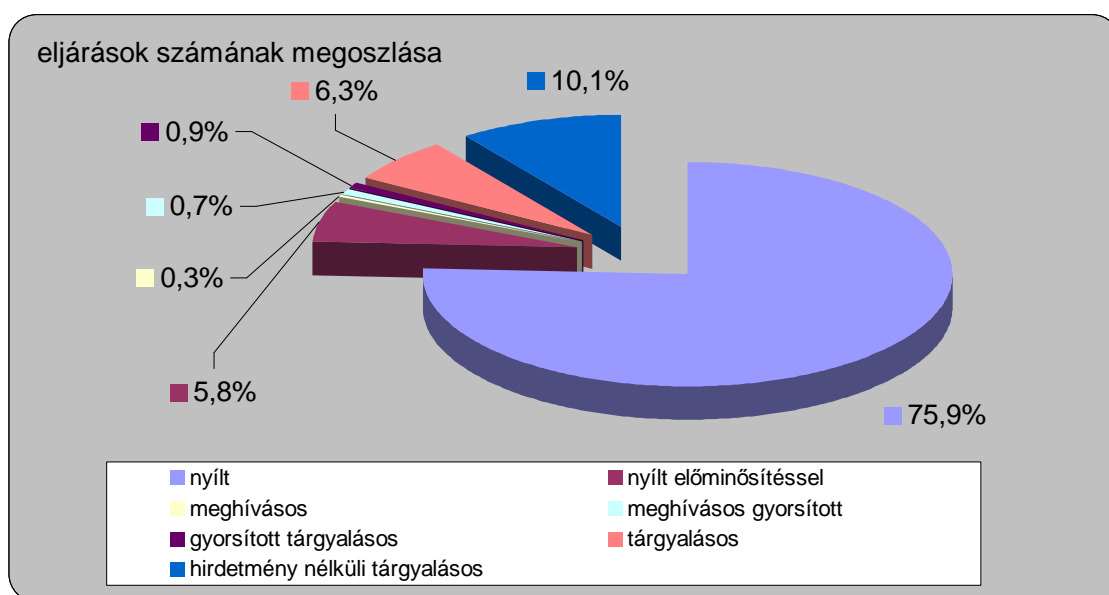

■ Árubeszerzés ■ Szolgáltatás ■ Építési beruházás

A nyertes mikro, kis- és középvállalkozások részvétele a közbeszerzési eljárásokban az eljárások típusa szerint

Vizsgált időszak: 2002.01.01.- 2002.12.31.

Eljárások típusa	Eljárások száma	Beszerezés értéke
nyílt	2 117	172 709 053 952 Ft
nyílt előminősítéssel	162	102 472 105 361 Ft
meghívásos	8	1 831 930 699 Ft
meghívásos gyorsított	20	1 221 898 609 Ft
gyorsított tárgyalásos	26	1 390 987 283 Ft
tárgyalásos	176	61 242 041 538 Ft
hirdetmény nélküli tárgyalásos	279	35 603 836 198 Ft
Összesen:	2 788	376 471 853 640 Ft

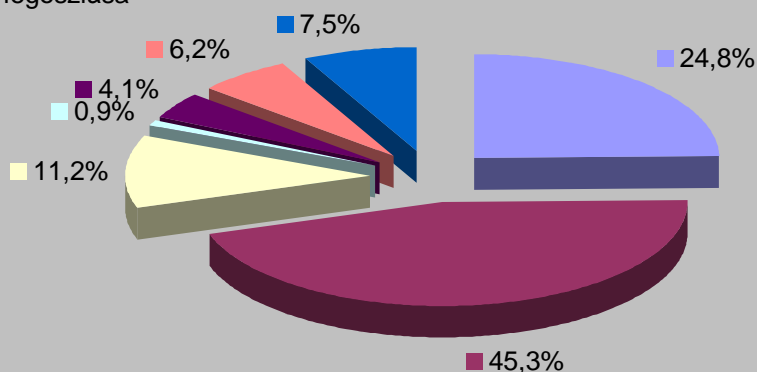

A nyertes mikro, kis- és középvállalkozások részvétele a közbeszerzési eljárásokban az ajánlatkérők besorolása szerint

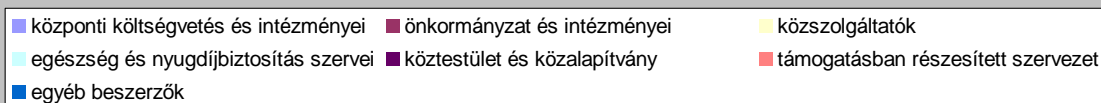
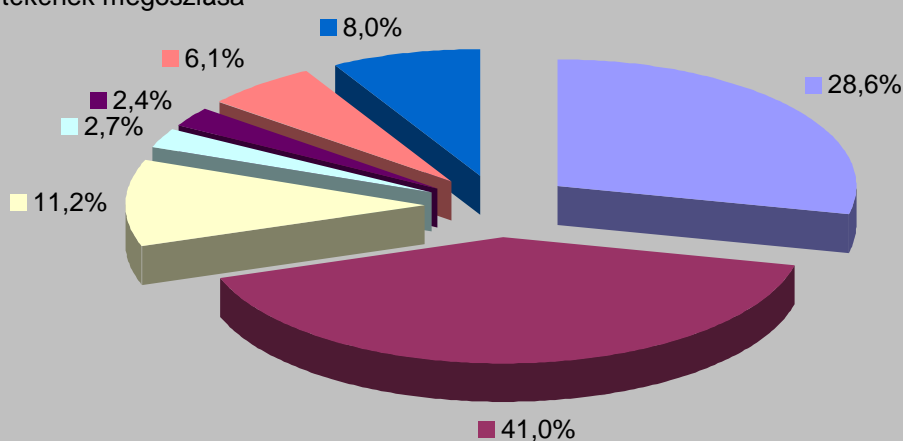
Vizsgált időszak: 2002.01.01.- 2002.12.31.

Ajánlatkérők besorolása	Eljárások száma	Beszerzés értéke
központi költségvetés és intézményei	691	107 655 689 884 Ft
önkormányzat és intézményei	1 263	154 383 211 215 Ft
közszolgáltatók	313	42 068 441 279 Ft
egészség és nyugdíjbiztosítás szervei	26	9 993 431 095 Ft
köztestület és közalapítvány	115	9 181 496 377 Ft
támogatásban részesített szervezet	172	23 119 973 579 Ft
egyéb beszerzők	208	30 069 610 211 Ft
Összesen:	2 788	376 471 853 640 Ft

eljárások számának megoszlása

beszerzés értékének megoszlása

Külföldi nyertes ajánlattevők részvétele a közbeszerzési eljárásokban

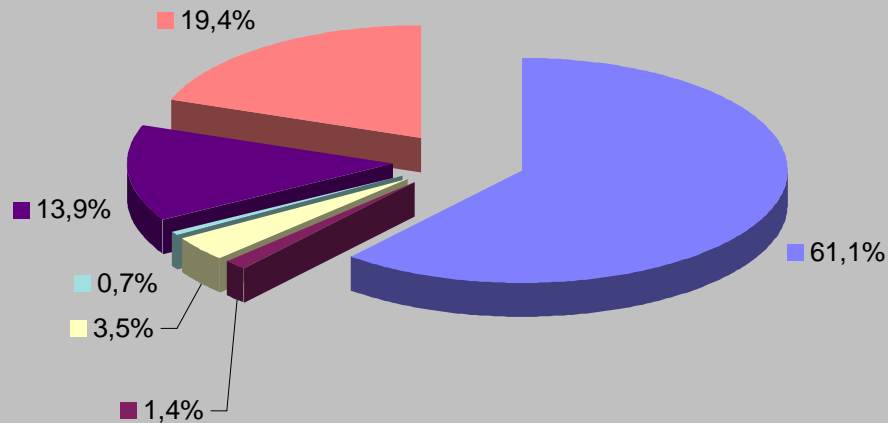
Vizsgált időszak: 2002.01.01.- 2002.12.31.

Az eljárások típusa és az ajánlatkérő besorolása	Eljárások száma	Beszerzés értéke
nyílt eljárás		
központi költségvetés és intézményei	22	3 223 312 781 Ft
önkormányzat és intézményei	17	1 292 171 152 Ft
közszolgáltatók	24	4 439 653 432 Ft
egészség és nyugdíjbiztosítás	1	1 024 769 120 Ft
támogatásban részesített szervezet	12	1 129 800 056 Ft
egyéb beszerzők	12	1 043 453 424 Ft
Összesen a nyílt eljárásban	88	12 153 159 965 Ft
meghívásos gyorsított eljárás		
támogatásban részesített szervezet	1	34 614 328 Ft
központi költségvetés és intézményei	1	25 720 976 Ft
Összesen a meghívásos gyorsított eljárásban	2	60 335 304 Ft
meghívásos eljárás		
központi költségvetés és intézményei	1	38 400 000 Ft
egyéb beszerzők	4	71 801 500 Ft
Összesen a meghívásos eljárásban	5	110 201 500 Ft
gyorsított tárgyalásos eljárás		
egyéb beszerzők	1	32 493 280 Ft
Összesen a gyorsított tárgyalásos eljárásban	1	32 493 280 Ft
tárgyalásos eljárás		
központi költségvetés és intézményei	11	11 513 947 008 Ft
önkormányzat és intézményei	3	230 151 100 Ft
közszolgáltatók	2	267 034 106 Ft
támogatásban részesített szervezet	1	10 074 400 Ft
egyéb beszerzők	3	627 661 376 Ft
Összesen a tárgyalásos eljárásban	20	12 648 867 990 Ft
hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás		
központi költségvetés és intézményei	17	1 630 831 347 Ft
önkormányzat és intézményei	1	36 525 500 Ft
közszolgáltatók	4	81 399 290 Ft
egyéb beszerzők	6	716 369 612 Ft
Összesen a hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárásban	28	2 465 125 749 Ft
Mindösszesen:	144	27 470 183 788 Ft

Külföldi nyertes ajánlattevők részvétele a közbeszerzési eljárásokban

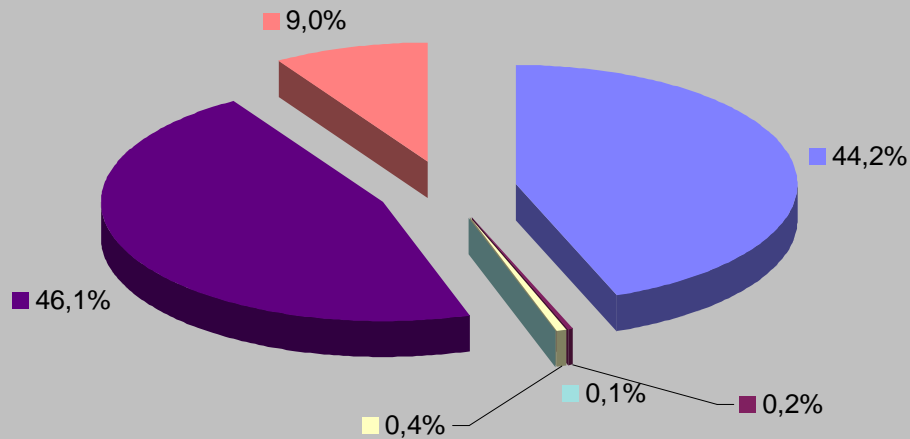
Vizsgált időszak: 2002.01.01.- 2002.12.31.

eljárások számának megoszlása

nyílt eljárásban	meghívásos gyorsított eljárásban
meghívásos eljárásban	gyorsított tárgyalásos eljárásban
tárgyalásos eljárásban	hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárásban

beszerzés értékének megoszlása

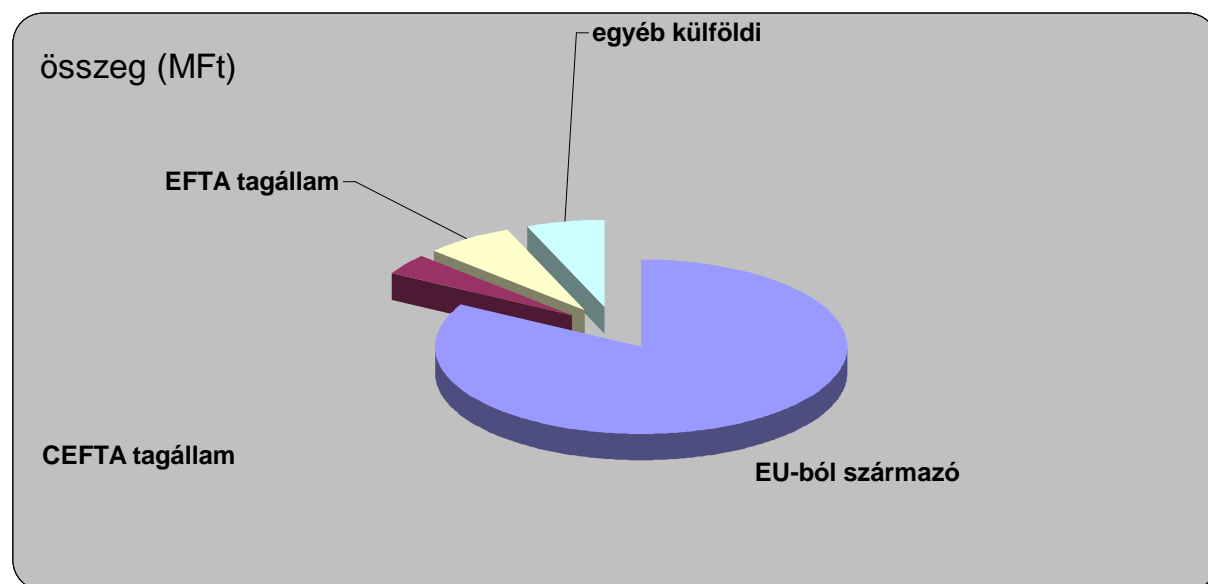
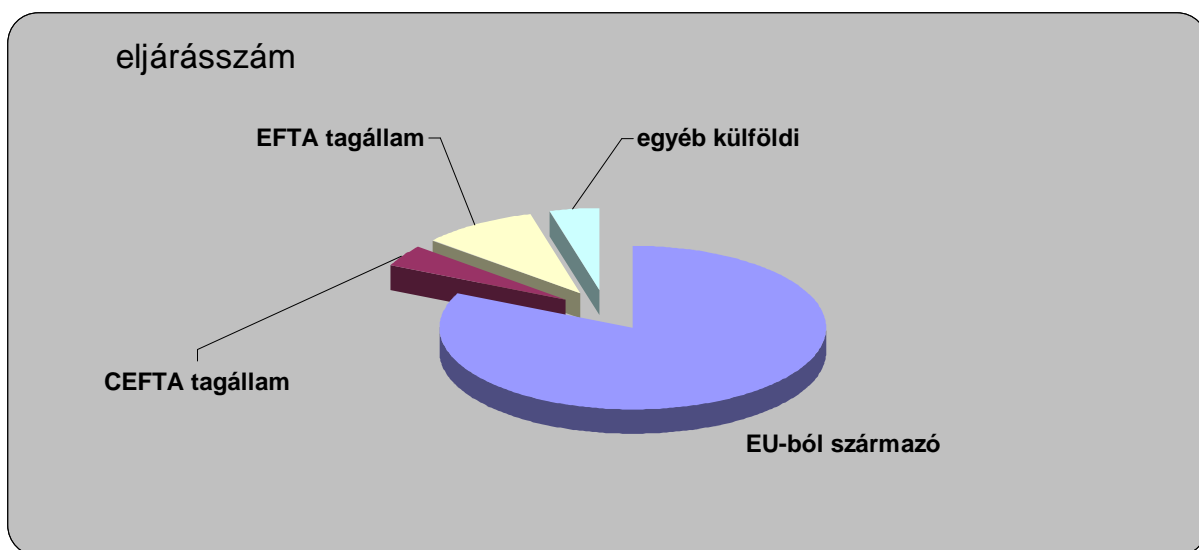

nyílt eljárásban	meghívásos gyorsított eljárásban
meghívásos eljárásban	gyorsított tárgyalásos eljárásban
tárgyalásos eljárásban	hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárásban

Külföldi nyertes ajánlatok száma és értéke országbesorolás szerint

Vizsgált időszak: 2002.01.01.- 2002.12.31.

besorolás	eljárásszám	%	összeg (MFt)	%
EU-ból származó	118	81,94%	22 784 Ft	82,93%
CEFTA tagállam	6	4,17%	1 063 Ft	3,87%
EFTA tagállam	14	9,72%	1 908 Ft	6,95%
egyéb külföldi	6	4,17%	1 716 Ft	6,25%
Összesen:	144	100,00%	27 471 Ft	100,00%

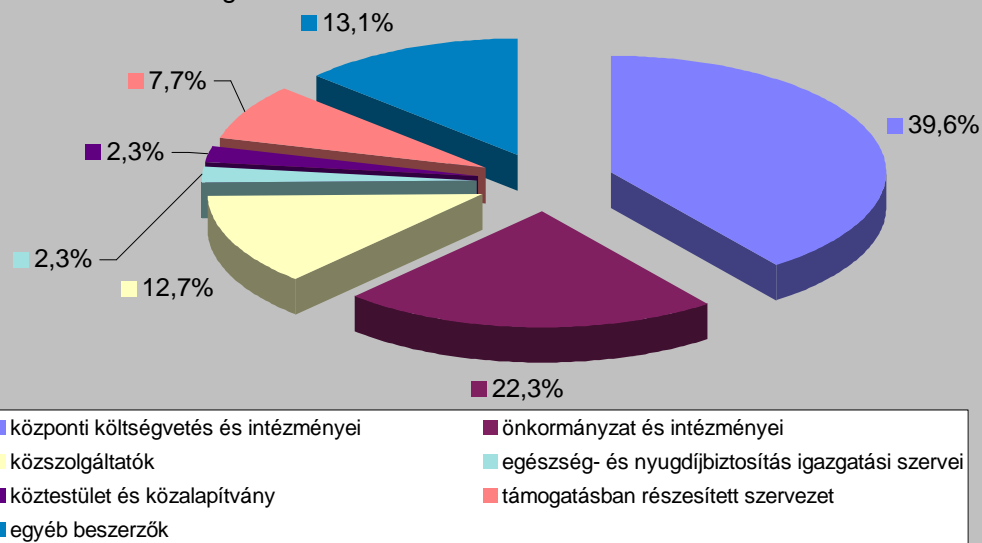

A tárgyalásos eljárások száma és értéke az ajánlatkérők besorolása szerint

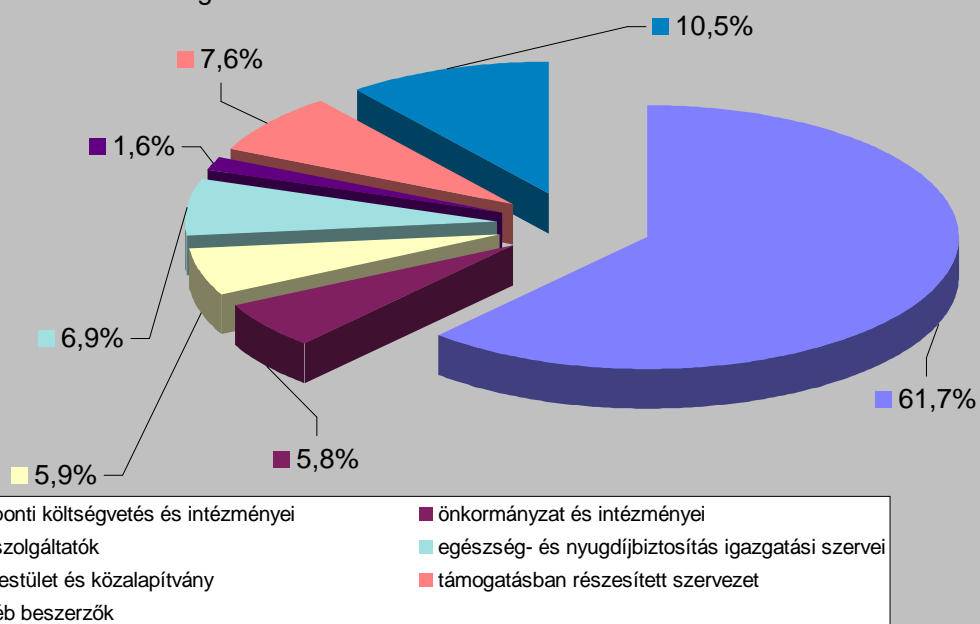
Vizsgált időszak: 2002.01.01.- 2002.12.31.

Ajánlatkérők besorolása	Eljárások száma	Beszerezés értéke
központi költségvetés és intézményei	103	55 981 543 106 Ft
önkormányzat és intézményei	58	5 309 303 067 Ft
közszolgáltatók	33	5 310 051 153 Ft
egészség- és nyugdíjbiztosítás igazgatási szervei	6	6 256 774 080 Ft
köztestület és közalapítvány	6	1 440 904 736 Ft
támogatásban részesített szervezet	20	6 893 600 723 Ft
egyéb beszerzők	34	9 517 779 309 Ft
Összesen:	260	90 709 956 174 Ft

eljárások számának megoszlása

beszerzés értékének megoszlása

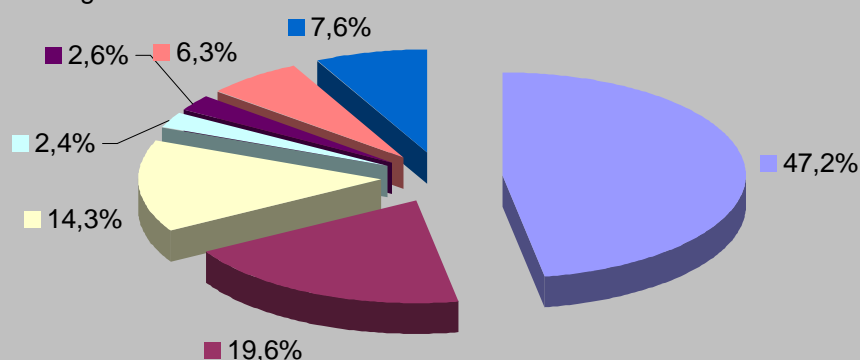

Hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárások alakulása az ajánlatkérők besorolása szerint

Vizsgált időszak: 2002.01.01.- 2002.12.31.

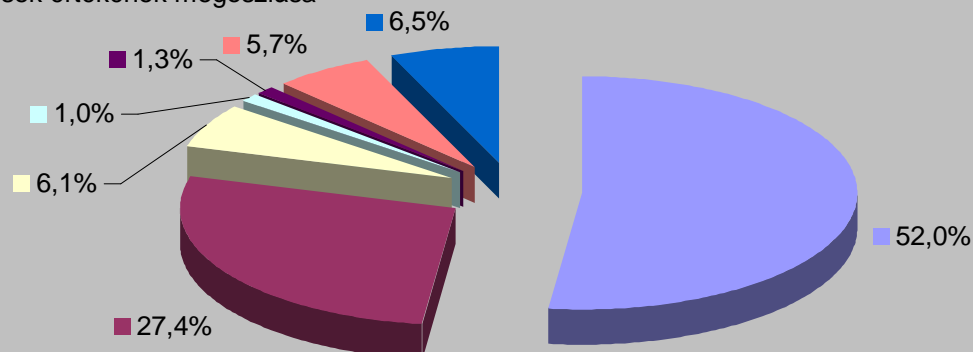
Ajánlatkérő besorolása	Eljárások száma	Beszerezés értéke:
Központi költségvetés és intézményei	217	31 570 362 673 Ft
Önkormányzat és intézményei	90	16 621 562 943 Ft
Közzszolgáltatók	66	3 754 743 174 Ft
Egészség- és nyugdíjbiztosítás szervei	11	610 994 543 Ft
Köztisztület, közalapítvány	12	792 930 471 Ft
Támogatásban részesített szervezet	29	3 441 784 664 Ft
Egyéb szervezet	35	3 919 828 206 Ft
Összesen:	460	60 712 206 674 Ft

Eljárások számának megoszlása

■ Központi költségvetés és intézményei	■ Önkormányzat és intézményei
■ Közzszolgáltatók	■ Egészség- és nyugdíjbiztosítás szervei
■ Köztisztület, közalapítvány	■ Támogatásban részesített szervezet
■ Egyéb szervezet	

Beszerezések értékének megoszlása

■ Központi költségvetés és intézményei	■ Önkormányzat és intézményei
■ Közzszolgáltatók	■ Egészség- és nyugdíjbiztosítás szervei
■ Köztisztület, közalapítvány	■ Támogatásban részesített szervezet
■ Egyéb szervezet	

Hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárások kezdeményezésének indokai az ajánlatkérők besorolása szerint

Vizsgált időszak: 2002.01.01.- 2002.12.31.

Ajánlatkérő besorolása:	Eljárásszám	Beszerzés értéke:
Központi költségvetés és intézményei		
a 70. § (1)bek. b. pontja alapján	88	16 805 140 636 Ft
a 70. § (1)bek. c. pontja alapján	57	5 231 798 560 Ft
a 70. § (1)bek. d. pontja alapján	6	297 874 608 Ft
a 70. § (2)bek. alapján	18	2 211 025 685 Ft
a 70. § (3)bek. b. pontja alapján	10	1 040 699 666 Ft
a 70. § (3)bek. c. pontja alapján	38	5 983 823 518 Ft
Összesen:	217	31 570 362 673 Ft
Önkormányzat és intézményei		
a 70. § (1)bek. b. pontja alapján	28	13 474 793 421 Ft
a 70. § (1)bek. c. pontja alapján	25	1 628 185 866 Ft
a 70. § (2)bek. alapján	10	351 400 036 Ft
a 70. § (3)bek. b. pontja alapján	2	73 979 940 Ft
a 70. § (3)bek. c. pontja alapján	25	1 093 203 680 Ft
Összesen:	90	16 621 562 943 Ft
Közszolgáltatók		
a 70. § (1)bek. b. pontja alapján	26	2 359 698 956 Ft
a 70. § (1)bek. c. pontja alapján	19	847 565 592 Ft
a 70. § (1)bek. d. pontja alapján	2	93 694 160 Ft
a 70. § (2)bek. alapján	13	355 439 788 Ft
a 70. § (3)bek. b. pontja alapján	3	73 129 894 Ft
a 70. § (3)bek. c. pontja alapján	3	25 214 784 Ft
Összesen:	66	3 754 743 174 Ft
Egészség- és nyugdíjbiztosítás szervei		
a 70. § (1)bek. b. pontja alapján	4	98 922 487 Ft
a 70. § (1)bek. c. pontja alapján	1	8 400 000 Ft
a 70. § (3)bek. b. pontja alapján	3	53 050 000 Ft
a 70. § (3)bek. c. pontja alapján	3	450 622 056 Ft
Összesen:	11	610 994 543 Ft
Köztisztviselő, közalapítvány		
a 70. § (1)bek. b. pontja alapján	5	488 904 886 Ft
a 70. § (1)bek. c. pontja alapján	5	288 513 616 Ft
a 70. § (2)bek. alapján	2	15 511 969 Ft
Összesen:	12	792 930 471 Ft
Támogatásban részesített szervezet		
a 70. § (1)bek. b. pontja alapján	8	818 229 600 Ft
a 70. § (1)bek. c. pontja alapján	10	1 940 276 340 Ft
a 70. § (2)bek. alapján	3	135 206 061 Ft
a 70. § (3)bek. b. pontja alapján	2	70 297 768 Ft
a 70. § (3)bek. c. pontja alapján	6	477 774 895 Ft
Összesen:	29	3 441 784 664 Ft
Egyéb szervezet		
a 70. § (1)bek. b. pontja alapján	11	1 289 572 367 Ft
a 70. § (1)bek. c. pontja alapján	15	2 350 096 683 Ft
a 70. § (1)bek. d. pontja alapján	1	51 497 116 Ft
a 70. § (2)bek. alapján	2	26 125 000 Ft
a 70. § (3)bek. c. pontja alapján	6	202 537 040 Ft
Összesen:	35	3 919 828 206 Ft
Mindösszesen:	460	60 712 206 674 Ft

Magyarázat a 10/b. sz. táblázat Kbt. szerinti hivatkozási pontjaihoz

70. § (1) Az ajánlatkérő tárgyalásos eljárást alkalmazhat árubeszerzés, építési beruházás, illetve szolgáltatás megrendelése esetén, ha

a) a nyílt vagy a meghívásos eljárás - a 60. § (1) bekezdésének *e)* vagy *f)* pontjában foglaltak kivételével - eredménytelen volt, feltéve, hogy a felhívásnak, illetőleg a dokumentációnak a közbeszerzés tárgyára vonatkozó feltételei időközben nem változtak meg;

b) a szerződést műszaki-technikai sajátosságok, művészeti szempontok vagy kizárólagos jogok védelme miatt kizárólag egy meghatározott személy képes teljesíteni;

c) az ajánlatkérő által előre nem látható okból előállt rendkívüli sürgősség miatt e törvényben előírt határidők nem lennének betarthatóak; a rendkívüli sürgősséget indokló körülmények azonban nem eredhetnek az ajánlatkérő mulasztásából;

d) a beszerzés nyilvánosan közzétett és bárki által igénybe vehető kedvező feltételei csak rövid ideig állnak fenn, és a kedvező feltételek igénybevétele más típusú eljárás alkalmazása esetén meghiúsulna;

e) az ellenszolgáltatás vagy egyéb szerződéses feltételek meghatározása nem lehetséges olyan pontossággal, illetve egyértelműséggel, mely lehetővé teszi a nyílt vagy meghívásos eljárásban a legkedvezőbb ajánlat kiválasztását.

(2) Az ajánlatkérő tárgyalásos eljárást alkalmazhat építési beruházás, illetőleg szolgáltatás megrendelése esetén, ha előre nem látható körülmények folytán az építési beruházás, illetve a szolgáltatás teljesítéséhez az eredeti szerződésben nem szereplő kiegészítő építési beruházási munkának, illetve szolgáltatásnak a korábbi nyertes ajánlattevővel való elvégzése vált szükségessé, feltéve, hogy

a) a kiegészítő építési beruházási munka, illetve szolgáltatás értéke nem haladja meg a korábbi közbeszerzés értékének ötven százalékát, és

b) a kiegészítő építési beruházási munkát, illetve szolgáltatást aránytalan nehézség nélkül nem lehet műszakilag vagy gazdaságilag elválasztani a korábban kötött szerződéstől, vagy

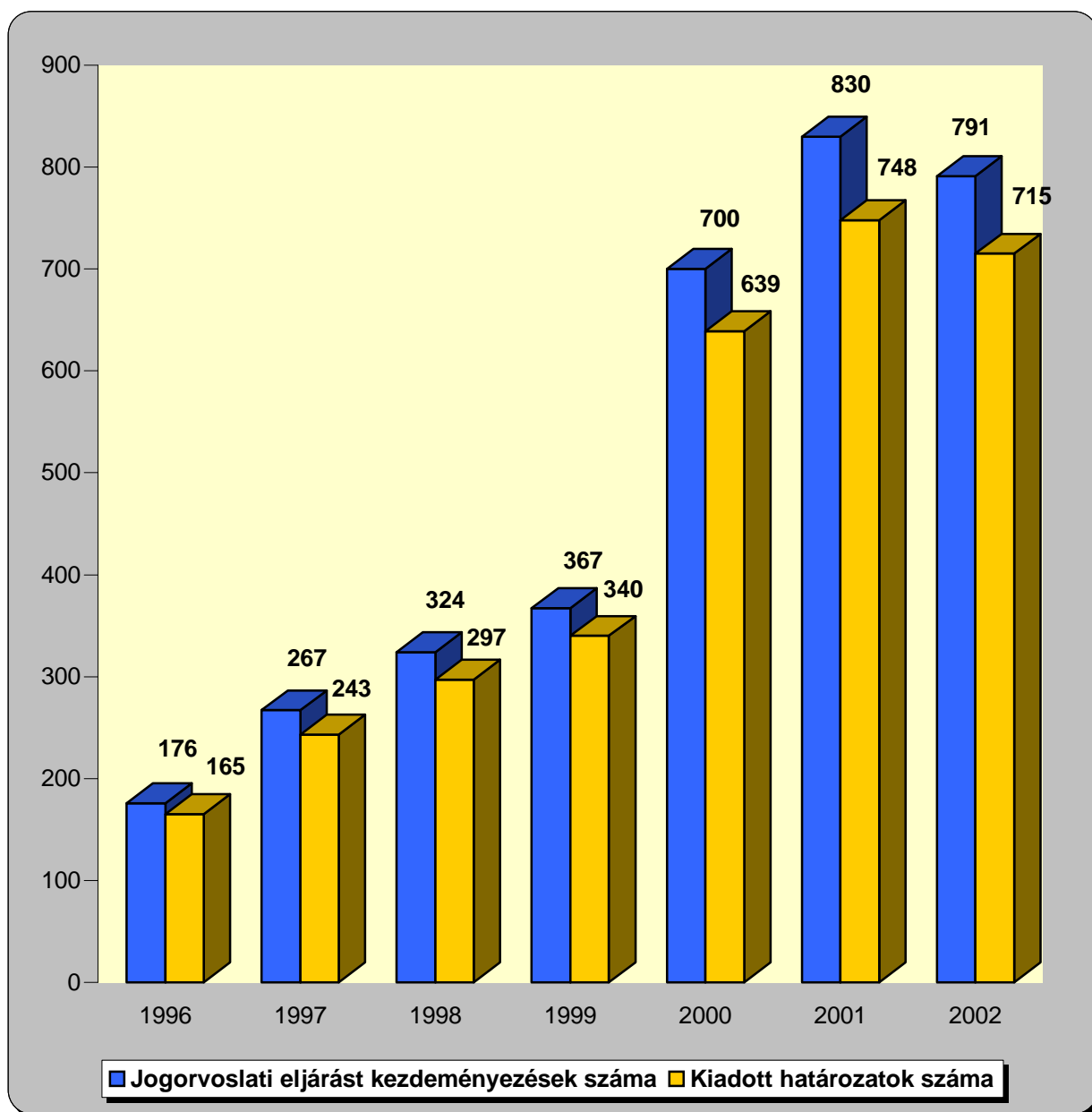
c) az elválasztható építési beruházási munka, illetve szolgáltatás feltétlenül szükséges az eredeti szerződés teljesítéséhez.

(3) Az ajánlatkérő tárgyalásos eljárást alkalmazhat árubeszerzés esetén, ha

a) az érintett dolgot kizárólag kutatási, kísérleti, tanulmányozási vagy fejlesztési célból állítják elő; ez az eset azonban nem alkalmazható olyan mennyiség esetén, ami megalapozza a piacképességet, illetve a kutatásfejlesztés költségeit fedezi;

b) a korábban beszerzett dolog részbeni kicserélése vagy bővítése során a korábbi nyertes ajánlattevőnek másikkal történő helyettesítése azzal a következménnyel járna, hogy eltérő és nem illeszkedő műszaki-technikai jellemzőjű dolgokat kellene beszerezni, vagy az ilyen beszerzés aránytalan műszaki-technikai nehézséget eredményezne a működtetésben és a karbantartásban; az ilyen - egy alkalommal, a korábbi nyertes ajánlattevővel kötött - szerződés időtartama azonban nem haladhatja meg a három évet;

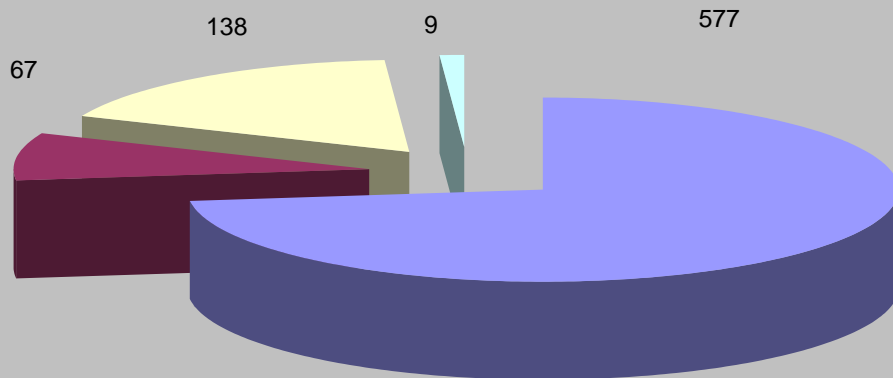
c) ingatlan tulajdonjogának vagy a használatára, hasznosítására vonatkozó jognak a megszerzésére irányul a beszerzés.

A JOGORVOSLATI ELJÁRÁSOK SZÁMÁNAK ALAKULÁSA 1996-2002. KÖZÖTT

2002.ÉVI JOGORVOSLATI ELJÁRÁSOK JELLEMZŐ ADATAI

Jogorvoslati ügyek	Száma	Száma	Száma
Jogorvoslati kérelmek	577		
Hivatalból kezdeményezett eljárás	67		
Döntőbizottság Elnöke által kezdeményezett	138		
Fővárosi Bíróság által új eljárásra kötelezés miatt	9		
Egyesített ügyek		76	
Kiadott határozatok		715	
Ideiglenes intézkedések			177
Osszesen	791	791	177

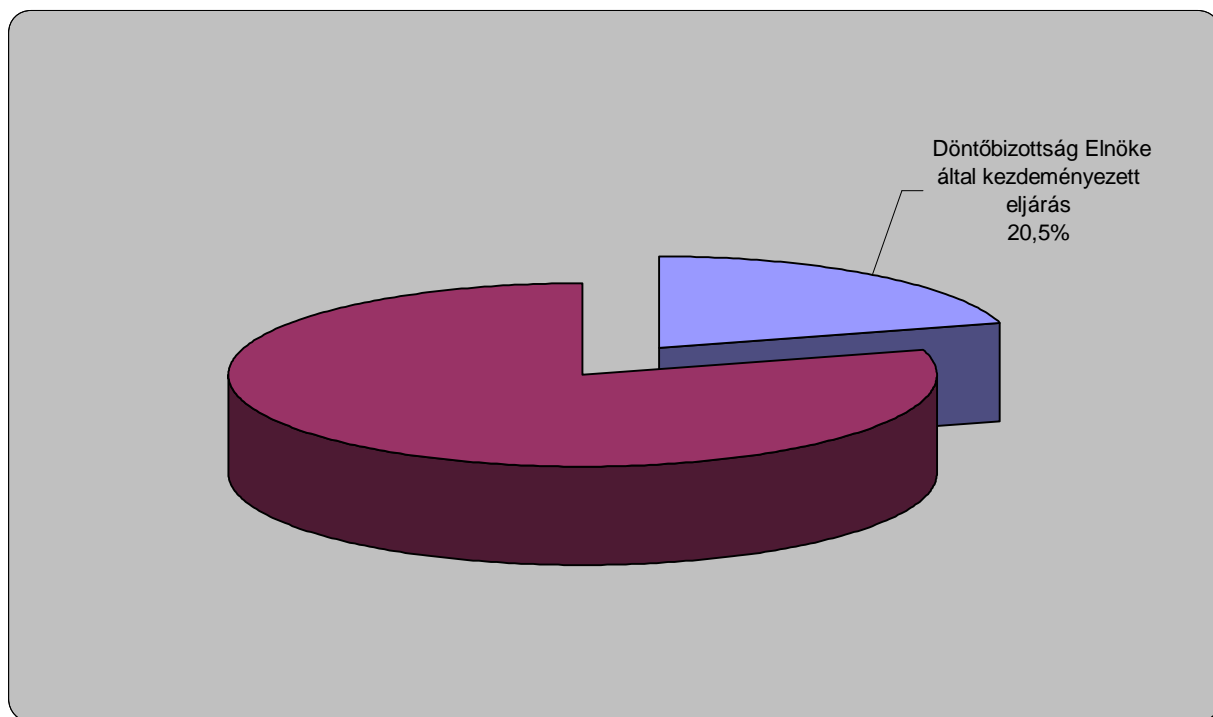
Hirdetmény közzétele nélküli tárgyalásos eljárásról küldött felhívás	673
--	-----

- Jogorvoslati kérelmek
- Hivatalból kezdeményezett eljárás
- Döntőbizottság Elnöke által kezdeményezett
- Fővárosi Bíróság által új eljárásra kötelezés miatt

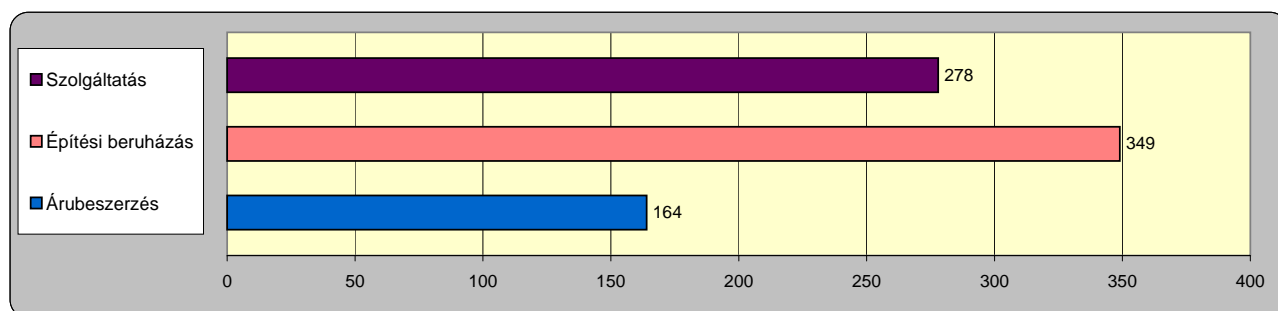
**HIRDETMÉNY KÖZZÉTÉTELE NÉLKÜLI
TÁRGYALÁSOS ELJÁRÁSOK 2002. ÉV**

	Száma	%
Megküldött ajánlati felhívás	673	100,0%
Döntőbizottság Elnöke által kezdeményezett eljárás	138	20,5%

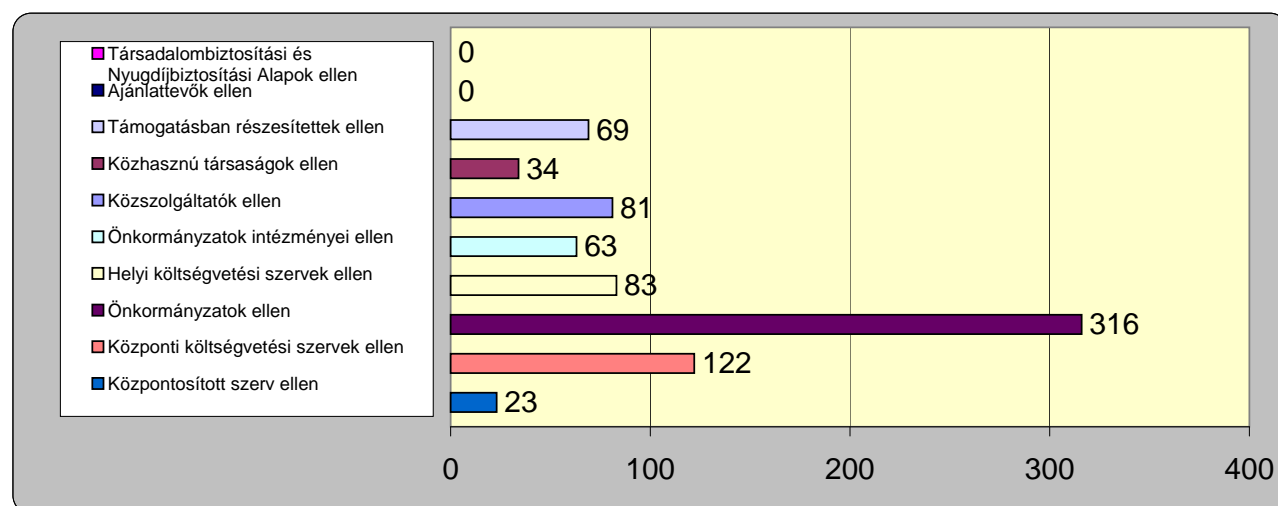
**A JOGORVOSLATI ELJÁRÁSOK BESZERZÉS TÁRGYA
SZERINTI MEGOSZLÁSA 2002. ÉV**

Beszerzés tárgya	Száma	%
Árubeszerzés	164	20,7
Építési beruházás	349	44,2
Szolgáltatás	278	35,1
Összesen	791	100,0

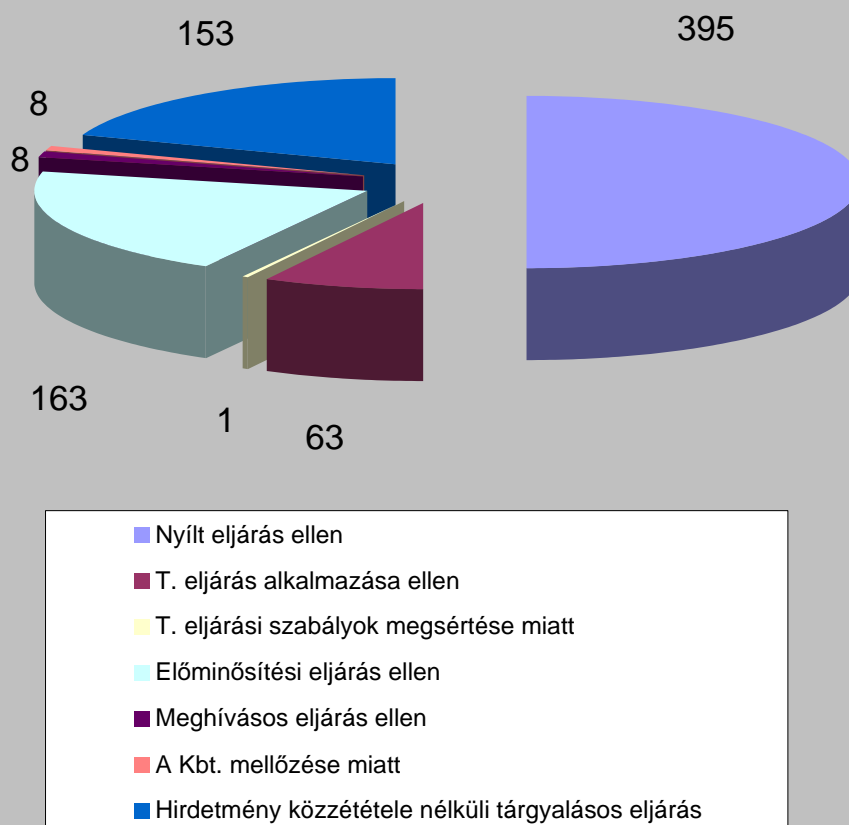
**A JOGORVOSLATI ELJÁRÁSOK BESZERZŐK
SZERINTI MEGOSZLÁSA**

Beszerzők	Száma	%
Központosított szerv ellen	23	2,9
Központi költségvetési szervek ellen	122	15,4
Önkormányzatok ellen	316	39,9
Helyi költségvetési szervek ellen	83	10,5
Önkormányzatok intézményei ellen	63	8,0
Közszolgáltatók ellen	81	10,3
Közhasznú társaságok ellen	34	4,3
Támogatásban részesítettek ellen	69	8,7
Ajánlattevők ellen	0	0,0
Társadalombiztosítási és Nyugdíjbiztosítási Alapok ellen	0	0,0
Összesen	791	100,0

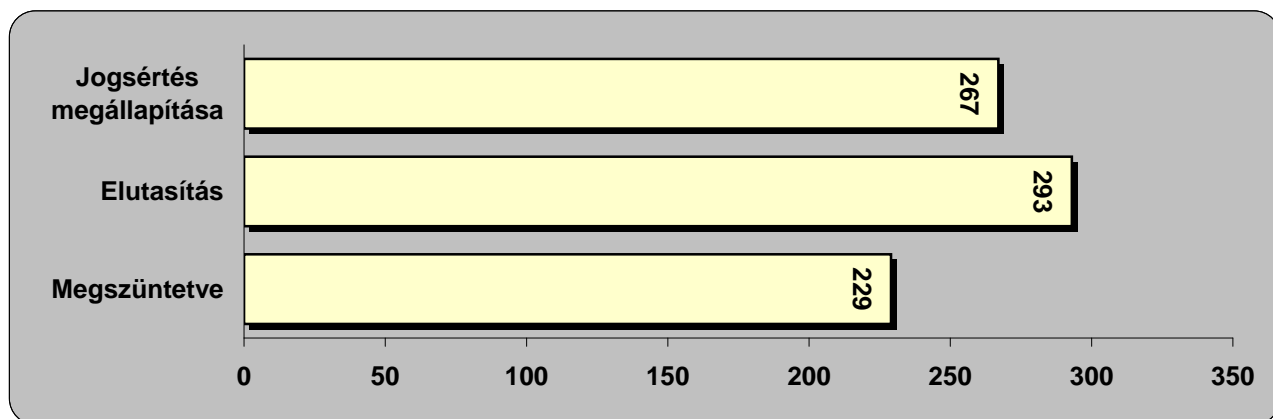
**A JOGORVOSLATI ELJÁRÁSOK ELJÁRÁS FAJTA
SZERINTI MEGOSZLÁSA 2002. ÉV**

Eljárás fajta	Száma	%
Nyílt eljárás ellen	395	49,9
T. eljárás alkalmazása ellen	63	8,0
T. eljárási szabályok megsértése miatt	1	0,1
Előminősítési eljárás ellen	163	20,6
Meghívásos eljárás ellen	8	1,0
A Kbt. mellőzése miatt	8	1,0
Hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárás	153	19,4
Osszesen	791	100,0

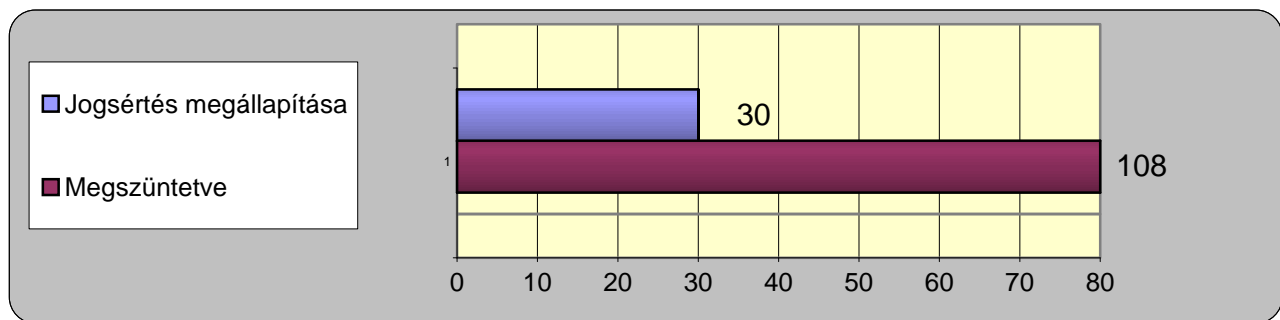
HATÁROZATOKBAN ALKALMAZOTT JOGKÖVETKEZMÉNYEK

Jogkövetkezmény	Száma	Összesen
Jogsértés megállapítása		267
Jogsértés (egyéb jogkövetkezmények nélkül)	14	
Döntés megsemmisítése	23	
Bírság	90	
Bírság+döntésmegsemmisítés	135	
Bírság+döntésmegsemmisítés+Kbt.szerinti eljárásra utasítás	4	
Bírság+Kbt.szerinti eljárásra utasítás	1	
Elutasítás		293
Megalapozatlanság miatt	230	
Elkésettség miatt	28	
Díjfizetés hiánya miatt	25	
Hatáskör hiánya miatt	8	
Ügyfélképesség hiánya miatt	2	
Megszüntetve		229
Kérelem visszavonása miatt	86	
Felhívás visszavonása miatt	54	
Egyezség miatt	0	
Jogsértés hiányában	89	
Felfüggesztett eljárás		2
Összesen		791

**HIRDETMÉNY KÖZZÉTÉTELE NÉLKÜLI TÁRGYALÁSOS ELJÁRÁSOK ELLEN
A DÖNTŐBIZOTTSÁG ELNÖKE ÁLTAL KEZDEMÉNYEZETT JOGORVOSLATI ELJÁRÁSOK SORÁN
ALKALMAZOTT JOGKÖVETKEZMÉNYEK 2002. ÉV**

Jogkövetkezmények	Száma	Osszesen
Jogsértés megállapítása		30
Jogsértés	1	
Bírság	18	
Döntés megsemmisítése	1	
Bírság + Döntés megsemmisítése	10	
Megszüntetve		108
Jogsértés hiányában eljárás megszüntetés	71	
Felhívás visszavonása miatt megszüntetés	37	
Mindösszesen		138

EGYÉB HIRDETMÉNY KÖZZÉTÉTELE NÉLKÜLI TÁRGYALÁSOS ELJÁRÁSOK ELLEN KEZDEMÉNYEZETT JOGORVOSLATOK SORÁN ALKALMAZOTT JOGKÖVETKEZMÉNYEK		
Jogkövetkezmény	Száma	Osszesen
Jogsértés megállapítása		9
Bírság	6	
Bírság + döntés megsemmisítése	3	
Elutasítás		3
Megalapozatlanság miatt	2	
Díjfizetés hiánya miatt	1	
Megszüntetés		3
Kérelem visszavonás miatt	3	
Mindösszesen		15

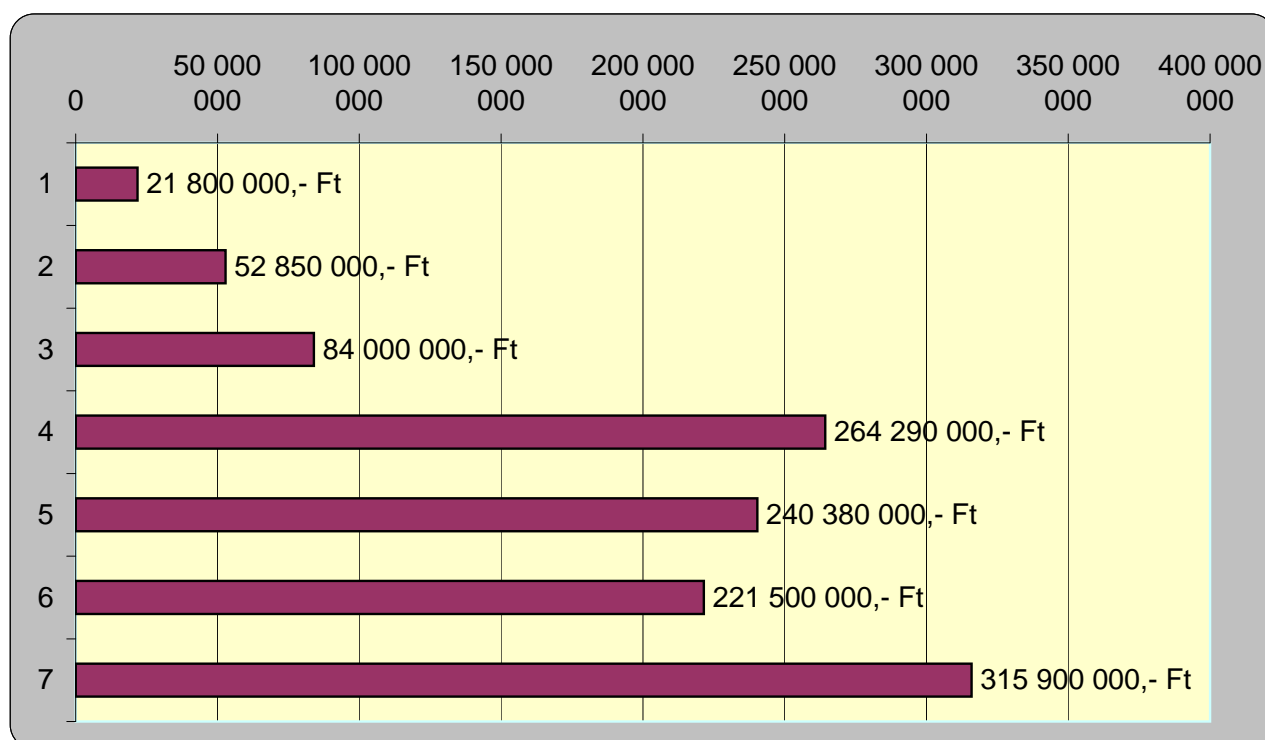
KÖZBESZERZÉSEK TANÁCSA KÖZBESZERZÉSI DÖNTŐBIZOTTSÁGA***A Kbt. megsértett rendelkezései: 2002.***

Megsértett jogszabály	Tényállás	Száma
2. § (1)	Köteles a törvény szabályai szerint eljárni	2
24. § (1)	A verseny tisztasága, nyilvánosság	7
24. § (2)	Esélyegyenlőség	9
27. § (1)	Áttért egyik eljárási fajtáról a másikra	1
31. § (3)	Elbírálásra legalább háromtagú bizottság létrehozása	1
33. § (1)	Felhívás és dokumentáció tartalmának meghatározása	2
34. § (3)	Elbírálási szempont az összességében legelőnyösebb ajánlatnál	11
34. § (3) d)	A ponthatárok közötti pontszám megadásának módszere	4
34. § (4) a)	Részszempontok gazdasági, műszaki alkalmassággal összefüggésben	1
34. § (4) c)	Részszempontok nem mennyiségi, minőségi tényezőkön alapulnak	1
34. § (4) d)	Részszempontok többszöri értékelése nem lehetséges	1
37. § (3)	A dokumentáció ellenértékének megállapítása	3
37. § (4)	A dokumentáció ellenértékének visszafizetése	1
38. § (3)	Tájékoztatás esélyegyenlőség betartásával	1
40. § (1)	Részletes műszaki leírás adása	1
40. § (5)	A beszerzés tárgyának diszkriminatív meghatározása	1
43. § (4)	Hiánypótlás szabályai	3
43. § (5)	Tájékoztatás a hiánypótlás alkalmazásáról	2
44. § (4)	Alkalmasság igazolásának módja	1
44. § (6)	Az alkalmatlannak minősítés szempontjainak meghatározása	4
48. § (1)	Ajánlati felhívás, dokumentáció módosítása	2
51. § (1)	Ajánlatok bontásának időpontja	2
51. § (3)	Az ajánlatok bontásának szabályai	3
52. §	Érvénytelenség megállapítása	51
53. §	Kizárás alkalmazása	2
54. §	Bontásról, érvénytelenségről, kizárásról jegyzőkönyv készítése	2
55. § (1)	Eredményhirdetés időpontja	4
55. § (2)	Eredményhirdetés időpontjának elhalasztása	2
55. § (4)	Ajánlatkérő köteles az ajánlatokat elbírálni	5
55. § (5)	Az eljárás eredményének kihirdetése	1
57. § (1)	Felvilágosítás kérés ajánlattevőtől a nem egyértelmű kérdések tisztázására	3
55. § (6)	Elbírálási szempont szerinti értékelés	57
57. § (2)	Kirívóan alacsony ellenszolgáltatás	1

Megsértett jogszabály	Tényállás	Száma
59. § (1)	Nem a legkedvezőbb ajánlatot hirdette ki nyertesnek	48
60. §	Eredménytelenné nyilvánítás	11
61. § (1)	Összegzés készítése, tartalma	31
61. § (5)	Az eljárás eredményéről szóló tájékoztatók közzététele	4
61. § (7)	Bontási jegyzőkönyv megküldése az ajánlattevőnek	8
62. § (1)	Szerződéskötés szabályai	4
63. § (3)	Részvételi felhívásban kell meghatározni az alkalmasság vizsgálatát	1
63. § (6)	Részvételi felhívás módosítása	1
70. § (1) a)	Eredménytelen volt a nyílt vagy meghívásos eljárás	1
70. § (1) b)	Műszaki-technikai sajátosságok művészeti szempontok kizárólagos jogok	2
70. § (1) c)	Előre nem látható okból előállt rendkívüli sürgősség	9
70. § (1) d)	A beszerzés kedvező feltételei csak rövid ideig állnak fenn	3
70. § (2)	Kiegészítő beruházás vagy szolgáltatás	10
70. § (3) b)	Korábban beszerzett dolog részbeni cseréje vagy bővítése	3
71. §	Tárgyalásos eljárás szabályai	4
71/B. § (1)	Ajánlati felhívás tartalma	3
71/B. § (2)	Ajánlati felhívás megküldése a Döntőbizottság Elnökének	5
72. §	Gyorsított eljárás szabályai	1

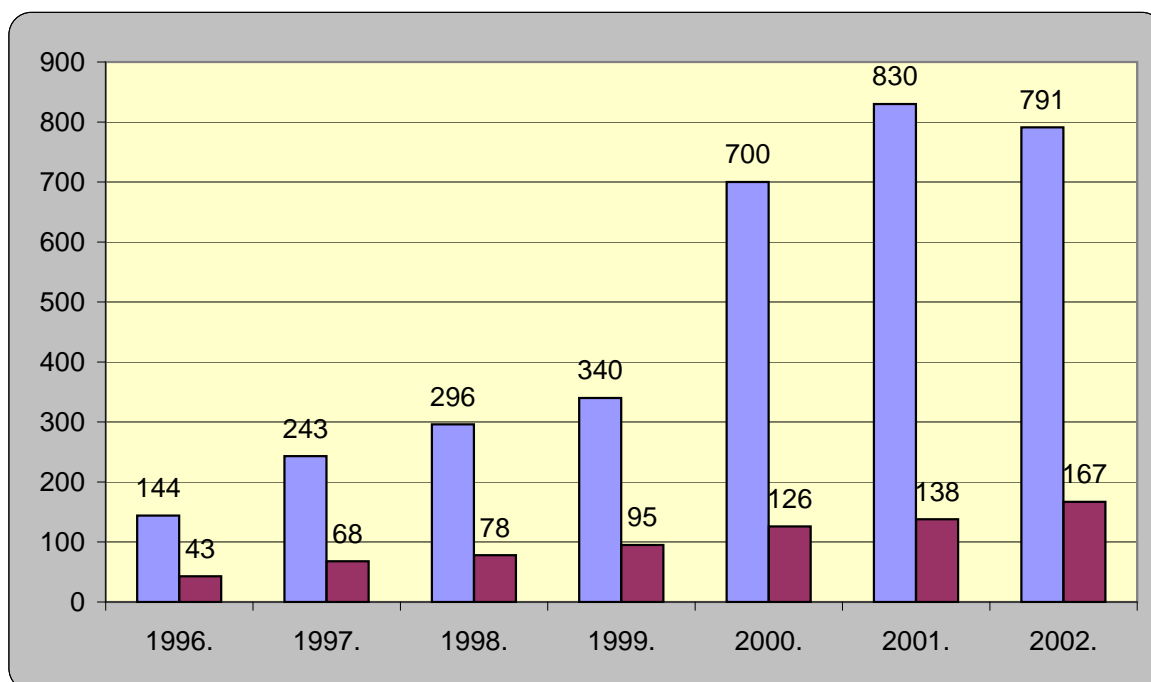
**KISZABOTT BÍRSÁG ÖSSZEGÉNEK ALAKULÁSA
1996-2002. KÖZÖTT**

	Év	Kiszabott bírság összege
1.	1996.	21 800 000,- Ft
2.	1997.	52 850 000,- Ft
3.	1998.	84 000 000,- Ft
4.	1999.	264 290 000,- Ft
5.	2000.	240 380 000,- Ft
6.	2001.	221 500 000,- Ft
7.	2002.	315 900 000,- Ft

DÖNTŐBIZOTTSÁGI HATÁROZATOK A BÍRÓSÁG ELŐTT

Határozat jellege	Összes	Felülvizsgálni kért	Felülvizsgált határozatok aránya %
	Határozatok száma		
1. Marasztalás		0	
1996.	73	27	37,0%
1997.	85	34	40,0%
1998.	126	46	36,5%
1999.	185	71	38,4%
2000.	308	86	27,9%
2001.	390	100	25,6%
2002.	267	111	41,6%
2. Elutasítás + megszüntetés			
1996.	71	16	22,5%
1997.	158	34	21,5%
1998.	170	32	18,8%
1999.	155	24	15,5%
2000.	392	40	10,2%
2001.	440	38	8,6%
2002.	484	56	11,6%
3. Együtt			
1996.	144	43	29,2%
1997.	243	68	28,0%
1998.	296	78	26,4%
1999.	340	95	29,0%
2000.	700	126	18,0%
2001.	830	138	16,6%
2002.	791	167	21,1%

2002-ÉVI HATÁROZATOK ELLENI KERESetek ELBÍRÁLÁSA A BÍRÓSÁGON

A megtámadott határozat közül	2002	Folyamatban	Összesen
Jogerősen befejezett			
a) I. fokú (Fővárosi) Bíróságon	18	124	
a) II. fokú () Legfelsőbb Bíróságon	-	25	
Összesen:	18	149	167

A FŐVÁROSI BÍRÓSÁG ÍTÉLETEI TARTALMA SZERINTI MEGOSZLÁS

Fővárosi Bíróság ítéletei	Darab	Ebből jogerős
Elutasítás	28	15
Megszüntetés	3	3
Új eljárásra kötelezés	14	-
Határozat megváltoztatás	9	-
Összesen:	54	18